UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Publicanis [et] vectigalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

mento tenetur de falſo,per eundem in l.fi.C.de execu.rei iudi.
gl.⁊ doc.in l.ex ea.in pꝛin.de verb.oblig.
¶Adde huic apoſtille Alex.conſi.cij.tertio lib.
d ꝗ laud.de Seyſſel.¶Ex conſuetudine.Debes hoc intelligere
etſi talis conſuetudo non ſit pꝛeſcripta.ita notabiliter dt Ant.
de But.in c.fi.de conſuetu.quod ſequitur Areti.conſi.xj.vbi
ꝓ hoc adducit alia fundamenta:⁊ rñdet ad gl.no.per Bart.in
l.Labeo.ſ.de ſupellec.lega.que videtur obſtare.

§.Via publica.
Locus publicanus medius interueniens non impedit ſeruitutem hauſtus imponi.h.d.dominus meus.

§.Sed loco ſacro.
Locus ſacer medi⁹ impedit ſeruitutē ꝯſtitui.h.d.
1 ☞Fundus medius inter fundum dominantem,⁊ ſeruitutem
quando impediat ſeruitutem conſtitui.

§.Sed ſi fundus.
Fundus medius extraneo non impedit ſeruitutem conſti-
1 tui,illo extraneo permittente vti.h.d.†Ex omnibus pꝛedictis
a habes no.ᵃ Aut inter fundum dñantem,⁊ ſeruitutem eſt locus
pꝛiuatus,⁊ tunc aut eſt eius qui hʒ pꝛedium pꝛedominantem,
⁊ non impeditur ſeruitus cōſtitui:vt in ver.licet.ſ.hac l.§.via.
Aut eſt alterius pꝛiuati,⁊ impeditur cōſtitutio ſeruitutis,niſi
conſentiat,vt hoc §.Aut eſt publicus locus medius,⁊ tunc aut
ad vſum ſeruitutis non requiritur aliqua conſtitutio,⁊ non im
peditur tunc ſeruitus,vt ſ.§.via publica.niſi ſit flumen ꝙ tran
ſiri non poſſit.Aut requiritur aliqua cōſtitutio,vt facere aque
ductum,⁊ tunc impeditur niſi pꝛincipe permittente,vt hic,⁊ l.
pꝛoxi.in fi.Aut eſt in medio locus nullius,vt ſacer,⁊ tunc impe
ditur,vt ſ.hac l.§.ſed loco ſacro.

ADDITIO.

a ¶Habes not.Adde que no.Bar.in l.non ſolum.in pꝛinci.de
operis noui nuncia.

LEX XIX.

1 ☞Scientia inducit patientia.
2 Erroꝛ iuris,⁊ erroꝛ facti equiparantur.

Labeo ait.
Opp.de l.Sabinus.verſ.ſed ⁊ ſi in re.ſ.cōi di.Sol.illa lex diſtin-
guit tres caſus.Qñqʒ conſentio expꝛeſſe.⁊ tunc in to
tum mihi pꝛeiudicio,vt eſt in ꝯ̄rio.ij.reſp.Qñqʒ ta-
ceo,⁊ video,⁊ ſic tacite conſentio,tunc non poſſum agere,vt de-
ſtruat:ſed ago ad intereſſe,vt hac l.Labeo.⁊ ſ.ti.j.l.qui bona.
§.ſi quis iuxta.qñqʒ non conſentio,nec tacite,nec expꝛeſſe,vel
ignoꝛo,vel ſciens erro,⁊ tunc in nullo mihi pꝛeiudicio.vt hic,⁊
in pꝛoxima l.ſed hoc ita.Et iſta pꝛobantur per l.Sabinus.ſ.
cōi di.⁊ in caſu huius l.vbi dixi ad intereſſe,non intelligas hac
actione,cum illud veniat officio iudicis,vt no.ſ.e.l.ſupꝛa iter.
1 §.j.ſed actione in factū,vt ſ.de ſer.vꝛb.pꝛed.l.ſi fiſtule.† Ult.
a ex glo.no.illud ꝙ dt ſcientia inducit patientiam,⁊c.ᵃ ꝙ plene
2 examinaui.ſ.ſol.mat.l.que dotis.† Itē in d.l.ſed hoc ita equi-
paratur erroꝛ facti,iuris.Nam in eo ꝙ dicit imperitia intelli-
ge ſcilicet iuris.Ad iſtud oppon.de l.iij.de ſup.leg.gloſſ.non
ſoluit.Dic ꝙ ibi loquitur de erroꝛe communi qui facit ius.hic
de erroꝛe ſingulari.Item opp.de l.non fatetur.de confeſ.Sed
dic vt ibi not.

ADDITIO.

a Alex.¶Patientiā,⁊c.Adde que no.Bal.in l.ſi certis annis.
C.de pact.Et an ſcientia,⁊ notitia ſuperueniens noceat,vide
per Jac.de Bel.in l.iij.de inceſt.nup.

LEX XXII.

Si vſusfructus.
Hec actio non datur vſu-
fructuario,nec in fructua
rium directa,ſed vtilis ſic.hoc dicit.

LEX XXIIII.

a ## Vicinus.
ᵃ Si arando aliquis opus faciat,ex
quo aque poſſent nocere vicino,ſi ali
ter fundus coli non poterit,hac actione nō tenetur.
h.d.No.pꝛo foꝛmatione libelli.dixi ſ.e.l.ſi tertius.
§.officium.Item no.quod compellitur pꝛeciſe.Dic vt in gloſ.

ADDITIO.

a And.Barb.¶Vicinus.No.ꝓ ſaluando libello ⁊ vide Bart.
in l.ſi mater.§.eandem cauſam.ff.de excep.rei iud.l.iteʒ ſi poſ-
ſeſſoꝛi.§.ſi iurauero.ſ.de iureiurando.
1 ☞Lacus pꝛiuatus excreſcens,⁊ occupans pꝛedium alienum,
non pꝛiuat dominum eius dominio.

b ## §.Lacus.
Tene ſecundam lect.†⁊ hoc eſt verum in la
cu pꝛiuato.ſecus in publico,l.lacus.j.ð ac-
quir.rer.do.Et hoc vidi de facto in vallib.Rauene,que cum ex
creuiſſent,⁊ alienum pꝛediuʒ occupaſſent,dixi illius eſſe valles
cuius erant:⁊ pꝛedium illius cuius erant valles.

LEX XXV.

1 ☞Ciuitas an poſſit facere ſtatutum ꝙ non appelletur a ſenten-
tia.

Si cui infra. Alias Is Cuius.
No.bonū caſuʒ,ſi noceret vie ꝑ ꝗ itur ad fundū noce
a ret fundo.§ acit ad multa,ᵃ pꝛecipue certū eſt,ꝙ ciui
b tas q̄ hʒ pꝛimas,⁊ ſcōas cās applōnis,pōt facere ſtatutumᵇ ne
liceat appellare,vt ſ.de oꝛig.iur.l.ij.§.exactis.Si vero hʒ ſolū
cās pꝛimas,ſed in pꝛima ⁊ ſecunda applō deuoluitur ad ſupe-
rioꝛem,non pōt facere ſtatutum,ne liceat appellare,qꝛ diſpo-
neret circa id ꝙ non eſt iuriſdictionis ſue,ꝙ non pōt,l.fi.C.de
iur.om.iu.⁊ ibi no.⁊ de maio.⁊ obe.c.ij.⁊ ibi no.⁊ eſt tex.de iu
c reiur.c.venientes.Sed pone ꝙ ciuitas ᶜhʒ cām pꝛincipalem,⁊
pꝛimam cām applōnis,ſecundario cā applōnis deuoluitur ad
ſuperioꝛem vt ſunt ciuitates Marchie Anchonitane,tūc idē,
1 † qꝛ non pōt ſtatuere ne appelletur,qꝛ applō pꝛima eſt via per
quam peruenitur ad ſecundam ergo,⁊c.Ad hoc facit ð iti.act.
pꝛi.l.veteres.

ADDITIONES.

a Alex.¶Facit ad multa.Adde Bar.in l.oēs populi.in iij.q.pꝛin
cipali.Jo.An.c.fi.de app.in vj.Bal.in l.fi.ad fi.C.de tēp.app.
⁊ in l.fi.C.de ſen.⁊ in l.pꝛogrāmata.C.cōmina.vel epi.⁊ in l.ſi
applō.C.de app.poſt Cy.⁊ in l.j.ſ.de offi.pꝛefe.pꝛeto,⁊ in l.j.
in aliquibus lec.ſ.de conſti.pꝛin.Inno.⁊ alij in c.venientes,de
iureiur.Bal.in j.conſti.Cod.§.quibus.⁊ qꝺ no.Bart.in l.ſi qs
ſub conditione,in fi.pꝛin.de condi.inſtit.⁊ vide Ro.in rubꝛ.de
arb.⁊ qꝺ in ſimili not.Bal.in l.cum antea.C.de arbi.⁊ Imo.in
l.j.in §.fi.j.a quib.appel.non licet.
b Poma.¶Statutum.An valeat ſtatutum,ꝙ a ſnia non appel-
let.vide Bar.in l.oēs populi.ff.de iuſti.⁊ iur.in queſt.ſuꝑ qui-
bus poſſunt fieri ſtatuta.ego ibi dedi remiſſiones.
c Alex.¶Ciuitas.In hoc Bal.in l.fi.C.de ſent.⁊ ꝯ̄ Bar.hic,⁊
foꝛte melius,⁊ vide Bar.in conſ.ſuo incip.in Chriſti noīe amē
in ciuitate Tudertina.Adde Bal.in l.ij.C.de app.⁊ Bar.in cō
ſi.cxxij.lib.j.inci.in nomine dñi,dubia occurrentia ex qōne,⁊
Bal.in l.pe.de iuſt.⁊ iu.⁊ in l.omnes populi.⁊ Bal.in l.fi.eo.ti.
⁊ per Ang.in d.l.omnes populi.Bald.in l.cum de conſuetudi-
ne.ſ.de legib.Adde Bald.conſ.cclxxviij.iij.libꝛo.

LEX XXXVII.

1 ☞Conſuetudo dat iuriſdictionem contentioſam.

1
a ## Sceuola. Alias, Solere.
† Conſuetudo datᵃ iu-
riſdictionem contentioſam,⁊ tūc expone quib.ſ.iudi
cib.Et hic eſt caſus ꝙ cōſuetudo dat iuriſdictionē cō
tentioſam,⁊ concoꝛdat C.de diuerſ.offi.l.viros.lib.xij.ſm Dy.
De hac queſtio.non diſputo hic.Cy.C.de eman.li.l.j.Guil.de
Cug.in l.imperium.de iuriſ.omn.iud.dicit,⁊c.

ADDITIO.

a Alex.¶Cōſuetudo dat.Uide qꝺ no.Bar.in l.moꝛe.in pꝛin.ſ.
de iuriſ.om.iu.Imo adde,ꝙ cōſuetudo dat potentioꝛem iuriſ-
dictionem,vt vr̄ per id ꝙ dixi in l.pꝛecipimus.C.de appel.⁊ de
hac materia vide gl.vbi doc.in c.cum contingat.de fo.compe.

De publicanis, & vectigalibus. Tit.iiij.

¶Dictum eſt ſ.de dam.infec.per ꝙ pꝛouidetur ad damna fu-
tura,verum qꝛ fiunt damna,⁊ extoꝛſiones per publicanos,ideo
a hic ponit de publicanis.Cetera dic vt in glo.ᵃ

ADDITIO.

a Alex.¶In gl.Quid ſi publicanus cuius merces ex cōuentio-
ne ciuitatis,vel dantis datium deputata eſt ſtipēdiarijs dʒ ha
bere a ciuitate,an poſſit compenſare,vide per Alb.ꝙ non,in l.
in ca.ꝓ illū tex.cū gl.de cōpen.Tene menti.qꝛ fuit de facto.

LEX I.

1 ☞Dictio item,inducit continuationem quando adijcitur pꝛece
dentibus,⁊c.
2 Item inducit repetitionem qñ per eam adijcitur oꝛatio nō per
fecta,ſed defectiua eʒ parte appoſiti,vel ex parte verbi.

a ## Pretoꝛ.
ᵃ Ibi,familia,publicano mādāte,
vel ratū habente.Ibi,publicano
rū ſine mādato.Ibi,iudiciū dabo,ſubaudi in du
b plū ſicut ſ.⁊ hoc colligit ex dictione itē.ᵇ ſ.po-
1 ſita ſʒ Ja.de Bel.ꝓbat in ꝓceſſu legis.† No.ꝙ
dictio itē,eſt repetitiua.Habetis in l.in repeten
c dis.de le.iij.⁊ dic vt ibi,qñ dictio itē,ᶜ pꝛofertur ab homine ſed
qñ pꝛofertur a lege,Jac.de Bel.diſputauit,⁊ poſuit in auth.vt
cum de app.co.in pꝛin.⁊ dicit finaliter.Aut eſt eadem ratio,⁊
vtilitas,⁊ intelligitur repetitio,alias dictio,iteʒ inducit conti-
d nuationem.Tu dic,ᵈ qñqʒ per dictionem,item,adijcitur pꝛece-

dentibus noua oratio in ſe perfecta omni pfectione, ⁊ tunc nõ in
ducit repetitionẽ, ſed continuationem, vt ff. de inin. l. item apud
Labeonẽ. in prin. ad Turpil. l. fi. ⁊ ad muni. l. fi. §. itẽ reſcripſe-
2 runt. cũ §. ſeq. ⁊ de admi. re. ad ci. perti. l. fi. Anq; † per dictionẽ
item, adijcitur oratio non perfecta, ſed eſt defectiua ex parte ap
poſiti, vel ex parte verbi, tunc illud in quo oratio deficit ſupple
tur ex precedentib. in hoc inducitur repetitio, vt hic. Nam dt
indicium dabo, non dicit in quo, vel ad quid, ⁊ ſic deficit ex par
te appoſiti, vnde intelligitur in duplum, ⁊ ſupplet ex preceden-
tibus, ſicut j. ad l. Jul. de vi publ. l. iij. §. i. ⁊ ad l. Corn. de ſica.
l. eiuſdem. §. alio. ad le. Corn. de fal. l. j. §. j. cum multis ſimilib⁹.

ADDITIONES.

a And. Barb. ¶ Pretor. Facit c. j. de procu.
b Alex. ¶ Dictione item. Adde tex. ⁊ Bar. in l. a ſnia. ff. de app.
⁊ Bal. in l. quemadmodum. §. fi. ſ. ad legem Aquiliam.
c Poma. ¶ Dictio itẽ. Et vide Bar. cõſi. xxvi. ⁊ xxxvij. ⁊ Alex.
cxvij. in prin. vol. i. ⁊ xxxvij. vol. iij. ⁊ cij. vol. v. vbi loquitur in rñ
dente poſitionibus, vt rñdens videatur repetere in ſequentib.
que habeant orationem imperfectam quod dixit in prima, non
autem, in his, que habent orationem perfectam.
d And. Barb. ¶ Tu dic. Et facit, q ſi teſtator dt, lego Titio cen-
tum iure inſtitutionis, itẽ Sempronio, q intelligit iure inſtitu-
tionis, ſm do. Jo. hic, ⁊ plene do. Pe. de Anch. in c. Jo. de teſt.
Bar. in l. in repetendis. de leg. iij. Et vide q ibi remiſi.

1 ☞ Uectigal a tributo in quo differat.
2 Argumentum a communi vſu loquendi procedit.
3 Annua preſtatio publica, cenſus, ⁊ tributum, quãdo ſunt idem.
4 Contractus cenſualis ſit, qñ quis ſibi nihil reſeruat in re, ſʒ ſibi
certa penſio preſtetur, ſi reſeruat, dicitur emphyteuſis.
Differentia inter ſalarium, ⁊ tributum, qualiter intelligatur.
5 Uectigalia ⁊ pedagia ſunt munera perſonalia.
Ueterani, ⁊ clerici non tenẽtur ad vectigalia, ⁊ pedagia.
6 Uectigal pro animali ſoluit mulio, p ſoma ſoluit dñs ſome. 7

§. Hic titulus.

Supra ponit verba edicti, hic in-
cipit exponere. Op. q publican⁹
dicatur, i. publice peccans, vt in Euang. Solu. duob. modis, vt
dr in gl. Quero, quid vult dicere tex. ſiue vectigal pendant, vel
tributum ꝯſequant: Gl. dat duas ſolutiones, prima bona, ⁊ ve-
ra, ⁊ notabilis, ſiue ergo quis colligat p fiſco ſiue pro ſe cũ fiſco
aliquid preſtat pro mercede, idẽ eſt. Scda expoſitio eſt, q poni
tur, vel pro id eſt, ſed hec non plʒ, q2 illud ſiue, primo poſitum,
requirit aliud ſiue, vel aliam diſiunctiuam, l. q ſi ſeruus. §. j. de
1 in rẽ verſo. qd hic nõ eſſet. † Quero, q̃ ſit dria inter vectigal [a] ⁊
a tributũ: Dic vt in gl. ⁊ bene, ⁊ hoc ſi aſſumitur, vectigal. vt ſpe
cies, ſecus ſi vt genus: vt j. eo. l. Jmperator. ⁊ ibi dicam. Et no.
2 hic arg. † ex cõi vſu loquendi dicam j. e. l. cotes. §. qui maximos.
3 ⁊ idem † eſt annus preſtatio publica preſtatio, ſenſus, ⁊ tributũ
ſm gl. qd verum eſt, qñ debetur fiſco. Sed ſi debetur priuato,
eccleſie, vel ciuitati, tunc eſt dria, q2 ille qui dʒ annuaʒ penſionẽ,
vel eſt conductor, vel emphyteuta: ⁊ ſi nõ ſoluit, cadit a iure ſuo,
b vt ex̃ [b] de reli. do. c. conſtitutus. vbi tex. ⁊ gl. not. † Et eſt ꝯctus
4 cenſualis, qñ quis concedit omne ius qd hʒ in re, ſʒ ſibi debeat
preſtari certa penſio. Sed qñ ſibi aliquid iuris reſeruat, tũc eſt
emphyteuſis: qd eſt notandum, hoc not. in d. c. conſtitutus. per
Ber. ⁊ Jnno. Et ſic intelligo driam inter tributum, ⁊ alia q̃ po
c nuntur ſ. de vſufr. l. hactenus. Quero, an vectigalia, [c] pedagia,
⁊ ſimilia ſunt munera realia, vel perſonalia: Dic q ſunt perſo
d nalia, [d] tñ imponuntur perſone pro reb. ⁊ ideo veterani, ⁊ cleri
e ci non tñr [e] ad ea, vt C. noua vecti. l. fi. ⁊ ex̃ de cenſi. c. q̃q̃. lib. vj.
5 ⁊ ideo † pro animali ſoluet mulio: pro ſoma ſoluet dñs ſome, vt
6 ſ. loca. l. cum in plures. §. pe. Sed † quid ſi pro mulo nil dʒ ſol-
ui ſm legem vectigalis. nec pro ſoma, niſi portetur ſuper ani-
mali, quis ſoluet pedagium: Puto dñm ſome, q2 iſta principa-
7 liter vehitur, vadit enim animal pp ſomam, † non ſoma pp ani
mal, arg. ſ. de ſer. ruſt. pred. l. qui ſella. in prin. Dixerit aliquis,
Premiſſa expoſitione litere format gl. vnaʒ opp. ⁊ ſoluit, vt pʒ
in litera, que eſt clara vſq; ad §. vnde queritur.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Dria inter vectigal. Uide que dixi poſt Bar. in l. ij. C.
de iur. emphy. ⁊ Bal. de pa. conſtan. in verbo perſoluere fictuʒ,
⁊ quod no. Bal. in auth. ⁊ qui. C. de bo. aut. iud. poſ. Et quid ſit
tributum vide gl. ⁊ Bar. in rub. C. de anno. lib. x. Et quid ſi di
catur, conſenſit ſub annuo cenſu, an dicatur ꝯctus cenſualis, vi-
de Jnn. in c. ad audientiam. de re. eccle. non alien. Et an emens
pedagia videatur emiſſe penas tranſgreſſorũ, no. ff. de act. emp.
in l. creditor. in prin. ⁊ ibi per Cy. in addi. ⁊ ibi per Bal. in c. j.
de feu. cog. ⁊ in l. j. C. de fruc. ⁊ lit. expen.
b And. Barb. ¶ Ut extra. Et iſtum tex. d. Joan. facit ſingu. q qñ
quis tenetur preſtare cenſum non cadit a iure ſuo, illo non ſo-
luto.

c And. Barb. ¶ Quero an vectigalia. Qua aũt pena punit ſi qs
eos coegerit, vide tex. in cle. preſenti. de cenſib.
d Alex. ¶ Sũt pſonalia. Jdẽ dt Bal. in l. plʒ. C. de ſac. ſan. eccle.
e ¶ Non tenetur. Uide Bal. idem tenentem in d. l. plʒ. ⁊ Bart.
in l. j. in fi. C. de mulierib. ⁊ in quo loco lib. x.

1 ☞ Auxilium extraordinarium coadiuuandi cauſa introductuʒ
non tollitur per ordinarium.
2 Jnterdicto d publicanis q egit, an poſſit agere alio, i eo q pl⁹ eſt.
3 Actione vna electa, alia tollitur, qñ vnum eſt factum, ⁊ vnus ti-
tulus criminis, ⁊ plures ſunt agendi forme.
4 Factum qñ vnuʒ eſt plures tituli criminis, ⁊ diuerſe agendi for
me, ſi actum eſt vna actione, põt agi ſecunda in eo quod plus eſt.
5 Actione vna electa, alia non tollitur qñ ſunt plura facta plures
agendi forme ⁊ plures tituli criminis.
6 Delinquendo quis non facit ſuam condemnationem melioreʒ.
7 Specialis via quando generalem tollat, ⁊ ſic prouiſio ſpecialis
quando tollat generalem.
8 Librum ſi emi ⁊ dedi arrhas, tñ non vis dare librum, ſʒ arrhas
duplicatas poſſum agere ad totale intereſſe.

§. Unde queritur.

Expedita litere expoſitio
ne, ⁊ ꝯrio, nunc format qõ-
1 nem. † Auxilium extraordinarium coadiuuandi cã introductuʒ nõ
tollitur per ordinarium. h. d. C. pp. de l. in prouinciali. ſ. de oper.
no. nunci. Gl. ſoluit q ibi ꝯ ius cõe eſt auxilium extraordinarium:
hic ſm ius cõe. Et põt intelligi qñ auxilium extraordinarium ve-
nit ad coadiuuandum ordinarium, ⁊ ſic diſponit eo caſu quo p
ordinarium eſt diſpoſitum, ideo dt ſm ius cõe, ⁊ tunc non tollit
vt hic. Secus qñ venit ad ſupplendum vel corrigendum, ⁊ ſic di
ſponit eo caſu, quo a iure cõi eſt diſpoſitum ꝯ ius cõe, l. ius aũt.
§. j. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ tunc non concurrit cum ordinario, vt ibi.
2 ¶ Quero, ſi aliquis egit † iſto edicto, an poſſit agere alio in eo
quod plus eſt: Gl. dt, q ſic. alleg. gl. plures leges, ⁊ ſignat arg.
ꝯria ad ſuam determinationem, ⁊ non ſoluit. ⁊ Dy. pro eius ſo-
lutione ponit verba multa, ⁊ ideo pro declaratione verborum.
a Dy. [a] ⁊ gl. opp. ꝯ id qd determinat gl. de l. ſi cum exceptione. §.
eum qui. ſ. quod met. cau. Sol. ſm Dy. ibi illa actio non erat pe
nalis originaliter, ideo in totum tollitur per rei perſecutioneʒ.
Jnſti. ſi quadru. pau. fe. dic. §. fi. ⁊ ibi no. ⁊ j. de act. ⁊ obl. l. qui ſer
uum. in fi. hic erat penalis originaliter, l. qui ea mente. j. de fur.
⁊ j. vi bon. rap. l. pen. Jtem oppo. ad ideʒ, ſ. nau. cau. ſtabu. l. idẽ
ait. §. fi. Sol. dt Dy. non eſt facilis, niſi rñdeas, vt ibi not. q2 hic,
vtraq; actio eſt de iure communi: ibi altera eſt ꝯ ius commune.
Sed certe, ⁊ hoc eſt ꝯ ius commune, prout ponitur ex delicto al
terius publicanum teneri. Sed rñdeo, quod queſtio proponitur
qñ ex delicto proprio publicani. ⁊ ſic eſt bona ſolu. precedens, ſe
cundum Dy. ¶ Extra glo. ad predictam determinationem op
po. de l. plura. j. de act. ⁊ obli. Huius timore Dy. recedit a de-
terminatione glo. ⁊ dicere vr̃ q ſi primo actuʒ fuit hoc iudicio,
non poterit poſtea agi furti, vel vi bo. rap. per predictam l. plu-
b ra. ¶ Et ad huius declarationem ponit certas regulas [b] nota-
biles quas examinemus. Prima regula eſt qñ eſt vnum factuʒ
⁊ vnus titulus, criminis, ⁊ plures agendi forme, tunc vna electa
tollitur alia. l. licet. in fi. ſ. nau. cau. ſta. ⁊ j. de act. ⁊ obli. l. plura.
Jdem in contractibus, l. quod herede. §. eligere. ſ. de trib. Si-
mile videmus in pluribus actionibus, que ex eadem cauſa ori-
ginem habent, licet ſint obligationes diuerſe, q2 vna electa tol-
litur alia, ſi reus. j. de fideiuſ. ⁊ hoc ſi contra eundem: ſecus ſi
contra diuerſos. Nam non tollitur electione, vt ſ. de admi. tut.
l. qui negotiationem. §. ex duobus. ſm Dy. iſta regu. eſt veriſſi-
ma. Caſus eſt in l. j. §. in tutela. ⁊ §. ſeq. ſ. de tut. ⁊ ra. diſt. Unde
cum hic in lege noſtra ſit vnum factum, vnus titulus criminis,
ſcilicet furtum, vel violentia, licet ſint diuerſe agẽdi forme, ideo
vna electa alia tollitur tamen d. l. licet. in fin. quam Dyn. alleg.
nihil facit q2 ibi ſunt diuerſi tituli obligationis, ſcilicet de rece
pto, ⁊ furto. Tamen ex illa lege colligitur alia regula, vt patet
ex ſolutione, ſ. poſita. Sed contra predictam regulam poſitam
per Dyn. facit l. i. j. de arb. fur. ceſa. Sed Dyn. hic reſpondet q
ibi eſt idem titulus criminis in genere, non deſcendendo ad ſpe
cies, ſi bene aduertatis ſm Dyn. ⁊ bene. Nam lex aquilia ponit
damnum datum in genere, ſed iſta actio punit illas ſpecies dã-
ni dati, ſcʒ ſi furtim arbores ſunt ceſe. Eodem modo reſpondet
Jnſti. ſi qua pau. fe. di. §. fin. Sed contra, quia eod. modo rapina
eſt genus, ſed rapina publicani eſt ſpecies. Reſp. quedam ſunt
delicta nominata quibus a iure nomen imponitur, vt furtum,
rapina ⁊ ſimil. ⁊ in iſtis de facili cognoſcitur, vtrum vnum deli-
ctum differat ab alia ſpecie, q2 ita demũ differt ſi cadit in aliud
nomẽ delicti: ſed ſi eſt idẽ nomẽ, adiectio qualitatis alicuius nõ
facit eſſe diuerſam ſpẽm, vt furtum manifeſtum, a non manife-
ſto, furtũ publicani, vel alterius: ſicut homo, ⁊ niger non diffe-
runt ſpecie, vt j. eo. l. ſi. §. quoties. Quedam ſunt delicta innomi
nata

c nata,[c] vt damnum datum,lege Aquilia punitur,illud eſt nomē
gnāle,⁊ tot hꝫ ſpecies,quot ſunt modi dandi damnum,arg.ſ.ꝺ
preſcri.ver.l.naturalis.⁊ ideo cum per actioneꝫ arbo.furt.ceſ.
puniatur tantum illa ſpecies,merito differt ab hac lege Aqui-
lia,ſicut ſpecies a gnē,⁊ ſic in hoc §.prout loquitur de damno
dato dico ꝙ ſi eſſet actuꝫ lege Aquilia poſſet agi hac actione in
eo qꝺ excedit.Gul.tn̄ formando q.reſtrinxit ad nominata crimi
4 na,vt furtum,rapina,⁊c. ¶Scḋa regu.† eſt,qn̄ eſt vnum factuꝫ
plures tituli criminis,⁊ diuerſe agendi forme,tunc pōt ſecūda
agi in eo quod excedit,l.i.ſ.vi bo.rap.⁊ de ac.io.⁊ obl.l.eum ex
vno,⁊ per hoc apparet intellectus l.in gl.alleg.ſm Dy.Sed cō
tra hoc opp.de l.j.§.in tutela.de tu.⁊ rat.diſt. vbi non tollitur
vna per aliam in aliquo.Sol.dicit Dyn.verū,qn̄ diuerſi tituli
criminis ſe hn̄t vt genus,⁊ ſpecies,vt furtuꝫ qꝺ eſt genus ad ra
pinam,⁊ damnum datum ad actionem arb.fur.ceſ.vt dixi: ſed
iſti tituli hn̄t ſe,vt excedētia,⁊ exceſſa,feciſti furtū,teneris actio
ne de rationib.diſtrahendis:q2 tutor:⁊ teneris furti,⁊ iſto caſu
teneris qualibet actione inſolidum,⁊ vna electa alia non tollit,
l.j.§.in tutela.⁊ §.ſeq.de tu.⁊ rat.diſt.⁊ iſta fuerunt verba Pe.
recitata per Cy.in l.quicunqꝫ.C.de ſer.fug.in vj.ꝯrio.Probat
5 ſ.de adul.l.ſi adulterium cum inceſtu.¶Tertia † regula eſt,qn̄
ſunt facta plura,⁊ plures agendi forme,⁊ plures tituli criminis
⁊ tunc non eſt dubium ꝙ vna electa alia non tollitur,l.nunquaꝫ
plura.de priua.deli.⁊ ibi dicetur.Predicta no.in actionib.ci-
uilib.⁊ non ad vindictam,ſed qn̄ criminaliter,⁊ ad vindictam,
6 vt ōt d.l.nunquam plura.de pri.deli.⁊ ibi. ¶† Venio ad ſe.gl.
Ex hac lege colligitur,ꝙ delinquendo quis non facit ſuam con
ditionem.Opp.de l.decreto.ſ.de ſuſp.tut.glo.non ſoluit.Dic
ꝙ illud eſt per quandam conſequentiam non directo,cum ſn̄ia
ſit ex cā remota,non proxima,vt ibi per Dy.⁊ in c.qꝺ ob grām.
7 ex.de reg.iur.lib.vj.Item ex hac l.colligitur,† ꝙ ſpecialis via
gnālem non tollit.Opp.de l.maritus.de proc.⁊ de l.fi.de pac.
conuen.Sol.illud gnāle pōt intelligi: primo,an ſpālis prouiſio
d legis tollat gnālem prouiſionem legis:⁊ certe non,[d] ⁊ ſic loqui
tur hic,quod plene dixi de no.ope.nun.l.j.§.j.Secundo an per
ſpālem prouiſionem hominis recedātur a generali prouiſione
legis,⁊ ſic loquuntur leges ꝯrie.Et iſto caſu dicit.Dy.aut pro-
uiſio legis eſt inductu beneficio ſpeciali ꝯ ius commune,⁊ tunc
per ſpālem prouiſionem receditur a gnāli prouiſione,vt in con
trarijs,arg.l.eius militis.§.j.de teſta.mili.⁊ in corpore de non
alie.§.q2 vero veriſimile.ſed qn̄ prouiſio legis eſt ſm legē ⁊ ius
commune,⁊ tunc non vr̄ receſſum,vt plene no.per Cy. in l.ij.de
iur.emphy.in vj.qōne.⁊ in l.⁊ hꝫ.§.cum quis.ſ.de preca.¶Fa
e cit ad q.[e] emi † a te librum,⁊ dedi arrhas,tu nō vis dare librū,
8 ſed duplicatas arrhas:Ego volo totum intereſſe meuꝫ,an per
prouiſioneꝫ arrharum videatur receſſuꝫ a prouiſione legis,Dy.
dt,ꝙ non:q2 ſm legem eſt prouiſio,l.j.ſ.de actio.emp.⁊ l.ſi tra-
ditio.C.de actio.emp.h.d.Cy.⁊ Jac.de Are.gl.mouet Inſti.ꝺ
emp.⁊ vendi.§.j.in fi.C.de fide inſtr.l.ꝯctus.in fi.⁊ ibi Cy.⁊ iſta
f vn̄r vera,ꝙ totum intereſſe poſſum petere,[f] l.ſi quis a ſocio.ſ.p
ſoc.⁊ l.predia.ſ.de actio.emp.

ADDITIONES.

a Alex.¶Verborum Dy.vide Bald.in l.ancille.C.de fur.Que
autem ſit pena publicani permittentis ire ꝯ decretum,vide in
l.mercatores.C.de conuer.⁊ merc.
b ¶Ponit certas regulas.Adde Bar.in l.hoc edicto.in fi.prin.
ſ.eo.⁊ vide que ibi dixi poſt Bar.in l.ꝙ in heredem.§.eligere.
ſ.de trib.
c ¶Delicta innominata.Adde Bar.in l.nunquam plura.ꝺ pri.
delict.
d ¶Et certe non.Sed an per prouiſionem hominis ceſſat proui
ſio ſtatuti:Dic vt per Cy.⁊ Bal.in l.fi.C.de repu.here.Bald.
in l.vbi adhuc.C.de iur.do.adde qꝺ hr̄ in l.ſi fundū ſub condi-
tione.§.Stichuꝫ.de le.j.⁊ Bal.poſt alios in l.ij.C.de iu.emph.
e ¶Facit an queſt.Vide Cy.⁊ Bal.in l.ꝯctus.hic alleg.⁊ in l.ꝙ
ſepe.de ꝯhen.emp.pulchre per Jo.And.in Spe.de emp.⁊ ve.
in §.ſciendum ſuper.ver.item no.ꝙ quidam fides,⁊ incip.addi
tio de emptore loquitur,⁊c.vna cum addi.ſeq.⁊ no.Inſti.ꝺ act.
in §.actionem.
Roma.¶Poſſum petere.Et iſta eſt cōis opi.vt inquit Alex.
in l.ſi cum dotem.ver.⁊ iſta faciunt ad q.ij.no.ſ.ſol.mat.
1 ☞ Dominus tenetur pro delicto famuli deliquentis,circa id
ad quod preponitur,alias non.
2 Rectores ciuitatum tenentur pro delicto famulorum,quos ſe-
cum ducunt,liberantur tamen eos exhibendo.
3 Dominus ꝙ teneatur pro delicto famuli,poteſt fieri per ſta-
tutum.
Argumentum de pacto ad ſtatutum procedit.
4 Agens contra officialem pro delicto familie debet probare de-
linquentem fuiſſe de familia,⁊ ad tale officium prepoſitum,⁊
qualiter hoc probetur.nu.6.
5 Probatur aliquem eſſe de familia alicuius probando,ꝙ eū aſ-
ſociat vt famulus,⁊ ei ſeruit vt famulus.

§.Familie nomē.

Nomē familie porrigitur ad
ſeruos,⁊ liberos qui in eodē
1 miniſterio hn̄r.h.d. ¶† Queritur an ſcholaris[a] ex delicto fa-
a muli ſui,⁊ dn̄s pro delicto familiaris teneatur:Dy.dicit,ꝙ nō
regulariter,l.quoties.in prin.⁊ §.j.ſ.de noxa.fallit in iſto §.ſꝫ
veritas eſt iſta,ꝙ qn̄ quis preponit familiam ad officium,⁊ ipſa
deliquit circa officium ſibi commiſſum,tunc tenetur,vt hic ⁊ l.j.
ſ.fur.aduer.nau.⁊ Inſti.de obl.q̄ ex quaſi deli.§.pe.⁊ ſ.naut.
cau.ſta.per totum.Sꝫ ſi deliquit ex id,ad quod preponitur nō
2 tenetur,vt hic.¶† Et eodem modo dico teneri rectores terra-
b rum[b] de delicto familie quam ſecum ducunt,vt ſ.ad leg.iu.re-
pe.l.j.⁊ l.ſi poſt depoſitam.C.de aſſeſ.ſed liberatur exhibendo
† eum.† ¶Querit Dy.[c] an per ſtatutum[d] poſſit fieri,vt dn̄s te-
c neatur † pro delicto familie,⁊ neſcio quare non,q2 lex hoc facit
d ergo ⁊ ſtatutum,l.omnes populi.ſ.de iuſti.⁊ iur.Item per pa-
3 ctum,l.ſi quis pro eo.§.fi.⁊ l.Grece.§.⁊ gnāliter.ſ.de fideiuſ.er
go per ſtatutum,arg.l.non impoſſibile.ſ.de pact.ꝙ no.in l.nec
ex pretorio.⁊ l.neqꝫ pignus.ſ.de reg.iur.⁊ ꝙ no.C.de decre.de
† cur.ſuper rub.lib.x.† Vides ergo,† ꝙ qui agit ꝯ officialem de
4 delicto familie,dꝫ probare ipſum eſſe de familia,⁊ eū ad tale offi
5 cium prepoſitum.† Sed qualiter probabitur aliquem eſſe alte
rius famulum:Rn̄ eo ipſo ꝙ eſt aſſociatus cum alijs famulis,⁊
ſeruit vt alij famuli,lꝫ de hoc nulla interuenerit ſcriptura.Ca-
6 ſus eſt no.de proxi.ſacro.ſcri.l.fi.in prin.† Sed qualiter pro-
babo ipſum eſſe propoſitum ad hoc officium:Certe eo ipſo ꝙ
officium exercet domino ſciente,videtur quis eum proponere,
l.j.§.magiſtrum.ſ.de exercit.

ADDITIONES.

a Alex.¶An ſcholaris.Vide omnino Barto.in l.j.§.fi.⁊ in l.ne
quis.ſ.de incen.rui.nau.⁊ hic adde Bal.in l.j.in prin.ff.ne qs
eum qui in ius voc.Bene facit l.cuicunqꝫ.§.ſed ⁊ cum fullo.ſ.ꝺ
inſt.⁊ ꝙ ibi in apoſt.antiqua.⁊ adde Bald.in l.apud antiquos.
ad fi.C.de fur.adde Rom.conſi.xj.vbi ponit,ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ
poteſtas teneatur pro familia,ꝙ iſtud ſtatutuꝫ recipit interpre
tationem a iure communi,niſi poteſtas familiam exhibeat,⁊ vi
de etiam eius conſi.xv.
b ¶Teneri rectores terrarum.Idem tꝫ Bal.inſt.in rub.de pe.
iu.⁊ §.proficiſci.l.obſeruare.ſ.de offi.procon.⁊ leg.⁊ limita,vt
per Bar.in d.l.ſi poſt depoſitā.⁊ adde quod dixi in l.fi.de pub.
⁊ quod not.Bar.in fi.huius l.
† Claud.de Seyſſel.¶Exhibendo eum.Quid ſi ſtatutum diſpo
nat.circa hoc vide Arc.cōſi.xj.⁊ cōſi.xiiij.⁊ plura ſimilia p Fel,
in c.cum ordinem.de reſcrip.⁊ vnum verbum per Bart.in l.ſi
iure.in vlt.q.ſ.de leg.iij.⁊ in l.fi.ſ.de his que in teſta.delen.cū
concor.quas ponit Alex.ſ.in rub.de noui ope.nunc.
c And.Barb.¶Querit Dy.An auteꝫ famulus preſumat delin
quere ex mādato dn̄i,vide c.cum ad ſedem.de reſti.ſpol.vbi eſt
caſus no.ꝙ non.Bal.l.ij.C.de epiſ.⁊ cle.Bart.tꝫ ꝯ in l.de pu-
pillo.§.ſi quis ipſi pretori.ſ.de oper.no.nun.
d Alex.¶An per ſtatutum.Sed quid de delicto cōmiſſo antequā
eſſet famulus,vide Bar.in l.Titius.ſ.de teſta.mili.
† Claud.de Seyſſel.lib.x.Adde plene Alex.in l.ſepe.ſ.de re iu.
1 ☞ Famulus liber delinquit ſi exhibetur a domino tenetur
ipſo iure,⁊ dominus liberatur.
2 Rector ciuitatis non tenetur pro delicto officiali mortui.
3 Rector exhibēdo officialē delinquentem in officio,qn̄ teneatur.

§.Quod nouiſſime.

Si famulus delinquēs a
publicano non exhibeat
1 ſine noxe deditione tenet.h.d. ¶† Quero,quid ſi ſint liberi ho-
mines exhibiti:Et dic quod ſuo iure tn̄r,⁊ dn̄s liberatur.h.d.
Jaco.de Are.⁊ bene,eadem rōne.Oppo.ſ.e.l.ſed ⁊ hi.§.fi.vbi
2 non tenetur publicanus,ſi non exhibet.Gloſſ.ſoluit,⁊ bene.† ꝙ
q2 rector non tenetur pro delicto officialis mortui. ¶Quero
quid eſt proprium huius edicti:Dicit gl.qꝺ dn̄s teneatur ꝺ vi-
tio,⁊ de delicto familie,alias ſecus.Sed hoc non plꝫ,vt dixi ſ.
proxi.§.Quare dic,ſpeciale eſt in hoc,quia exhibendo eum li-
beratur:ſecus eſſet in eo qui gerit officium priuatum,⁊ conue-
nitur ex tit.naute caupo.⁊c.⁊ ille exhibendo non liberatur.hoc
3 vult dicere iſte tex.Sed hodie † per Italiam hoc exprimitur,vt
in inſtrumētis,q̄ celebrantur inter Rectores,⁊ cōia,vt Rector
teneatur pro ſe,ſuiſqꝫ officialib.⁊ familia ſua.Quo caſu diſtin-
gue,aut dr̄ ſic ſimpliciter ꝙ teneatur pro ſe officialibus,⁊ fami
lia ſua,⁊ tunc eum exhibendo liberatur vt hic:q2 iſta verba in-
telligo ſm nām officij.ar.de vſuris,l.ſi ſtipulatus.⁊ de lega.j.l.
ſi legati ſerui.⁊ ꝺ dā.infe.l.dāni infecti quidā.⁊ de loca.l.ſi vno.
Si vero promittit ſoluere omnem cōdemnationē fiendā de eo ⁊
omnib.officialib.⁊ familia,tunc ſi libellus dirigitur ꝯ ipſum

principalem Rectorem, eſſet idem ꝙ hic: ſed ſi dirigitur ꝯ offi-
ciales vel familiam, tunc eis condemnatis ipſe tenetur ſoluere,
nec exhibendo liberatur. Eſt enim ex hac promiſſione fideiuſ-
ſor iudicatum ſolui. ideo. ꝛc. Secus ſi eſſet ſimplex fideiuſſor de
iudicio ſiſti, q2 ſiſtendo liberatur, vt tunc C. de fideiuſ. l. ſanci-
mus. ꝛ l. ſi Barſatorem. hoc tñ caſu officiali mortuo non tenet,
q2 in officialem non poſſet ſententia ferri, nec etiã in ipſum prin
cipalem Rectorem, vt ſ. dictum eſt.

LEX III.

1 ☞ Dñs hic accipitur pro eo qui hʒ maiorem preeminentiam.

Cum ſi exhibuiſſet.

1 §. Quod ait. No. † ꝙ hic accipitur dñs ille, qui hʒ maioritatẽ ſiue
preeminentiam, non rõne dñij, hoc inducit Iac. de Are. ad q. d
eo qui reliquit vxorem dñam, ꝛ vſufructuariam in domo. Ad
idem. ſ. rerum amo. l. j. ꝛ j. de verb. ſigni. l. pronunciato. §. j. ibi,
in domo dñi. ꝛc. ꝛ C. de colo. Illyri. l. j. libro xj. Et de hoc plene
dico de leg. ij. l. Titia cum teſtamento. §. Titia cum nuberet.

1 ☞ Agens ex edicto nau. cau. ſtabu. ſatis eſt furtum eſſe factum
per aliquem ex nautis, licet non dicat per quem.

2 Teſtis ſi petit ſibi exhiberi rem, vel perſonam de qua interro-
gatur, vt illam cognoſcat, debet fieri exhibitio cum indumen-
tis, ꝛ qualitatibus eius.

Famuli debent nominari, qñ teſtis petit nominari omnes de fa
milia, vt de nomine recordetur.

§. Ante autem actorem. Not. ex hoc §. ordinẽ in hac
actione procedẽdi: q2 debeo primo mihi petere exhiberi delin
quentem nominatim vt ſciam an poſſit agi: vel poſſum petere
exhiberi omnes famulos ad recognoſcendum delinquentem, ꝛ
hoc petet actor ſibi fieri intra certuʒ tps, qđ exprimat in ſua pe
titione, quo elapſo aget hac actione. Iudex enim nullum prece
ptum facit de exhibẽdo, vt j. eo. l. hoc edicto. ꝛ ibi dicetur. Op.
de l. ſi cum exceptione. §. in hac. ſ. quod metus cã. Sol. aliud in
hac, aliud eſt in actione illa, vt pʒ ibi. Oppo. j. vi bo. rap. l. ij. §.
hec actio. Gl. dat duas ſol. Prima eſt vera: aliud eſt i iſta actio
ne quam in illa. Rõ huius eſt, q2 ex verbis edicti colligitur, vt
hec actio ita demum detur ſi non exhibeatur. Primo igit de-
beo petere exhiberi, ſed verba huius edicti hoc nõ requirunt.
1 Et idem dico † in actione ex illo tit. fur. aduer. nau. q2 ſuffice-
ret dicere furtum factum eſſe per aliquem ex nautis, lʒ non ex-
primatur per quem vt ibi dicam ſ. nau. cau. ſta. ſuper rub. Sʒ
ſi queras, quare pretor hoc egit, vt prius conſtet, an exhibeat,
quam in alijs actionibus: Rñ. non eſt rõ, niſi q2 ſcriptum eſt ſic.
2 ¶ † Ultimo facit[a] ad qõ. teſtis interrogatus de aliqua re, vel
a perſona, petit teſtis,[b] vel pars, vt perſona, vel res exhibentur
vt teſtis poſſit cognoſcere. Dico ꝙ debeat exhiberi, ꝛ cũ eiuſdẽ
indumentis, ꝛ qualitatibus. Et hoc no. Ber. de teſti. c. cũ cãm.
Idem ſi peto nominari mihi omnes de familia, q2 tunc recor-
dabor de nomine, vt ſupra, ad exhib. l. iij. §. ſi quis. eſt nota. §.
ad hoc.

ADDITIONES.

a P. Paul. P. ¶ Ultimo facit. Uide Felyn. in ca. auditis poſt
Moder. de preſcrip.

b Alex. ¶ Petit teſtis. Bar. poſt gl. in l. j. ſ. ſi ex noxa. cauſa aga.
Bal. in l. ſi criminis. C. ad exhib. ꝛ gl. in c. cũ cãm. in fi. de teſta.
q̃ꝫ alleg. Bal. i d. l. ſi criminis. ꝛ Bar. ꝛ Bal. in l. iij. §. i. de teſt.

1 ☞ Statuto ſtante, ꝙ villa teneat capere malefactorẽ ſub pena
centũ, ſi fuerint decem malefactores, ſufficit vna pena de cẽtũ.

Si plures. Idem puto ſi plures liberi, arg. ſ. l. j. §.
familie. Ex hoc §. nota, ꝙ licet quot ſint
perſone delinquentiũ tot ſint maleficia: tamen hoc eſt verũ quo
ad ipſos principaliter deliqnẽtes, vt j. de iniur. l. ſi plures. ſec⁹
quo ad alios, hic, quia tunc habentur pro vno vt hic facit j. ſi fa.
1 furt. fe. di. per totum. Et ex hoc poteſt† queſtio determinari[a],
a quam Dyn. diſputauit, dicit ſtatutum, ꝙ ſi villa non cepit male
factorem, puniatur in centum. Contingit ꝙ decem homines
occiderunt vnum, villa non cepit, an teneatur pena centum pro
quolibet? Hic videtur, ꝙ vna centum tantum ſint pena. vt hic.
Idem determinant Dy. per talem rationem. Nam indefinita
equipollet vniuerſali, vt ſi l. pluribus. de leg. ij. ꝛ l. ſi plures. de
leg. iij. ideo perinde eſt ac ſi ſtatutum diceret, ſi non cepit male-
factores. ¶ Item dicit. ꝙ ſi nõ omnes caperet, pro omnibus te
netur ad integra, quia i vniuerſali ſi quid deeſt, tota oratio fal-
ſa iudicatur, l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. ſ. de rebus. dub.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Queſtio determinari. Idẽ voluit Bar. in l. ſi in rixa. ſ
ſica. ꝛ j. de act. ꝛ obl. l. ex maleficijs. ꝛ Bal. i l. j. C. de cõdi. fur. p
Lu. Ro. in l. Cornelia. ſ. ad Sylla. per Bal. in l. ordinarij. in fi.
C. de rei vẽ. facit ꝙ no. Bal. in l. libellorum. §. ſed ſi aliud. de accu.
an tot ſint accuſationes, quot crimina. Et hec faciunt ad q. dt
ſtatutũ, quicũqꝫ bannitus voluerit exire de banno, ſoluat c. to-
ta vna villa eſt bannita p vno delicto, ꝙ tñ tenetur ad centum.
adde tex. ff. ꝙ cuiuſqꝫ vni. l. j. ꝛ in l. mortuo. ff. de fideiuſ. ꝛ tdẽ ꝙ
tʒ Dy. hic, tʒ Alb. in ij. parte ſtatu. q. clxxiiij. ꝛ quid ſi villa tene
tur preſentare malefactores, ꝛ preſentauit vnum tñ ex pluri-
bus, vide Bal. in l. j. C. ſi plu. vna ſenten. Et cum Bar. hic ẽt tʒ
Bal. in l. cum rõnib. C. qui acc. Et vide Bal. in l. ſi familia. de
iur. om. iud. ꝛ hic vide Bal. in l. minoribus. C. de his q. vt indi.
¶ Adde quid ſi dicat ſtatutum, ꝙ villa teneatur reſarcire dam
na, ꝛ furta que in ea fiunt, ꝛ villa ob damnum fuit condemnata
in centum, ꝛ poſt condemnationem malefactor peruenit in for-
tiam poteſtatis, ꝛ fuit ſuſpenſus, an villa ſit liberata: Bal. con
cludit ꝙ ſic, eius conſi. cciij. j. lib. ſicut ſi cepiſſet malefactorem
in crimine, ꝛ eũ exbanniſſent arg. l. fi. C. de mal. ꝛ math. ꝛ in au-
then. vt nul. iud. §. ſi quis vero comprehenſorum. Et ſm eũ opti-
me facit de probi. feu. alie. per Fede. c. imperialem. §. inſuper. ꝛ
de pa. tenen. ꝛ eius viola. §. ſi clericus. §. ſi iudex. ꝛ §. ſi miles.

LEX IIII.

1 ☞ Heres publicani tenetur eatenus quatenus ad eum perue-
nit, etiam agitur pro delicto familie.

1 Si publicanus. Hec actio datur ꝯ† he
redem publicani eate-
nus, quatenus ad eum peruenit. h. d. Querit de vna
q. quid qñ publicanus tenetur ex facto familie, an trã
ſeat ꝯ heredes Gl. bene rñdet, ꝛ idem ſubaudit, vt non teneat
heres publicani, niſi quatenus ad eum peruenit.

1 ☞ Literis officialis, an credatur.

2 Res illicite ſi cum licitis transferuntur, an licite publicentur.

§. De rebus. De reb. quas Rectores ſui, vel ſuorum
vſus grã portãt, nõ dʒ ſolui vectigal.
a h. d. Quero, vtrũ ſint alij caſus[a] in quib. vectigal ſolui non de
beat: Gl. oẽs enumerat. ꝛ vide gl. q̃ incipit alias municipiuʒ.
1 † Iſta lex inducit in arg. an literis officialis credat:[b] Et vr̃ ꝙ
b ſic, alle. iſtã l. remitto ad no. in l. ſi qua p calũniã. C. de epiſ. ꝛ cle.
Qđ dic per Gul. de cu. in l. ſi procurator. ſ. de procur. ꝛ in c. poſt
2 ceſſionem. ex̃ de prob. Inducitur in arg. ad q. † qñ transferun-
tur res licite cum illicitis, an licite publicentur: Et vr̃ qđ non,
niſi illicite. Dicam j. e. l. cotem. §. dominus.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Alij caſus. Uide Bald. in l. pe. de nau. fe. vbi dt pbari
per iurm. Et ponit multos caſus in quib. vectigal non dʒ ſolui.
ꝛ vide alium ſing. per Bar. per illuʒ tex. in l. j. C. de naufra. lib.
xj. Ad quod inducit l. fi. §. ſi propter neceſſitatem. j. eo.

b ¶ Credat. Idẽ Bar. p aliũ tex. cũ ſi. in l. j. C. de naui. li. x. ꝛ tex.
Bar. i l. ij. eo. ti. Adde bo. tex. i l. mulierẽ. C. ſi man. ita venie. ne
pſti. ꝛ in l. eaſdẽ. C. ſi mãci. ita fue. alie. vt manu. ꝛ ibi gl. in ver.
ꝯtineat bona litera in l. ſi qs decurio. C. de decu. tex. aptus in l.
phibitũ. C. de iure fiſ. adde, q̃ no. Bar. i l. ſi quis neget. ff. quẽ-
ad. teſt. ape. adde, q̃ dixi in l. ex cõſenſu. §. eũ qui. de ap. Bal. in
l. pacta nouiſſima. C. d pac. ꝙ relatiõi officialis credat. no. Bal.
in rub. de fide inſtr. ver. ſed adhuc dubitat. ꝛ Bal. in l. imperiũ.

1 ☞ Conſuetudo in vectigalibus ſeruatur.
Caſtrum habens, an preſcribat ius exigendi pedagium tanto
tempore quod memoria non ſit in contrarium.

2 Sciẽtia cuius requirit ad hoc vt ius exigẽdi vectigal pſcribat.
Ciuitates, ꝛ caſtra Tuſcie, que lõgiſſimo tempore exegerũt ve
ctigalia, tale ius non preſcripſerunt.

3 Quaſi confeſſoria competit qñ aliquis petit ſibi ius exigendi
vectigalia competere, ꝛ prohibenti negatoria, ꝛ contra quos.

4 Uectigal ſi probatur quem exegiſſe de quibuſdam rebus tpe
debito, ex hoc non poterit de omnib. exigere ſed de illis tantũ.

§. In omnibus vectigalibus.

a Cõſuetudo, ſeruat in vectigalib. Quero an nobilis[a] hñs caſtrũ,
p cõſuetudinẽ acquirat ius recipiẽdi vectigal. Et vr̃ ꝙ non: q2
exactio eſt ꝯ ius, vt in auth. vt nulli iud. §. j. ergo ꝛc. In ꝯriuʒ vr̃
b ꝙ ſic, vt hic, ꝛ j. l. licitatio. §. earum. Dy. hic determinatus,[b] ꝙ
nõ preſcribat, niſi p tñ tps cuius memoria in ꝯriũ non exiſtit. ꝛ
hoc per ca. ſuper. §. preterea ex̃ de ver. ſig. ꝛ l. imperatores. §.
itẽ pſcripſerũt. j. de polli. ꝛ facit l. ij. C. noua vectigalia. Sed dt
c ipſe, ille tex. facit ꝯ, ꝛ vr̃ ꝙ duo requirunt,[c] ſ. vetuſta cõſuetudo.
ꝛ cõceſſio principis, ꝛ iđ altero deficiẽte nõ acquirit ius, l. ſi ita
quis. ď ver. obl. ꝛ l. ſi hr̃di plures. ſ. de cõdi. inſti. Hoc vr̃ ẽt te-
nere gl. ſ. ꝙ vtrunqꝫ requirat, de ver. ſig. l. minus pprie. ſed iſta
gl. dt male, per d. c. ſuper. extra de ver. ſig. ꝛ hoc tʒ Cy. in d. l. ij.
C. noua vecti. ¶ Item Reges pñt concedere, d. c. ſuper. §. pre
terea.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

d tercã.nõ ciuitates,[d] vt ĩ.e.l.vectigalia.⁊ ĩ.dicetur. Uides ergo
e q vectigaliũ exactio pꝛeſcribitur [e] tempoꝛe cuius nõ extat me-
moꝛia. Et hoc intelligo qñ quis pꝛoſcribere intendit vectigalis
perceptionem,que nulli competit:ſed ſi cuidam nobili compete
f ret[f] ex pꝛiuilegio,vel conſuetudine,⁊ ego vellem pꝛeſcribere, ⁊
illud pꝛeſcriberem minoꝛi tẽpoꝛe adhibita diſtinctione,incipiã
poſſidere titulo ⁊ bona fide,vel nõ,ſicut in pꝛeſcribẽdo vſumfru
ctum dicetur ĩ. Sed cu3 in pꝛeſcriptione iſtoꝛum iurium incoꝛ-
poralium requiratur ſcientia eius ꝯ quem pꝛeſcribitur l.ij.C.
g de ſeruitutib.⁊ dixi in l.j.in fi.ſ.ti.j.cuius ſciẽtia requiritur[g] in
h pꝛeſcribendo vectigal.†Reſpon.ſi pꝛeſcribitur ꝯ pꝛiuatu3, qui
illud ius habebat,requirit ſcientia illius pꝛiuati,alias requiri
tur ſciẽtia illius iudicis in cui⁹ territoꝛio vectigal,ſeu pedagiũ
exigit. Ille eñ eſt ad cui⁹ curiã ptinet,⁊ hoc cõmiſſum eſt,vt C.
2 noua vec.l.iij.⁊ idõ puto,†q ciuitates ⁊ caſtra Tuſcie q̃ exegerũt
vectigalia longiſſimo tempoꝛe,cũ hoc nõ peruenerit ad notitiã
b pꝛincipis,[h] nec iudicis competentis,hoc eſt pꝛeſidis:q2 pꝛeſes
nõ fuit in Tuſcia tẽpoꝛe Federici Imperatoꝛis,citra non pꝛe-
ſcripſerunt,q2 non fuerũt in quaſi poſſeſſione que conſtituitur p
patientiam aduerſarij:⁊ q2 aduerſarij ſcientia non interuenit.
Itẽ ſicut nõ pꝛeſcribitur vacãti eccleſie. ¶ Sed quero,quo iure
i poſſum petere[i] mihi ꝯpetere ius exigẽdi vectigal: Reſp.†quaſi
3 confeſſoꝛia,ſicut vſumfructum, ⁊ ceteras ſeruitutes.l.vti frui.ſi
vſusfr.peta.⁊ l.ij.ſi ſer.ven.⁊ eodẽ mõ qui vult exigẽte pꝛohibere,
poterit negatoꝛia. Hoc tenet Inn.in ſimili extra de ſepul.c.cer
tificari.ante fi.magne gl. Poſſet etiã quis pꝛohibere exigentẽ in-
terdicto,vt p viam publicã ire,⁊ agere liceat,vt no.in Spec.de
cau.poſ.⁊ pꝛopꝛie.§.q2 vero.verſi.quid de colligentibus. Sed
contra quos agitur: Reſpon.negatoꝛia vel interdicto agetur ꝯ
exigentẽ:ſed confeſſoꝛia debebit pponi contra eum,cuius pꝛin
cipaliter intereſt,ſcilicet contra ciuitate3,in cuius territoꝛio eſt
locus vbi exigitur,vel contra pꝛeſide3 illius pꝛouincie. Poſſet
etiã peti vectigal petitione hereditatis p poſita contra aliquem
qui vectigal exigit,vel etiã confeſſoꝛia cõtra eundem,vel etiam
publiciana ſi petens pꝛetendit titulum ⁊ poſſeſſionem. l.ite3 vi-
4 dendũ.§.fi.de peti.here.⁊ l.ſi ego.§.j.ſ.de publiciana.†Sed qd
k ſi pꝛobatur[k] quem exegiſſe vectigal de quibuſdam rebus tẽpo-
re debito,an ex hoc potero exigere de omnibus: Reſpõ.non,ſed
de illis tantum,vt ĩ.de iti.actuq̃ pꝛiua.l.j.§.ſi quis hoc interdi
cto.⁊ qđ ibi no.⁊ extra de pꝛeſcrip.c.auditis.in fi.⁊ quod ibi no.
per Inno.⁊ pꝛobatur ĩ.eod.l.licitatio.§.earum.⁊ ibi dixi.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Quero an nobilis. Adde q no. Bar.in l.cum de in rem
verſo.maxime circa fin.ſ.de vſur.⁊ quod no. Bart.in l.ſi pꝛius.
ſ.de aqua plu.arcen.

b P.Pau.P. ¶ Dy.hic determinat. Uide Alex.conſ.vj.vo.j.
Bal.conſi.ccclxx.iij.lib.⁊ conſi.cccij.j.lib.⁊ cuius ſcientia requi
ratur in pꝛeſcribendo vectigal.vide Alex.conſi.vj.vol.j.vbi di
cit communem eſſe contra Bar.hic.

c Ale. ¶ Duo requirunt. Adde Bar.in l.licitatio.§.earum.ĩ.e.
tit.⁊ Imo.ĩ.eo.in l.vectigalia,vbi tenet contra Bar.⁊ Im.hic.

d Poma. ¶ Nõ ciuitates. Uide etiã Panoꝛ.in §.pꝛeterea.⁊ ibi
adita.⁊ Are.ꝯſi xxx.in iij.dub.⁊ Are.etiã in col.fi.vbi tãgit hec
⁊ Anc.in cle.pſenti.de cẽſi.⁊ aliqd p Ale.ꝯſ.cxviij.vo.ij.vbi po
nit de eo q vult pſcribere aduerſus emphyteutã,vel vaſſallu3,⁊
ſic vtile dñiu3,recognoſcens directũ,⁊ cxiiij.e.vo.ij.vbi tãgit de
ſnia,⁊ xvj.vbi etiam ponit hoc de ſnia,loquẽs in tempoꝛe cuius
initij memoꝛia.⁊ multa pulchꝛa circa hoc vol.v.⁊ Bal.omnino
in c.bone.de poſt.pꝛela.⁊ Alex.conſi.xvj.vol.ij.

e ¶ Pꝛeſcribitur. Quia conſuetudo ſeu pꝛeſcriptio equiparan-
tur pꝛiuilegio conceſſo a pꝛincipe ex certa ſciẽtia dicto c.ſuper
quibuſdam.§.pꝛeterea,⁊ no.Spec.de cauſa poſ.⁊ pꝛopꝛie.§.q2
vero.verſi.quid de colligentibus.

f ¶ Nobili cõpeteret. Adde Bal.in ca.j.que ſint regalia.⁊ ibi t3
in aliquibus ꝯ Bart.hic.⁊ ibi vide an ſit dolus malus fraudare
pedagia adeo q in foꝛo cõſcientie teneat: Et ibi tenet q niſi ciui
tates ex pꝛiuilegio habeãt hoc ius percipiẽdi pedagia, ſemper
erunt Imperatoꝛis,vt ibi. Et etiã ibi dicit diſtinc. Bar.eſſe ve-
rã inquantũ diſtinguit,aut volo pꝛeſcribere ius non foꝛmatum
in pſonã alterius,⁊ pſcribo lõgiſſimo tpe, q intellige ſine titulo
ſed cũ titulo ſufficit pꝛeſcriptio longi tpis.C.de pꝛeſcr.long.tẽ-
po.l.longi. Bar.ibi quẽ vide ibi lati⁹.⁊ an ſit dolus fraudare pe
dagia,q in foꝛo cõſciẽtie fraudãs teneatur,vide ĩ.eo.in l.vecti-
galia.in pꝛin. Iſtis adde que no. Inn.in ca.cu3 inter.de maio.⁊
obe.⁊ in ca.cu3 olim.de reſti.ſpo. Qui aũt poſſint imponere ve-
ctigalia,vide p Pau.⁊ Pet.de Anch.in clemen.pſenti.de cẽſi.
⁊ q no. Bal.in l.hi quibus.C.de fideic.liber.⁊ Bal.in l.cu3 pꝛo
ponas.in vlt.col.C.de nau.feno.⁊ ibi qs poſſit in mari impone
re pedagia,ſeu paſſagia.⁊ an p cõſuetudinem hoc ius poſſit ac-
quiri. De materia vide p do.Anto.in repe.c.peruenit.de cenſi.
Bal.in l.vectigalia.C.noua vec. Et ad Bar.hic.adde Bal.in c.
conquerente.de officio oꝛdi.⁊ Abb.in d.c.ſuper quibuſdam.de
ver.ſig. ¶ Adde quomodo pꝛeſcribatur ius colligẽdi pedagia
Bal.conſi.cccclxvj.iiij.lib.vbi tenet q requiratur ſcientia pꝛin
cipis,contra id q dicitur in ſeq.apoſtil. Et an ius colligendi pe-
dagiã ſit ſeruitus vel iuriſdictio.⁊ an cõtra illud pꝛeſcribatur,
vide per eundem Bal.conſi.ccij.ij.li.⁊ qualiter acquiratur per
eundem.conſi.ccxij.⁊ conſi.ccl.vij.ij.lib.

g ¶ Scientia requiritur. Adde no.per Inn.⁊ Jo.An.in c.Abba
te.de ver.ſig. ¶ Clau.de Seyſſel. Adde Ale.cõſi.vj.⁊ ſeq.vo.j.

h ¶ Notitiam pꝛincipis. Bal.in c.vnic.que ſint reg.tenet q non
requiratur ſcientia pꝛincipis p c.j.§.conuenticula.de pac.iura.
fir.⁊ q2 non pꝛeſcribitur contra Ceſaream poteſtatem l.compe-
tit.C.de pꝛeſcrip.triginta annoꝛum.⁊ per not.per Inno.in di-
cto c.conquerente.

i ¶ Poſſum petere. Uide Bal.in rub.C.de vſufructu.⁊ not.In.
in ſimili in c.Abbate.de verb.ſignifi.⁊ in c.examinata.de iud.⁊
in c.inter quatuoꝛ.in gl.ij.de ma.⁊ ob.vbi tractat,an p alijs ia-
ribus qua3 pꝛo ſeruitutibus competat confeſſoꝛia,⁊ negatoꝛia
⁊ concludit q ſic,ſaltẽ quaſi confeſſoꝛia,⁊ Bal.in c.j.ad fi.de mi.
vaſ.qui cont.eſt.⁊ in c.j.in tit.que ſint reg.⁊ Bal.in d.c.j.in ver.
ſed quid ſi pꝛobatur quem exegiſſe vectiga. Ro.in l.vectigalia.
ĩ.eo.⁊ quod no.Bal.in q.Appullus.⁊c.

k And.Barb. ¶ Sed quid ſi pꝛobatur. Et ibi Bart.⁊ d.Pet.in
ca.auditis.hic alle.⁊ vide text.in ꝯtrium in ca.cum contingat.de
deci.⁊ ibi dominũ Abb.Bar.in l.arboꝛibus.§.de illo.ff.de vſu.
⁊ vide c.cũ in tua.de deci.⁊ ibi do.Abb.vide Bar.in l.j.§.ſi qs.
de itin.actuq̃ pꝛiua.ibi remiſit Bald.in l.ij.C.de ſeruitutibus.

LEX V.

1 ¶ Publicanus ſoluens ante ſententiam liberatur a pena.
2 Actio ex edicto de publicanis,an ſit arbitraria.
3 Fur an reſtituta liberetur a pena,⁊ vi bonoꝛum raptoꝛum.
4 Abſolutus quando fuit actum hoc edicto non poteſt alia actio-
ne conueniri.

1 **Hoc edicto.** Si†publican⁹ ſoluit ante ſen
tẽtiã liberatur a pena.h.d.G.
querit hic de vna q.⁊ opp.de l.ſi inſulã.de ver.obli.
Sl.dicit ſpãle hic. Uel dicas,hic tractatur de lucro
2 captando,ibi non. ¶ †Quero,vtru3 iſta actio ſit arbitraria. Et
gl.dicit q non:q2 due feruntur ſentẽtie in arbitrarijs. Uide gl.
in verb.abſoluendus eſt.que inci.de equitate.ibi.§.ſatis,⁊ hoc
eſt ſpãle. Glo.hoc tangit in l.j.§.q quidẽ.alias eſt ſub §.dixerit
ſ.eo.gloſ.alibi tenet q ſit arbitraria.vt inſti.de act.§.pꝛeterea.
Breuiter Dy.hic tenet ꝯ illam gl.⁊ tenet iſtam,q2 in actionib⁹
arbit.nos habemus quatuoꝛ regulas quare dicuntur arbitra-
rie. Pꝛopter officiũ iudicis qđ vertitur in arbitrando intereſſe
ratione loci,vt de eo qđ cer.loc.ff.⁊ C. Qñq3 dicuntur arbitrarie
in taxando quantitatẽ,⁊ in deferendo iuramentu3 in litẽ.l.actio
nibus.ſ.de in lit.iur. Qñq3 dicuntur arbitrarie interrogando,
vt in actione noxali. Quandoq3 arbitraria dicitur ad imponen
dam penam.l.ſi cum exceptione.§.in hac ſupꝛa,quod met.cau-
ſa.⁊ in actione de dol.l.arbitrio.ſ.de do.ibi enim augetur pe-
na,q2 iudicis pꝛecepto non eſt paritum:ſed hic iudex nil ab ini
tio pꝛecepit. Sed publicano non exhibente ad petitionem acto
ris datur hec actio in duplu3,vt hic p3.l.ſi cũ exhibuiſſent.§.an
te autẽ actoꝛẽ.vbi dt actoꝛem debere dicere,non aũt de iudice
aliquid dt. Ad pdictas reg.facit q not.p gl.in d.§.pterea.⁊ per
3 l.y.C.vbi conue.qui certo lo.da.pꝛomi.l.j. Querit Dy.†reſtitu
ta re,an liberet a pena furti.⁊ vi bon.rap. Et vr̃ q ſic,vt hic,⁊ ſ.
e.l.j.ver.qđ quidem. In contrarium videtur ſ.e.l.j.§.vnde que
ritur.vbi p hoc edictum non fit melioꝛ eius conditio,ergo ⁊c.l.
qui ea mẽte.de fur.⁊ vi bo.rap.l.pe. Scđo querit Dyn.qd ſi fuit
4 †abſolutus hoc edicto,an alia actione poſſet conueniri. Et dicit
Dy. Aut fuit abſolutus tanq̃ delictu3 non ſit factum,⁊ ſic ſuper
facto,⁊ liberatur ab alia pena,l.ſi duo.§.Julianus.ſ.de iureiu.
⁊ l.duobus.§.colonus.eod.tit. Aut fuit abſolutus,q2 non pba-
uit actoꝛ,⁊ tunc videtur q alia poſſet conueniri l.ex moꝛte.C.ad
l.aqui.l.j.C.qñ ciuit.act.cri.pꝛe.⁊ not.in d.§.colonus.ſm Dyn.
ibi. Credo q indiſtincte obſtat exceptio rei iudicate,q2 leges q̃
ſunt alle.per Dyn.loquũtur qñ ex eodem facto oꝛiuntur diuerſi
tit.obligationis. Sed hic ex eodem facto vna tñ oꝛitur obliga
tio,⁊ vnus titulus criminis,vt dixi ſ.e.l.j.§.vnde queritur.vbi
etiam Dyn.hoc tenuit. Sed quando ſunt plures foꝛme agendi,
⁊ ex eodem facto,⁊ eadem obligatione,ſi liberatur ab vna libe-
ratur ⁊ ab alia quocunq3 modo ſit abſolutus.l.ſingulis.⁊ l.duo
bus diuerſis.ſ.de exceptio.rei iudic.

1 ¶ Simplum in duplo,eſt ⁊ illud ſimplum eſt rei perſecuto-
rium quando ſtatutum dicit:q quis ſoluat duplum.

a b **§.Querentibus.** [a] Not.†q quãdo ſtatutũ [b] di-
cit,q ſoluat duplum,q2 vnu3

ſimplũ eſt rei pſecutoꝛis. ⁊ aliud penale, ſi loquatur in materijs
inere penalibꝰ duplatur ꝙ erat ſimplandum. l. ſi cum exceptio-
c ne. §. j. ⁊ §. quadruplatur. ꝙ met. cã. ⁊ ſemper illud ſimplumᶜ in
dubio ineſt in duplo, vt hic. Cũ ſemel de facto acciderit dicebat
quidam mihi, ꝙ hoc ideo eſt, qꝛ lex vltra procedit. Sed certe ꝓ-
cedit declarando, qualiter debeat intelligi in dubio, cum edicto
non ſit expreſſum, ⁊ ſic eſt caſus queſtionis precedentis.

ADDITIONES.

a And. Barb. ¶ §. Querentibus. Et ſic facit cõtra gl. in ru. nau.
caup. que videtur dicere, ꝙ in duplo non inſit ſimplum, vide
Bal. in l. fi. C. de ſpon.
b Alex. ¶ Statutũ. Dicit ſtatutũ, ꝙ duplũ ſoluat, quõ intelliga-
tur: Vide Bal. ⁊ gl. in l. iij. C. de naui. li. xj. ⁊ Bar. in l. fi. C. ď ſpõ.
ꝑ illũ text. ⁊ ibi Bal. idẽ glo. in l. j. in pꝛin. ſ. de ſer. coꝛ. ⁊ ꝙ not.
Bar. in l. ſanc. j. de pe. ¶ Adde in gl. mag. in pn. l. ſi inſulã. j. de
verb. obl. que facit ſm Ang. ꝙ ſi ſtatutũ dicat, ꝙ qui emit rẽ im-
mobilẽ, niſi eã fecerit allibꝛari, vel ſi nõ ſoluit gabellã, ꝙ incidat
in penã. x. qđ ſi fuit accuſatus, ꝙ ꝑdicta nõ fecerit, euitat ꝯdẽna-
tionẽ ſoluendo vſqꝫ ad ſniam, ſm ipſuꝫ. Qđ limitat Pau. de ca.
niſi ſtatutum pꝛefixerit certũ terminũ, qꝛ tunc poſtea nõ admit
teretur purgatio l. magnam. C. de contrahen. ⁊ commit. ſtip.
c Pom. ¶ Illud ſimplũ. Et vltra cõcoꝛdãtias allegatas hic per
Alex. in apoſt. adde bo. tex. in l. vt tm̃. §. in hãc. ſ. de ſer. coꝛru. ⁊
gl. in l. j. in pꝛin. e. ti. ⁊ tex. in l. ij. §. fi. ſ. de tu. ⁊ rat. diſ. in gl. in l.
pe. j. ad l. iu. ꝑ gl. in l. Chꝛiſtianis. C. de pag. Bar. l. vnica. C. pe.
fiſ. li. x. Pau. de ca. in l. aduerſus. C. ď fur. ⁊ Ale. conſ. lxvj. vo. j.

LEX VI.

1 ☞ Officiales plures ex eodem delicto tenentur inſolidũ, ſed
exactio fit pꝛo parte, niſi alter non eſſet ſoluendo.
2 Officium dicitur velamen criminis.

1 SI multi publicani Plures † offi-
ciales ex eodeꝫ
delicto tenẽtur inſolidum, ſed exactio fit pꝛo parte,
niſi alter eſſet non ſoluẽdo. h. d. iſta lex que eſt ſingula
ris, ⁊ menti tenenda. Ibi, criminis reos expone aliter ꝙ gloſ. ⁊
dic, reos. i. eos quoꝛũ crimẽ non põt velari pꝛetextu alicuius of
ficij. ⁊ qđ ſub ďcit fraudis participes, id eſt eoꝛũ quoꝛũ crimẽ po
2 teſt velari pꝛetextu alicuius officij. Nam offm̃ † ďꝛ velamen. cri-
minis. l. tres tutoꝛes. ſ. de adm. tu. ⁊ ibi no. ⁊ j. ad leg. Jul. pec.
⁊ de cri. ſacri. l. ſacrilegij §. j. Ja. de are. ⁊ Old. Oppo. ſ. ad leg.
Aqui. l. itẽ Mela. §. fi plures. ⁊ l. ſi quis id qđ. ſ. de iuriſ. om. iu.
Gloſ. ďt ſpãle hic. Sed ſm additionẽ ꝗ dedi, non eſt ſpeciale: qꝛ
eſt idem vbicunqꝫ agitur ꝯ aliquos, tanqꝫ contra officiales delin
quentes in officio, per l. aufert in fi. j. de iu. fiſ. ⁊ l. tres tutoꝛes. ſ.
de adm. tu. ⁊ l. ſacrilegij capite. poſt pꝛin. j. de cri. ſacri. ⁊ hic. qđ
tene menti. ¶ Quero, hic ďꝛ ꝙ quilibet ꝯuenitur ꝓ parte, an te-
a neaturᵃ inſolidũ, vel ꝓ parte: Dic vt in gl. ¶ Quero quid velit
dicere tex. in fi. reos criminis. Et gl. facit ſuam expoſitionẽ. Tu
expone, vt dixi in text. Op. de l. aufertur. in fi. j. de iur. fiſ. So. vt
in gloſſ. ⁊ tene pꝛimam ſolu. que eſt vera, intelligendo, ꝙ ibi non
agatur ex hoc edicto. arg. eo. l. j. §. vnde queritur.

ADDITIO.

a Alex. ¶ An teneatur. Vide Bar. in l. ſemper. §. ſi in ſepulchꝛo.
j. qđ vi aut clam. ⁊ Bald. no. in rub. de pe. iud. Bar. in l. ſi quis
id quod. §. in fin. ſ. de iur. om. iud.

LEX VII.

1 ☞ Onus dandi vectigal incumbit poſſeſſoꝛi.
2 Vectigal eſt nomẽ gñale ad omne quod fiſco pꝛo aliqua re pſtat
a IMperatores ᵃ¶ † Onꝰ dãdi vectigal
1 incũbit poſſeſſoꝛi. h. d.
Op. ſ. e. l. j. §. j. ⁊ ꝙ ibi no. Sꝫ expone vectigal, i. tribu
2 tũ, ⁊ ſic ꝓpꝛie ponit vt ďt gl. Vel dic ꝙ † vectigal eſt no
mẽ gñale ad omne qđ fiſco pꝛo aliqua re pꝛeſtat, vt j. ne quid in
loc. publi. l. ij. §. ſi qa neminẽ. ¶ Itẽ op. ꝙ hypotheca nõ poſſit
eſſe ſine pꝛincipali, vt j. de fideiuſ. l. fideiuſſoꝛ obligari. in pꝛinc.
So. vt in gl. qꝛ ſubaudi pſonas. ſ. tm̃, ⁊ ſic pſona tenet. Et hec ve
b ra. Vel dic ꝙ hic eſt caſus ſpãlis. Sed nõ credoᵇ verũ ꝑ auth. ď
mã. pꝛin. §. non permittas. poſita. C. ſine cenſu vel reli. auth. ſed
⁊ periculũ. ⁊ pꝛobatur eo. ti. l. ij. ibi, obnoxius teneat, ⁊c. vñ tene
pꝛecedentem. Op. de l. apud Julianum. §. heres. de le. j. ⁊ l. epi
ſtola. §. pactum. ſ. de pac. Sol. vt in gl. ¶ Item op. C. de fi. inſt.
⁊ iu. haſte fiſ. l. fi. ⁊ in illa l. glo. facit diſtinctionem. vide eam ibi.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Imperatoꝛes. Vide ꝙ no. dixit Bal. per iſtuꝫ tex. in l.
is qui. C. de pꝛed. ⁊ omnibus rebus naui. lib. xj. ¶ Adde ꝙ ideꝫ
Bart. in l. incola. ad munic. dicit ꝙ non debet amoueri de cata-
ſtro venditoꝛis, niſi pꝛofiteatur ꝙ emptoꝛ eſt idoneus ad ſoluen
da onera fiſcalia, ⁊ ſi non reperietur idoneus ꝙ ipſemet ſoluet, qđ
dicit Pau. de caſt. notandum.
b ¶ Credo. vide ꝙ no. Bal. poſt Gul. in l. de his. C. de epiſ. ⁊ cler.

1 ☞ Minoꝛ. xxv. annis non ſoluens vectigal, ſi intra. xxx. dies
ſoluat an liberetur.

§. Idem quoque reſcripſerũt.

Qñ aliqs dꝫ ſoluere vectigal ⁊ non ſoluit incidit in cõmiſſum, ⁊
efficit res fiſci, ſꝫ intra. xxx. dies põt pupillus ſoluere vectigal,
a res liberat. Op. de l. ſiᵃ ex cã. §. ſi in cõmiſſum. ſ. de mi. Sũt due
ſolu. Pꝛima, hic in pupillo, ibi in adulto. Alia ꝙ intra xxx. dies
cuilibet pena remittitur ipſo iure poſt xxx. dies ope reſtitutio
1 nis, ⁊ iſta eſt vera. ¶ † Quero, minoꝛ. xxv. ann. non ſoluit, an poſ-
ſit ſoluere intra. xxx. dies, ⁊ ipſo iure ſibi remittat pena vel poſt,
b per reſt. in integrũ: text. ⁊ gl. eſt in l. ſi tutoꝛ.ᵇ C. de adminiſt. tut.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Op. de l. vide ꝙ no. Bart. in l. ij. C. de fun. pat. lib. x.
b ¶ In l. ſi tutoꝛ. Ibi vide Bald. in ipſo iure currat minoꝛi tem
pus ad ſoluendum canonem, qui tenet quod non.

LEX VIII.

1 ☞ Rem ſibi furatam non aſſignans non incidit in commiſſuꝫ.
2 Communis res poꝛtata ab vno ex dominis contra deuetũ, non
incidit in commiſſum, niſi pꝛo parte.
3 Fundum emphyteuticum habens ſi decedit pluribus heredi-
bus relictis, ⁊ vnus non ſoluat, an totus fundus reuertatur ad
dominum.

FRaudati vectigalis Hꝫ duas le
ctu. vno mõ
in heredem publicani, qui aliquid exigit indebite, ⁊
alia in heredẽ eius qui debuit ſoluere vectigal, ⁊ per
1 fraude reliquit. ver. ſꝫ ſi vnus. duob. mod. legitur in gl. † Not. ꝙ
a lꝫ quis non aſſignetᵃ rẽ ſibi furatã, nõ incidit in cõmiſſum. ſic j. e.
2 l. fi. §. ſed ⁊ Marcꝰ ſcďm ſcďam lec. † No. ꝙ lꝫ vnus ex dominis
poꝛtet rẽ cõem ꝯ deuetũ non ſoluto vectigali, ꝙ ſolũ eius poꝛtio
b publicat. Inducitur ad q.ᵇ ſi vnus habẽs fundũ emphyteuticũ
3 deceſſit, relictis pluribus † filijs, vnus ſoluit canoneꝫ, alius non,
an tota res reuertat ad eccleſiã, vel pars: Et vr̃ ꝙ pars, vt ſ. ti.
j. l. ſi tertius. §. officium. ⁊ l. de pupillo. §. ſi pluriũ. ſ. de ope. no.
c nun. In ꝯꝛiumᶜ facit l. ij. §. ex his. j. de ver. obl. ⁊ l. cui fundus. de
cond. ind. Et gl. foꝛmat iſtaꝫ q. in l. cõi diuidũdo. ſ. cõi diui. ⁊ vi
detur tenere ꝙ tota res publiceꝫ, maxime ſi ille, ꝗ recipit, ꝓteſta
tus fuit ius ſuum ſaluũ eſſe. Sꝫ illa pꝛoteſtatio in penis legali-
bus non eſt neceſſaria. l. ſi pꝛo fure. ſ. de cond. fur. ſic dicebat ibi
Jac. bu. idẽ Dy. ꝓ hoc facit. C. de diſt. pi. l. vnus. ⁊ ſ. de pi. ac. l. ſi
neceſſarias. §. ſi vnus. vbi hoc tꝫ Gul. de Cu. Addit, ꝙ particula
ris ſolutio facta ab vno, habet vim vnius ſolutionis perfecte.
d Verbi gratia, erãt duo heredes,ᵈ quilibet dꝫ ſoluere duos dena
rios annuatim, vnus ſoluit duobus annis duos denarios, alius
ceſſauit, videbit pꝛo anno ſoluta penſio integra. ſ. quatuoꝛ dena
rioꝛũ, ⁊ ſic res non incidit in cõmiſſum, quaſi ſolutio cedat in cãꝫ
grauoꝛẽ. l. j. cũ l. ſeq. j. ď ſo. Ad hãc. l. nemo rñdit. ſꝫ ďt, ꝙ hic ad
pꝛeſtationẽ vectigalis non tenet vt heres, ſed vt poſſeſſoꝛ, vt ſ. l.
pꝛoxi. in pꝛin. cõiuncta. l. de eo. §. fi. ſ. ad exhi. ⁊ ideo quilibet ꝓ
parte tenetur. Queſtio noſtra loquitur in obligatione heredita
ria. ⁊ ideo ſi ponerem quod duo acciperent rem in emphyteu-
e ſim, e ⁊ pꝛomitterent vectigal ſimpliciter, quilibet tenetur pꝛo
parte. l. eos. §. cum in tabulis. j. de duob. reis. ⁊ ideo vno ceſſan-
te, eius poꝛtio reuertetur ad dominum, vt hic.

ADDITIONES.

a Alexã. ¶ Non aſſignet. Si res que incidit In commiſſum perijt,
an ſim libertatus, vide Bal. in l. ij. C. de vecti. ⁊ commiſ.
b ¶ Inducitur ad. q. ꝯ aciũt no. in l. j. de inter. ⁊ rele. ⁊ faciunt ad
q. Bal. in l. ij. C. de pac. inter emp. ⁊ ven. qđ ſi vendidi fundũ cuꝫ
pacto de reuendendo, ⁊ vnus ex heredibus vult redimere partẽ
ſuã, alter nõ, tãgit hanc q. Bal. in duobꝰ verbis in l. legatarius.
in pꝛin. de le. j. per Pau. de leaꝫa. in commento. c. potuit. ď loc.
ad fi. ⁊ ibi per gl. ⁊ doc. ⁊ vide pulchꝛe per Rap. in l. v. §. fin. de
verb. ob. dixi poſt Bar. in l. iiij. §. cato. eo. tit. per Bal. ⁊ Gul. de
Cu. in l. communis. ff. de in ius voc. ver. queritur quid econtra.
⁊ Fed. in conſ. ccxxviij. inci. factum tale, duo fratres ⁊c.
c Pom. ¶ In contrariũ. Pꝛo iſta opi. quod imo reuertatur to-
ta, quã dicit cõem Alex. in l. iiij. in §. cato. in v. op. j. de ver. obl. ⁊
ibi ad hoc inducit, ⁊ maxime a Decio. quod amplia etiã ad ſim-
plicem locationem, quanquam videatur dicenduꝫ contrarium.
cũ locatio ſit contractus bone fidei: per tex. in l. in depoſiti. ſ. de
poſ. vt voluit Rap. cu. Hiero. de Foꝛ. Ja. de But. ⁊ Chꝛiſto. de
nicel. in d. l. j. ⁊ in d. §. fi. quod perpetuo notãduꝫ, videlicet quod
ſi conductoꝛ fundi, vel domus deceſſerit relictis duobus here-
dibus, quod ſi vnus ex illis ſteterit per biennium quod non ſol-
uerit penſionẽ pꝛo ſua parte, poterit auocari tota, etiam ſi alius
pꝛo poꝛtione ſua ſoluerit, ſecundum. l. quero. §. inter locatoꝛeꝫ.
ſ. loca. ⁊ vide Bar. in ſimili conſi. cv.
d Alex. ¶ Duo heredes. Vide quod not. Bal. in l. ſolennibus. C.
de rei

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

de rei vend. quid ſi ſoluitur per alium, quã per eum qui debet
ſoluere, an perdatur emphyteuſis.
c Claud. de Seyſſell. ¶ Emphyteuſiz. De hac materia vide Ja.
in tract. de iure emphyteut. Cuma. ⁊ Aret. l. v. §. fi. ꝟ. de ver. ob.
Alex. remiſſiue in l. iiij. §. cato. eod. titu. de verb. oblig.

LEX IX.

1 ☞ Vectigal ſi duo ſucceſſiue licitant, per licitationem ſecun-
di non idonei, non liberatur primus.
2 Forma ſubhaſtationis que ſit.
3 Tempus ſubhaſtationis in rebus fiſci, eccleſiarum, ⁊ minoris,
eſt xx. dierum: in alijs arbitrarium.
4 Obligatio ſi aliquis vadit ad licitationem, ⁊ promittit, ⁊ nota-
rius ſcribit, an inter ementem ⁊ vendentem ſit orta.
Interuallum quod non videtur fieri cum incerta perſona.
Pecunia proiecta in populo, videtur donata occupanti.
Hoſpitium tenere, qui publice incepit obligatur hoſpitari.
Pacto de vendendo acquiritur ius emere volenti.
5 Tempore primi bannimenti elapſo, in quo quis obtulit, nõ po-
teſt fieri ſecundum.

a **Licitatio.** [a] Opp. de reg. iur. l. quod calore.
Solu. hic perſeuerauit, ⁊ ſolenni
1 ter promiſit: ibi ſecus. ¶ † Quero, duo promiſerũt ad
pedagiũ emendum dum licitabatur, vnus poſt aliuz
modo ſecũdus non eſt ſoluendo, vult eligere primum an poſſit:
Certe ſic, nec per ſcdm offerentẽ eſt liberatus primus. ar. l. Sa-
2 bin⁹. ſ. de in diẽ addi. ¶ † Quero q̃ eſt forma ſubhaſtationis: [b]
b Rñ. vt publice fiat notũ voce preconis, vel edicto quicunq; vult
emere talẽ rem, veniat intra octo dies coram tal b⁹ in tali loco
ad promittendũ, ⁊ plus offerenti dabitur. vt in aut. hoc ius por
rectũ. C. de ſac. ſan. eccl. ⁊ no. C. de fi. inſt. ⁊ iur. haſte. fiſ. l. j. lib. x.
3 ¶ † Quero, quantũ tp̃s debet poni in licitatione: Rñ. in rebus
fiſci, eccleſiarum, ⁊ minoris hodie ſunt. xx. dies vt d. ll. In alijs
puto arbitrio vẽditorũ, ſicut erat olim in oĩbus. cũ tp̃s nõ repe
4 riebaꝫ limitatũ. ¶ † Quero, aliqs vadit, ⁊ promittit ⁊ notarius
c ſcribit, an ex hoc ſit orta obligatio inter ementẽ ⁊ vendentem, ⁊
que: vr̃ qꝺ nulla, cum inter bannimentũ ⁊ promiſſionẽ interue-
nerit interuallũ ergo, ⁊c. vt l. j. §. j. de verb. ob. Sed puto ꝯrium.
Nã cũ ego facio fieri preconiuz, vel proponi edictuz, ego videor
ꝯhere cũ incerta pſona hoc eſt cum illo qui plus promittit: que
promittente ꝯctus eſt perfectus. ſicut cum dico. volo vendere, ⁊
tu dicis, volo emere, vt no. in l. in vendentis. de ꝯhen. empt. Et
hoc probaꝫ in ſimili, ſicut quando pecunia proijcitur in popu-
d lo. Nã videor[d] donare ei q occupauerit, vt ꝟ. de acq. re. do. l. qua
rõne. §. pe. Et ſicut ille q publice incipit tenere hoſpitiũ obliga
tur hoſpitari eum qui poſtea per plures dies venerit. l. j. ꝟ. furt.
e aduerſus naut. Nec vr̃ fieri ex interuallo [e] quicquid fit intra il
lud temp⁹, nec requiriꝫ pſentia pſone, ſed ſufficit qꝺ quis vadat
ad promittẽdũ ad illũ locũ vel ad illã perſonaz, que continetur in
preconio: qꝺ eſt notabile in his ꝯtibus, qui cum incertis perſo
nis ꝯhuntur, vt d. ll. Sed ſi quis vellet penitere anteq̃ aliquis
alius pmittat certe poteſt ⁊ ſicut publice mercatũ facit, ita pu-
blice reuocet. l. ſed ⁊ ſi pupillus. §. pſcribere. ſ. de inſtit. Sed ſi
quis vellet ex promiſſione q̃ alius facit, nõ obligari non adijciat
in preconio illa verba, ⁊ plus offerenti deꝫ, tũc enim videtur ma
gis explorare valorem rei, quã vendere cum ſe non offerat ven
5 diturum. ¶ † Quero, an elapſis [f] omnibus dieb⁹ bãnimenti pri
f mi, in quo aliquis ſe obtulit, poſſit fieri ſm bãnimentũ, vt alius
offerens admittatur: Reſpon. non, niſi ſit minor perſona que re
ſtitutionem impetret. vt ꝟ. de mino. l. ⁊ ſi ſine. §. queſitum.

ADDITIONES.

a P. Paul. P. ¶ Licitatio. de forma licitationis, ⁊ de materia
vide omnino Ang. conſi. ccxxj. ⁊ Bal. in conſi. peruſino incip.
quidam Titius. vide domi. Franciſ. de Crem. in ſing. xl.
b Alex. ¶ Forma ſubhaſtationis. Adde ꝙ non valet talis ſubha
ſtatio, niſi fiat preſente officiali. l. fi. ⁊ ibi Bald. C. noua vect. Et
de forma ſubhaſtationis, vide Bald. in l. ordo. C. de execu. rei iu
di. vbi dt qꝺ ſubhaſtatio non eſt leuis ſolennitas, ⁊ qꝺ ſemper re
quiritur vbi venditur res abſentis, vel minoris, vel decurionis
vel fiſci vel eccleſie, ⁊ quãdo peruenitur ad ſm decretũ. ⁊ non re
quiritur in venditione mobiliũ, que vẽdi conſueuerunt in foro.
Bal. in l. j. ſi propter publi. pẽſi. ¶ Adde ſm Paul. de caſt. dũ
Bar. hic concludit ꝙ ſi ſint duo licitatores, vnus poſt aliuz ⁊ ſe
cundus non ſit ſoluendo, quod primus non eſt liberatus qꝺ ipſe
vidit conſil. Bald. in ciuitate Arimini tenentis quod imo pri-
mus ſit liberatus oblatione ſua, argu. l. ſtipulatus es opus. ꝟ. de
fideiuſſ. ⁊ l. Valerianus. de preto. ſtipula. Unde dicit ipſe p cõ-
cordia, qꝺ aut gabella fuit iam adiudicata expreſſe, vel tacite, vt
q2 elapſi ſunt termini appoſiti in bannimentis, ⁊ ſic non ſpera-
tur qꝺ alius veniat, ⁊ tũc pcedat dictũ Bal. ſed iſto caſu officia-
les cõis tenebuntur reipublice, ſi nõ fecerunt ſibi cauere a plus
offerente per iſtũ text. Aut nõdũ fuit adiudicata ſcdo. ⁊ tũc pce-
dat dcm̃ Bar. q2 eſt in ptãte Reip. addicere cui vult, ⁊ ita trãſit.
Cu dic qꝺ totũ oppoſitũ cõſuluit Bal. lꝫ de eo mẽtionẽ nõ faciat
in ciuitate Anchone, eius cõſ. cccxxvij. inci. modus, ⁊ forma lici
ta datiorũ in ciuitate Anch. lib. iij. per l. qui ſatiſdare. §. plane.
de fideiuſ. ⁊ p l. vbi. §. pe. ⁊ fi. de in die addic. ⁊ per d. l. Sabin⁹.
⁊ per hanc le. Itẽ cum iſta licitatio fit in fauorẽ fiſci, ideo dꝫ acci
pi qꝺ fiſco eſt vtilius. Item aliter ſequeretur qꝺ poſſet excogita
ri fraus, q2 ille qui licitaſſet, ſupponeret nõ idoneum, vt ſe libe-
raret. qꝺ eſt abſurdũ ar. ſ. de trãſ. l. cũ hi. §. ſi cũ lis. Itẽ ſm ipſuz
facit. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi quis añ. de le. j. ſubdẽs hec verba,
⁊ in hac cõcluſione reſideo, qꝺ dictus penultim⁹ licitator teneaꝫ
omnino, nec ſit obligatione exutus pter alium fruſtratorẽ p-
mittentem. Certe hic Reſpublica vr̃ dediſſe in mandatis ſuis
ſubhaſtatoribus. vt poſſint dimittere idoneum. vt ff. de pac. l. in
perſonam. §. qui pecuniam. ⁊ ſ. de vſur. l. ſi hñ. Et oĩa cõmercia
in fraudẽ fiſci excogitata reprobanꝫ a iure, ⁊ ita tranſit. Latius
vide in d. cõſ. In Ciuitate tñ Peſauri cõſuluit ſm diſtin. Pau.
de Caſt. qꝺ aut ſecundus, lꝫ non idoneus, fuit admiſſus, puta, q2
dictum fuit qui obtulerit plus, habeat duos denarios p libra.
vel alter fuit admiſſus, ⁊ tunc primus ſit liberatus, ſed officialis
tenetur fiſco. Alleg. que hic Pau. refert. Aut ſecũdus licitator
non fuit admiſſus, nec acceptatus ⁊ remanet primus. ita etiam
ipſe dicit eius conſi. cccxcj. eo. libr. incipi. factum ſuper quo con
ſilium petitur.
c ¶ Quero aliquis. Interuallum vr̃ factum cum incerta perſo-
na, qꝺ no. licet regulariter ſecus. l. continuus. in prin. de ver. ob.
Adde Bar. no. in l. ſi tempora. C. de fide inſtr. ⁊ iure haſte fiſca.
libro. x. Item in contractu facto cum Republica, vigore legis
vel ſtatuti. Bald. in l. pecuniam. C. de condi. ob cauſam.
d And. barb. ¶ Nã videor. Et vide Bar. in l. ſi ſeru⁹. ꝟ. de ſti. ſer.
e Alex. ¶ Fieri ex interuallo. Et ſic no. qꝺ ex pacto de vẽdẽdo ac
quiritur ius emere volenti. ſimiliter ex lege vel ſtatuto dictãte,
ſi quis legerit medicinam per annum, habeat centum florenos,
quilibet doctor abſq; alia conditione poteſt legere, ⁊ petere ſa-
lariũ, ſꝫ Bal. in dicta l. pecuniã. que eſt. j. C. de conditio. ob cãz.
f ¶ Quero, an elapſis. Adde Bar. in l. ſi tempora. C. de fid. inſt. ⁊
iure haſte fiſc. li. x. P. Pau. P. vide Cremonenſem ſing. xlj.
1 ☞ Extorquens punitur ciuiliter, ⁊ criminaliter.
Ciuiliter agitur ad penam applicandam parti, criminaliter
quando fiſco.
2 Furtum eſt iniuria.
3 Pacem ſi duo fecerunt ⁊ promiſerunt vnus alterum non offen
dere an ſi alter faciat furtum, dicatur pax rupta.
4 Offenſa dicitur quicquid aliquem ad iracundiam prouocat in
iuſte ſcilicet.
5 Offenſa in perſonam quando dicatur fieri.
6 Statutum, quod ſi nobilis offendat popularem in perſonam te
neatur ipſe, ⁊ alij de domo ſua puniantur, qualiter intelligatur.
7 Statutũ ꝙ nemo extrahaꝫ de carcere, niſi habuerit pacẽ ob offẽ
ſo, carcerat⁹ p furto nõ excarcera, niſi pacẽ habuerit a dño rei.

1 **§. Quod illicite.** Qui extorſit, ciuiliter, ⁊ crimi
naliter puniꝫ. h. d. † No. qꝺ qñ
agiꝫ ad penã applicandã parti agiꝫ ciuiliter, ſed ad penã appli
cãdã fiſco, agiꝫ criminaliter, vt ꝟ. de ſepulch. vio. l. iij. ¶ No. hãc
legẽ, ad id quod notatur ſupra de pactis. l. iuriſgentiũ. §. ſi pa-
a ciſcar. ⁊ ad Sylla. l. diuus. C p. quod capite puniatur. [a] C. de ſu
2 perexact. l. j. li. x. Sol. ibi ſepius hoc facit, vt ibi no. ¶ † Quero,
b an furtum [b] ſit iniuria. Ja. de are. dt, ꝙ ſic per hãc l. † Quero po
3 ne quod duo fecerunt pacem adinuicem, ⁊ promiſerunt vnus al
teri alterum nõ offendere, ⁊ vnus fecit furtum alteri, an videaꝫ
c rumpere pacẽ: Videtur quod ſic q2 furtũ eſt iniuria, [c] vt hic. Sꝫ
certe lꝫ furtum ſit iniuria, non tñ afficit perſonaz, vt videatur fa
cta offenſa in perſonã, vt ꝟ. de fur. l. itaq; fullo. ⁊ ibi no. in fi. gl. Et
ideo eſt aduertendum, aut fuit promiſſum non offendere in ere,
vel in perſona, ⁊ tũc cõmiſſa eſt pena, q2 faciẽdo furtũ fit iniuria,
⁊ offenſa. Aut pmiſit non offendere in perſona, ⁊ tũc ſecus. Aut
promiſſum eſt ſimpliciter nõ offendere, ⁊ tunc pena cõmittiꝫ, q2
offenſa ſimpliciter eſt qñ aliquid mihi fit, ex quo factori venit pe
4 na imponẽda, l. teſtamẽto. de manu. teſta. † Hui⁹ cã quero, quid
d eſt offenſa: [d] Reſp. offenſa eſt quicquid aliquẽ ad iracũdiam pro
uocat. Iſta diffinitio probatur in conſtitutione Fed. extrauagã.
de pace Cõſtãtie. circa prin. Intelligo, ꝙ puocet in iuſte, ita qꝺ
poſſet inferri pena a lege iudice, vel hoĩe, d. l. teſta. Pro hoc l.
ſi maritus. ⁊ l. filia in orbitãte. C. de inof. te. ⁊ ꝟ. ti. j. l. donatiões.
5 §. ſpecies. extra de verb. ſign. c. ex parte. ⁊ c. ſeq. ¶ † Quero, q̃ di
caꝫ offenſa in pſonaz: tex. in l. j. §. hec aũt verba. ſ. de his qui de
iece. requirere vr̃ ꝙ corpus principaliter tãgatur. Unde ſi ſcin-
danꝫ veſtes, nõ dicitur offenſa in perſonam. Sed Inn. extra. de
ſenten. exc. c. nuper. dt, ꝙ ſiue tangaꝫ perſona, ſiue res coherens

perſone,eſt offenſa in perſonā.Sed gl.ĩ.de fur.l.itaq; fullo.dĩt,ꝙ
violētia eſt offenſa in pſonā.in gl.ſup verb.ſi nemo de improbi
tate.in fi.dū dĩt,ſed ibi ex delicto in ſe,⁊c.q.d.violētia committit
in perſonā.Sed cōſtat ꝙ violētia eſt,ſiue tāgat perſona,ſiue res
coherentes pſone,ſiue non.vt l.ij.⁊ l.extat.quod met.cauſ.⁊ ĩ.ad
l.iul.ď vi pu.l.creditores.Quid ergo dicem⁹:Quedā eſt offen
ſa,que nullo mō fit in pſonā,vt ea que fiunt circa rem clā,vt fur-
tū,damnū,⁊ ſimilia.Idē puto,ꝙ per adulteriū non fit iniuria in
perſonā viri,fit em̄ clā volēte vxore.Quedā eſt offenſa,que fit in
pſonā large loquēdo,⁊ hoc eſt qñcunq; pncipaliter intēdo face-
re aliqd circa res,ſecundario,circa perſonā,vt violentia,vt not.
in d.l.itaq; fullo.⁊ ꝓbat in d.l.ij.⁊ l.extat.qď me.cā.Et in iſta ſi-
gnificatione accipit,qñcunq; actor principaliter ꝓſequitur ſuū
intereſſe,nō penā rei l.j.§.q a me vi.ď vi ⁊ vi arm.no.in d.l.itaq;
e fullo.Qñq; offenſa dicitur fieri in perſonam eſtricte,vt quando
tangit perſona,vel res coherētes perſone, vt no.per Inn.in d.
c.nup.⁊ eſt tex.ĩ.de iniu.l.lʒ eſt qſtionis.circa pn.⁊ facit ſ.de te
ſta.l.ad teſtiū.§.fi.⁊ ſ.de rei vē.l.que religioſis.⁊ ĩ.de ſep.viola.
l.ij.put dicit de ſtatua affixa,vel non,cum dicitur in monumēto
eſſe,vt ibi.⁊ not.ĩ.de iniurijs.l.ſi ſtatua. Et in iſta ſignificatione
accipit,qñcunq; agitur ad penam ɔ aliquem ex ſuo delicto ⁊ ra-
tionabili odio infligenda,vt no.in d.c.nuper.⁊ probatur in d.ll.
Nec ob.l.j.§.hec aūt verba.de his qui deie.q: ibi requiritur,ꝙ
ſit notitia pſone,qď ita demū fit,ſi corpus tāgatur.Quādoq; of-
fenſa in pſonam pōt aſſumi ſtrictius,ideſt,qñ fit in ipſo corpore,
vel circa ea que inſeparabilia ſunt a corpore,vt circa pilos ⁊ ca
pillos.vt ſ.de ope.no.nun.l.j.§.hoc aūt edictuʒ,non omnia.vbi
in alia ſignificatione accipitur factum in ſolo.Rō q: ibi tracta-
tur de odio rationabili,nam illud edictum hʒ locum ſiue iure,ſi-
ue iniuria opus factum fuerit, ⁊ ideo latius accipiuntur dicta
verba in interdicto.qď vi aut clam,vt gl.in ver.in ſolo.no.in d.
6 §.hoc aūt.¶ Facit ad q.†dĩt ſtatutum.¶ Florentie,ꝙ ſi nobilis
offendit popularē in pſonā,teneatur ipſe,⁊ etiā alij de domo ſua
puniantur.Dico ergo,ꝙ quantum ad ipſum offendentem dicit
offendere in perſonā,ſi aliquid arripuit de manibus, vel veſtes
ſciderit;ſed q̄tū ad alios,de domo,cum ſit odiū irrationabile vt
teneant ex delicto alterius,dico eos ita demum teneri,ſi corp⁹
tetigerit.Facit in auť.vt cuʒ de appel.cognoſ.§.cauſas.ĩ.de in-
7 iur.l.j.§.j.¶ Item faciunt predicta ad q.†dĩt ſtatutum hui⁹ ci-
uitatis,ꝙ nemo extrahatur de carcere amore Dei,niſi habuerit
pacem cum offenſo:an cōdemnatus de furto,debeat habere pa
cem a dño rei:Dico ꝙ ſic,q: offenſus eſt,lʒ non in perſonaʒ,⁊ ſta
tutum non requirit offenſam in perſonam,ſed ſimpliciter.

ADDITIONES.

a Alex.¶ Puniatur.Facit.c.criminis xxv.diſtinc.
b And.Barb.¶ Quero,an furtum.Et an propter furtum videa
tur quis rumpere pacem, vide Ang.l.ſi cuʒ exceptione.ſ.quod
met.cauſ.⁊ Bar.in l.verum ĩ.de furt.
c Ale.¶ Furtū eſt iniuria.Nūqd furtū ſit iniuria.Bal.ĩ c.j.§.fi.
in fi.de pac.ten.⁊ ei⁹ viol.dicit,ꝙ facere furtū vel enorme dānū
eſt frāgere pacē.Vide qď no.Bar.in l.ſi ita ſtipulat⁹.§.Chryſo-
gonus.de ver.ob.Sed qd ſi ſtatutū permittit occidi exbannitū
ex maleficio,vtrū cōprehēdat bannitū ex furto:vide Bar.conſ.
cvj.inci.ſtatuto caſtri plebis,⁊c.vol.j.Facit ad no.in l.aut facta.
ĩ.de pen.Bal.in rub.ſol.mat.⁊ cōcludit qď ſic.⁊ ad Bar.hic,ad
de eūdē in l.capitaliū.§.famoſos.ĩ.de pe.Bal.in d.rub.ſol.ma.
dicit,ꝙ furtū,⁊ iniuria verbalis,non ſunt in perſonā.Que dicat
grauis offenſa dicit Bal.in l.ſolo.C.de lib.cau.ꝙ omnis offen-
ſa,ꝓpter quam filius poſſet exheredari.Facit ad ea que habent
in l.leuia de accuſatio.In materia,vide Ang.in conſi.clxxj.
d ¶ Quid eſt offenſa.Vide Bar.in l.j.de his q.vt indig.tex.⁊ ibi
Bar.in l.cum te.C.de inoff.teſt.Bar.Bald.⁊ Imo.in l.quidam
cum filiū.de heredi:inſtit.Sed an ille,cui ꝑmiſſuʒ eſt offendere,
poſſit occidere:Bart.ꝙ ſic in l.iij.§.fi.de adimen.leg.Et ſi eſt ꝑ-
miſſum aliquē offendere,an ſit ꝑmiſſum,in rebus damnū dare:
ꝑ Ang.⁊ Im.in l.ĩ ſuis.de lib.⁊ poſth.⁊ qď no.Bar.in l.vt viʒ.
ſ.de iuſt.⁊ iu.⁊ Bar.in extraua.q ſint rebelles.in ver.rebellan-
do.Adde quid ſit offenſa,⁊ quotuplex,Pau.de ca.conſi.cxciiij.
e ¶ Fieri in perſonā.Adde Bar.in l.lʒ eſt qſtionis.de iniu.⁊ flo.
in l.ſi ſeruus ſeruū.§.rupiſſe.ad leg.aqui.⁊ in l.j.§.hec aūt ver-
ba.⁊ ibi Bal.de his q deie.vel effu.Bal.⁊ Imo.in l.Gallus.§.
ille caſus.ff.de lib.⁊ poſth.vbi refert,ꝙ Inno.in d.ca.nuper.de
ſent.excōmunic.ponit,an capiens frenū equi,ſuper quo eſt cleri
cus,⁊ impediens ire,ſit excommunicatus,ac ſi manus inieciſſet
in clericū.Bal.in l.ſi qua per calumniam.C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ ibi
etiam ſubdit ſm Gul.ꝙ iniuria malitioſa dicitur offenſa perſo
ne,non in perſonaʒ,qď faciat ad ſtatutum loquens de maleficijs
pſonalib⁹.⁊ Lau.in cle.ʒ.de pen.ſequitur dictū In.in d.c.nup.
1 Ius exigendi vectigal tollitur conſuetudine.
Puplicanus non poteſt remittere.
2 Tributum quod ſoluitur in recognitione vniuerſalis dominij,
non preſcribitur.
3 Vectigalis in ſolutione quanto tempore debeat eſſe ceſſatum,
vt preſcribatur.
4 Ceſſatio vnius priuati per tantum tempus,ſi exactio pertinet
ad rem publicam,cum oēs alij ſoluerint non prodeſt:⁊ quid q̄-
do pertinet ad priuatum.

1 **§.Earum rerum.** [a]No.†ꝙ ex cōſuetudine tol
litur ius exigendi vectigal.
Secundo no.qď publicanus non pōt remittere.¶ C p.ĩ.eod.l.
fi.§.ſi quis profeſſus.Solu.prodeſt eius remiſſio quo ad hoc,vt
non incidat in penam.Scďo op.⁊ vr̄,ꝙ preiudicet etiam quo ad
exactionem vectigalis,vt C.de vſur.l.aduerſus.Sl.hic nō ſol-
uit.Sol.hic nō fuit ceſſatū tanto tempore,ꝙ interrumpatur ꝓ-
ſcriptio.Vel ibi de eo qď debet ex facto,hic in eo qď debet ex le
ge,vel illud odio vſurarū.¶ C p.ꝙ vectigalis ꝑſtatio nō pōt ꝓ-
ſcribi.l.competit.C.de preſcr.xxx.ann.Dicūt quidam,ꝙ hic lo
quitur de preſcriptione publica,ibi de priuata.qď no.ad id qď
2 ĩ.dicā.Vel dic,ꝙ †ibi de tributo quod ſoluitur in recognitionē
3 vniuerſalis dñij,ideo non pōt preſcribi.¶ †Quero,quāto tem-
pore debet eſſe ceſſatum:Videtur ꝙ a tpe cuius non extat me-
moria,vt hic,dū dĩt,nunq;.⁊ qď dixi ſ.e.l.ſi publicanus.in fi.Tu
dic,aut exactio ꝑtinebat ad priuatum ex priuilegio, vel conſue
tudine,⁊ ſufficit eſſe ceſſatū x.ann.vt ĩ.de nūd.l.j. Aut ꝑtinebat
b ad fiſcum,vel ad rempubli.⁊ tūc [b]xl.anis.l.oēs.C.de preſc.xxx.
4 ann.¶ †Quero,quid ſi quidā priuatus tāto tpe ceſſauit,cū oēs
c alij ſoluerint:Rñ.[c] aut exactio pertinebat ad republicā,⁊ non
ꝓdeſt,vt C.de decuri.l.vacuatis.de his que a princip.vacat.ac
cep.l.j.Aut pertinebat ad priuatū,⁊ tūc in eo qď non eſt exactū,
prodeſt,⁊ hāc l.intelligo qñ publicanus exigebat ad vtilitatem
publicā cui nō poteſt preiudicari,ſed in iure exigendi in futurū
d ſibi non preiudicat.Eſt enim vnum ius exigendi [d]ab omnibus.
non diuerſa iura contra ſingulos.argu.ſ.ti.j.l.ſi prius.in prin.
⁊ ibi no.Sed ſi aliquando eſt exactum,aliquando non,dic vt no.
in l.nemo alieno.§.temporaria.de regu.iur.

ADDITIONES.

a Alex.¶ Earum rerū.Idē ꝓbat tex.in j.ɔſti.Cod.de nouo Co.
fac.§.qbus.in ṽbo,deſuetudinē.⁊ gl.in proe.inſti.§.igit poſt.ĩ fi
in ver.deſuetudine.facit l.ď qbus.ĩ fi.ſ.de leg.inſt.de noxa.§.fi.
⁊ ď exce.in fi.⁊ C.ď vet.iur.enu.l.j.§.ſed ⁊ ſi que.Hanc opi.ſequu
tus eſt hic Dy.⁊ idē ſentit Cdo.in d.cōſt.Codi. ſed Al.ibi ɔriū
tʒ, quia leges ſunt eterne,vt ĩ ꝓe.ffŏrū circa pn.⁊ in ij.cōſt.Cod.
de iuſtinian.Cod.cōfir.§.hunc igitur.⁊ in iij.conſtit.de emenda.
iuſtini.Cod.in fi.ibi,per omne tēpus.Item Alb.in l.fi.in fin.C.
de iur.do.imp.Idem Alb.in ru.C.que ſit lōg.conſue.in verſi.⁊
q: ſ.diximus ꝙ conſuetudo,⁊c.Ad hoc faci C.de dedi.lib.tollē.
l.vnica.vbi lʒ eſſet in ɔſuetudine,tñ corrigit, ⁊ correctione nō eſ
ſet opus,ſi eſſet per deſuetudinem ſublata.Idē tʒ Ric.Malū.ĩ
d.j.conſt.Cod.Ad hoc facit ꝙ no.in c.j.de treu.⁊ pac.in fi.prime
gl.⁊ iij.d.c.ĩ iſtis.§.leges.vbi glo.in verb.abrogate.⁊ gl.xvj.q.
iij.c.poſt quingentas,⁊ ibi per Archid,⁊ per Archidia.in c.peri
culoſo.de ſtatu.regu.in ſexto.
b P.Pau.P.¶ Et tunc.Sequitur Alex.conſi.xvj.verſicu.Itē
reſpondet.⁊ conſi.xxx.vo.v.
c Alex.¶ Reſpondeo.Limita per l.is qui vſumfructum. ſupra,
quemadmodum vſuſfructus.amit.⁊ per not.per Innocen.in ca.ſe
cundo.de capel.monacho.
d ¶ Iue exigēdi.Qui poſſint inſtituere noua vectigalia,vid.Pe.
de anch.in cle.preſenti,de cenſi.

1 ☞ Emptores vectigalium, non poſſunt excipere de rebus que
mittuntur ad exercitum.

1 **§.Res exercitui.** No.bonū §.ꝙ†emptores ve-
ctigalium non poſſunt exige-
re de rebus que mittuntur ad exercitum. Sed quid ſi in pactis
eſt,quod poſſit exigere non obſtāte aliquo priuilegio vel aliqua
excuſatione.Cogita.

1 ☞ Ementes gabellas ſalis a communi,non poſſunt compelle-
re commune,vt ſoluat gabellam de ſale.

1 **§.Fiſcus.** †Quidam emerunt gabellam ſalis a communi
de commune emebat ſal.Ementes gabellam
a volebant ꝙ commune ſolueret [a]gabellam,ſed commune defen-
debat ſe per iſtam l. Preterea commune a ſeipſo exigere nō po
terat.l.heres.§.ꝙ ſi hic ſeruus.ĩ.de fideiuſ.ergo vendens non
transfert,niſi ius quod habet.l.traditio.ĩ.de acquirē.rer.domi.
Sed a ſeipſo exigere ius non habebat.ergo,⁊c.ſecundum Dyn.
b [b]Sed contra hoc videtur infra,de queſtio.l.j.§.in cauſa.vbi ciui
tas tenetur ad vectigalia.Solu.verum eſt alijs ciuitatibus,non
ſibiipſi:⁊ iſte.§.loquitur in fiſco ſeu republica Romanorum, vt
ibi no.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Commune ſolueret. Utrum commune debeat ſoluere gabellaꝫ, vide Bar. in l. j. C. de nauic. lib. xj. ⁊ ibi quod in rebus pꝛincipis. Et cuꝫ Bar. hic tranſit Bal. ⁊ Saly. in l. emptoꝛ. C. de here. ven. Adde Bal. conſi. xj. iiij. lib.

b Laud. de Seyſſell. ¶ Secundum Dyn. Adde Bar. conſ. ccxix. incip. cauetur ſtatuto Montiſpeſſulani.

1 ☞ Ementes ab eccleſia quando teneantur ad vectigal.

1 **§. Mercatores.** Dy. inducit in arg. ad q. † Eccleſia Romana hꝫ ſaliuas in terra Romādiole, modo quidā emerūt ſalynas ab eccleſia, ⁊ poꝛtabant Romā, in ciuitate Fauentina petebat pedagiū, illi dicebāt, nos eminus ab eccleſia, que nō dꝫ ſoluere, ſed p iſtā legē fuit determinatū ꝯ eos, nō obſtāte l. dolia. §. eū. ſ. de contrah. emp. l. inuitus. §. plerūq;. ff. de reg. iur. qꝛ iura tranſeūt ad emptoꝛeꝫ,
a ſi rei coherent, ſecus ſi perſone, [a] qꝛ tūc ad emptoꝛeꝫ nō trāſeūt, ſꝫ Dy. Sed ego puto aliter diſtinguēdum, nam aut eſt vectigal oꝛdinariū, ⁊ verū dt Dy. aut eſt extraoꝛdinarium qd nō imponitur lege, vel ſenatuſconſulto, vel conſtitutione pꝛincipis. Iſta enim ſunt extraoꝛdinaria, vt C. de vac. publi. mu. l. j. lib. x. ⁊ ĩ. de vac. mune. l. in honoꝛibus. §. qui muneris. ⁊ in iſtis immunitas
b tranſit ad emptoꝛem, vt C. de pꝛiuil. domus Auguſte. l. j. lib. xj.

ADDITIONES.

a P. Pau. P. ¶ Secus ſi perſone. Uide Socy. conſ. clxxv. vo. j. Iaſ. in auth. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle.

b Alex. ¶ Ad emptoꝛē. An exceptio vectigalis trāſeat ad emptorē, vide Io. And. in Spe. de imm. eccl. in fi. ⁊ etiā in decre. in c. j. in fi. vbi vꝫ tenere q nō. vide que dixi in l. incola. ĩ. ad muni. ad de Bal. p illum tex. in l. fi. C. de bo. pſcri. do. Anto. in c. qꝛ V. de indi. ſe remittit ad Bar. hic vide oīno Bar. in l. pꝛiuate. C. de excuſa. mu. ⁊ ibi qd in emphyteuta eccleſie: ⁊ iſte tex. facit cōtra id quod no. Bal. in l. j. §. editiones. ſ. de edē. vbi dt q pꝛiuilegium cōceſſum fiſco p l. ij. e. ti. trāſit ad ſing. ſucceſſoꝛē. p gl. ma. in cle. fi. de cēſi. ⁊ p doc. in c. quanq;. de cēſi. in vj. ¶ Adde an emptoꝛes datioꝛum ſuccedāt in iure fiſci, Pet. de Anc. conſi. cviij. vbi ꝯſuluit q ſtatutū puniēs officiales cōis in datijs cōmunis fraudem cōmittentes, non vendicent locum in eo qui fraudat emptorem ipſius datij, empti a communi. De quo, ſcilicet, an emptoꝛes datioꝛum ſuccedant loco fiſci, vide Bal. conſi. ciij. iiij. lib.

LEX X.

1 ☞ Fraudantes gabellas non tenentur Deo, nec mundo.

a **Vectigalia.** [a] Per iſtā legē dico, † q ſi quis
1 fraudat gabellam, nō tenetur
b Deo, [b] neq; mūdo: qꝛ ille gabelle ſine permiſſu pꝛincipis ſunt extoꝛſiones. ⁊ hoc credo in foꝛēſibꝰ: ſecus in ciuilibus, qui poſſunt ſibijpſis grauamen imponere, ⁊ burſaꝫ
c cōmunē facere. l. j. in fi. ſ. qd cuiuſq; vniuer. nomi. ⁊ qd ibi nol. [c]

ADDITIONES.

a Pom. ¶ Vectigalia. Vide Panoꝛ. conſi. xiij. vol. ij. ⁊ Fely. in c. j. verſ. ex quibus verbis. de conſti. ⁊ Arc. in c. poſſeſſoꝛ. de reg. iu. in vj. ⁊ Bal. in l. veluti. ff. de iuſti. ⁊ iure.

b ¶ Non tenet Deo. Fraudās gabellā non tenet Deo. Bal. in l. fi. C. de iur. an. annu. ⁊ in l. veluti. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ in ca. quāq;. de cenſi. in vj. Bal. in c. j. que ſint reg. vbi ponit, an ſit dolus malus fraudare pedagia, adeo quod in foꝛo conſcientie teneat. ⁊ Bal. in l. ij. C. de vectigalib. ⁊ cōm. ⁊ l. cum pꝛoponas. in fi. C. de nau. feno. ⁊ Bal. in l. iubemus nullam. C. de ſacroſanc. ecc. alleg. Io. And. in cap. eos de immunita. eccl. lib. vj. ⁊ Bal. in l. j. in pꝛinc. verſ. nota quod homo. C. de caducis tollen.

c Clau. de Seyſſel. ¶ Quod ibi no. Adde Pano. in c. innouamꝰ, ad fi. de cenſib.

1 ☞ Conductoꝛ vectigalium ſi nō ſoluit, an poſſit ſtatiꝫ expelli. Intellectus ad tex. l. quero. §. inter locatoꝛem. ſupꝛa loca.
Ius in re habens non ſoluens ſtatim non expellitur: ſed in pꝛiuato expectaretur triennium, in eccleſie emphyteuta bienniuꝫ.
2 Conductoꝛ vectigalis, an habeat vtile dominium.
3 Conductoꝛ, qꝛ habet rem obligatam in contractu locationis, an poſſit ſtatim expelli.

§. Nondum ſolutis. Quero, a quo erāt iſta vectigalia ꝯducta: Gl. dt qd pōt intelligi qd ille publicanus alteri locauit, ⁊ ille ſecundus ꝯductoꝛ penſionē non ſoluit, vel qd ille publicanus qui pri
1 mo cōducit, nō ſoluit, ſic duobus modis legitur. ¶ † Quero an ſi non ſoluit, ſtatim poſſit expelli. gloſſ. variat. Tu dic aut loquimur in ſimplici conductoꝛe, aut in eo qui hꝫ ius in re. Pꝛimo caſu aduerte, vis tu intelligere l. quero. §. inter locatoꝛeꝫ. ſupꝛa loca. ſimplex cōductoꝛ qui nō habet ius in re poteſt ſtatim ex
a pelli, arg. l. edem. [a] C. loca. Fallit ſi eſt conuentum vt nō expellatur, tūc expectatur biennium. l. quero. §. inter locatoꝛeꝫ. ſ. loca. Scdo caſu, qñ loqueris de eo qui hꝫ ius in re, tūc in emphyteuta pꝛiuati triennium: in emphyteuta eccleſie biēnium expectetur, vt l. ij. C. de iu. emphy. ⁊ auth. qui rem. C. de ſacroſanc. eccl. Sed
2 quero, † quid in pꝛopoſito an conductoꝛ vectigalis habeat ius in re: Glo. in l. j. in verb. conduxerit. ĩ. de loc. pub. fruen. videtur velle qd ſemper habeat vtile dñiū conducēs vectigalia, ⁊ diſtinctio modici tpis, vel immodici hꝫ locuꝫ in emphyteuta pꝛiuati. Sed illa vꝫ contra. l. j. in fin. ſ. ſi ager vectigal. vel emphyt. pe. Alia glo. aliud dicit in l. j. §. qd autē. ĩ. de ſuperfi. quod cōductoꝛ habet vtile dñium, ſi a Republica conducit: ſi a pꝛiuato, etiā ad magnuꝫ tēpus non hꝫ vtile: hoc nō examino hic, ſed in d. ll. alle.
3 ¶ † Quero, quid ſi conductoꝛ habet rem obligatam in cōtractu locationis: Rñ. non officit habere tale ius in re, qꝛ finito iure ſuper perſonali finitur ſuper hypotheca, vt ſ. quib. mod. pig. vel hyp. ſol. l. item liberatur. in pꝛinci. Debet ergo hoc intelligi de alio iure reali, ſcilicet vtilis dominij. ¶ Quero, an poſſet expellere, ⁊ vſuras conſequi: dic vt no. per Cy. C. de iure emphy. l. ij.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Arg. l. edem. Adde Bal. in d. l. edē. ⁊ in auth. qui rē. C. de ſac. ſanc. ec. Cy. ⁊ Bal. in l. j. C. ſi pꝛopter pub. penſ. Ro. ĩ. co. l. commiſſa. Bart. in l. filiuſfamilias. de ſolu.

LEX XI.

1 ☞ Mandatum habens ſpeciale non poteſt ab vno poſſeſſoꝛe rem auferre, ⁊ alteri dare, offerente ipſo tantum, quantum ſecundus.

Cotēferro. §. Agri publici. Not. argu. q pꝛocuratoꝛ, ſeu ſyndicus generalis non poteſt rem ab vno emphyteuta recipere ⁊ alij dare, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum, niſi eſſet perſona
1 tumultuoſa, ⁊ iniurioſa alijs, l. fi. de offic. pꝛocur. Ceſar. ¶ † Itē
a no. [a] quod ſi habet ſpeciale mandatum, non poteſt ab vno poſſeſſoꝛe auferre ⁊ alteri dare, ſi pꝛimus poſſeſſoꝛ tantum vult offerre, quantum ſecundus dat. C. de loca. pꝛed. ciui. l. pen. ⁊ fi. quod eſt notandum.

ADDITIO.

a C. Pau. P. ¶ Item no. Vide Raph. Cuma. conſ. v. conſ. xxj.

1 ☞ Poꝛtans res licitas, ⁊ illicitas an perdat omnes.
2 Statuto ſtante quod poꝛtans aliquid contra deuetum, illud amittat, ⁊ animal, ſuper quo poꝛtatur. ⁊ ſi aliquis poꝛtet res licitas, ⁊ illicitas, an amittat animal.

§. Dominus. Pꝛo illicitis mercibus bona transferentis, nō alterius publicantur. hoc dt
1 ¶ † Quero, aliquis [a] poꝛtabat merces licitas ⁊ illicitas, an oīa
a publicētur: Hic videtur text. quod ſic. In contrarium eſt veri
b tas. vt ſ. eo. l. ſi publicanus. §. j. ibi, vt ſi quid amplius, ⁊c. q. d. nō alia. Non obſt. hic §. qꝛ ratione partis publicatur totū, nō in cōſequentiā rerū, ſed in conſequentiam delicti, qꝛ capite puniūtur, ⁊ omnia bona publicantur, l. j. C. que res expoꝛta. non poſſint. Et ita intelligit Guli. in l. pꝛeſidis. ſ. ſi cert. pet. ⁊ Cy. C. de nau.
2 fen. l. cum pꝛoponas. ⁊ ibi latius dic. ¶ † Sed pone, ſtatuto ca
c uetur [c] quod ſi aliquis repertus fuerit aliquid poꝛtare cōtra deuetū, perdat illud, ⁊ animal, ſuper quo poꝛtatur, ⁊ reperitur poꝛtare quedā licita, quedā illicita. Rñdeo, tūc recurrēdū erit ad diſtinctionem huius §. an dominus animalis fuit ſciens, vel ignorans, vt hic. ⁊ quando talia animalia vendūtur, poteſt dominus animalis comparere, ⁊ impedire venditionem, ſi eo ignoꝛante talia poꝛtabantur. Sed in quibuſdam ciuitatibus conſuetudo eſt, quod cuiuſcunque ſit animal, perdatur: ſed tunc dominus habebit regreſſum contra ducentem, ⁊ mittentem, arg. de pignoꝛ. act. l. fi. in fi. ⁊ quod ibi not.

ADDITIONES.

a And. Barb. ¶ Quero, aliquis. Et de materia vide do. Bald. in l. cuꝫ pꝛoponas. C. de nau. feno. ¶ P. Pau. P. Uide Fel. in c. ſignificauit. de indi.

b Alex. ¶ An omnia publicentur. An ratione illicitoꝛum publicentur licita ⁊c. Qd nō, eſt tex. in l. j. §. Trebatius. ĩ. de qua quoti. ⁊ eſti. Bald. in l. cum pꝛoponas. C. de nau. feno. ⁊ quod ibi no. Bar. ſed quando domus debet publicari, an publicabuntur ſupellectilia, ⁊ alia, vide Bald. in l. cum ancillis. C. de inceſt. nup.

c ¶ Statuto cauet. Adde Bal. in d. l. cū pꝛoponas. C. de nau. feno. Et ex dictis Bar. hic no. quod multo nō ſoluens gabellā ſeu pedagium, ſi ob hoc res amittat, ſuū eſt periculum. Bart. in l. fi. C. de naui. non excu. lib. xj. Sed quid ſi iſte nō eſſet ſoluendo, ⁊ per conſequēs dominꝰ animalis fruſtra ageret in caſu iſto. ĩ. d furt. l. itaq;. Et videtur q poſſit dominꝰ petere reſtitutionē in integ. aduerſus tale ſtatutū, ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa. Et hoc eſt quod ſing. voluit Inno. in rub. de cōſuetudi. quod eſt notan. ſecundū Inno. ⁊ Ro. hic. ⁊ ad q. Bar. hic, an perdatur res aliena, bene facit glo. ij. ad fi. in l. j. C. vt ne. pꝛiua. ſecūdū Ia. Butr. Franci. Ramp. ⁊ Saly. ibi remittentes ad Bart. hic. Et

Pꝛima Bar. ſuper ff. nouo.

adde eundē in d.l.cū pꝛoponas.⁊ Jmo.in l.Meuius.§.duob⁹.
de leg.ij.¶ Adde ſm Pau.de Ca.quod Bal.diſtinguit,aut ſta
tutum dicit,ſi quis poꝛtauerit extra comitatum,⁊ nō incidit in
penā,qꝛ illud verbū cum ſit pꝛeteriti perfecti,requirit actū con
ſummatū,vt j.de ma.teſt.l.Stichus ſeruus meus.Aut dicit,ſi
quis repertus fuerit poꝛtare,vel dicit quod poꝛtātes bladū,⁊c.
⁊ tunc ſufficit quod in intinere ſit depꝛehenſus,per gl.in l.arbo
ribus.§.de illo.in verb.amitti vſumfructum.ſ.de vſufr.dū di
cit,lupus exit ſyluam.¶ Alexā.Loſcus Auilianus.Adde poſt
alios in hac queſtione videndum Ripam dñm meum in trac.de
peſte,in vlt.parte.verſi.decimoſeptimo quero,quid ſi ſtatutum.

§. **Eam rem.** Quando venditur res mea,que fuit vel etiam durat mea,⁊ venditur me inuito, admittoꝛ ad emendum.l.ſi mandauero.§.ſi ij,quoꝛum.ſ.man.da.⁊ no.per Cy.C.ſi ſer.extero.l.j.in j.oppo.

1 ☞ Vectigalia,pedagia,vel ſimilia locantur,
Commodum ſeruitutis perſonalis, vel reſpicientis perſonam
locari poteſt.
2 Conductoꝛi vectigalium pꝛopter ſterilitatem fit remiſſio.
3 Emptoꝛi vectigaliū ad tempus,an fiat remiſſio pꝛopter peſtē,
⁊ guerram.
4 Emptoꝛi pedagij qui illud emit in quinque annos pꝛo mille , ſi
vno anno nil eſt perceptum pꝛopter guerrā,an fieri debeat ex
computatio,vel ſibi competat ſoluti repetitio.
Intellectus l.nec emptio.ff.de contrahen.emptio.
5 Pedagio vendito , non videtur ius percipiendi venditum , ſed
ipſa perceptio , ſeu commoditas percipiendi videtur vendita.
6 Vſufructus non poteſt conſtitui in pedagio.
7 Guerre cauſa vt fiat , excomputatio mercedis ementi pedagia,
debet pꝛecedere culpam vendentis pedagia.
8 Fructus fundi ſi emo in plures annos vno pꝛetio,⁊ vno anno cō
tingat ſterelitas,an debeat fieri remiſſio.
9 Eſtimatio fructuū fundi fit ſm qđ conſuetum eſt percipi ex fun
do,⁊ ad id qđ cōmuniter ſolent valere,⁊ tēpus vēditionis inſpi-
citur etiam vt cognoſcatur,an ſit quis leſus vltra dimidiam.
10 Pꝛonomen quis,vel qui,eſt relatiuum ſubſtantie,⁊ pꝛonomen
ſi qui,eſt nota cuiuſdam incertitudinis.
11 Fructus vnius anni ſi emuntur,cuius ſit periculum , ⁊ quando
ſit locatio,⁊ quando emptio.
12 Emens perceptione fructuum quando poſſideat.
13 Fructus molendini ſi aliquis emit, vel alterius edificij,quod e
get magna refectione,pꝛopter quod fructus interim non perci
piuntur,cuius erit periculum.nu.16.
14 Reficiendi edificium cura ⁊ ſollicitudo pertinet ad vſufructua
rium:ſed impenſa ad dominum,ſi eſt magna.
15 Vſufructuarius pꝛo re reficienda,quando impenſa eſt magna,
poteſt a domino petere pecuniam pꝛo expendendo,nec tenetur
pꝛimo impendere,poſtea repetere.
16 L.hactenus.ſupꝛa de vſufructu.intelligitur ꝙ dominus nō co
gitur reficere quo ad onus perſonale,ſed quo ad impenſam.
17 Vſufructuarius expenſas quas fecit in reficiendo rem,repetit
actione mandati, vel actione in factum , expenſas vero vtiles ⁊
neceſſarias,actione negotioꝛum geſtoꝛum.

a §. **Qui maximos fructus** [a] Jſte §.clarus eſt.C.p.
pꝛimo de iure fiſci.l.iij.§.cum quinquenniū. Sol.dicūt quidā,
ꝙ hic §.coꝛrigit ꝑ illū:vel hic de rigoꝛe,ibi de equitate,qđ idē
eſt.Qđ corrigat, vr̄ determinare gl.ſ.eo.l.licitatio.§.j.⁊ ſ.pꝛo
ſocio.l.actione.§.nūnunq̄.qđ nō placet,qꝛ debem⁹ vitare coꝛre
ctionē legū.l.pꝛecipimus.in fi.C.de appe.cū ſimi.Alij dicunt,
qđ hoc ideo,qꝛ maximos fruct⁹ fuerūt cōſecuti.⁊ iſta eſt vera , ⁊
appꝛobat̃ ꝑ gl.C.loca.l.ſi cū Hermes.Pꝛo qua facit ſ.loc.l.ſi
merces.§.vis maioꝛ.⁊ qđ ibi no. Secūdo op.ſ.e.l.licitatio.§.j.
Soluo eodē modo.Tertio.op.de l.ſi cū Hermes.C.loc.Sol.vt
b in gl.Quarto op.[b] ⁊ vr̄ ꝙ vectigal non poſſit cōduci , nec locari:
ſicut nec ſeruitus.l.locare ſeruitutē.ſ.loc.Solu.Potes intelli
gere hic, ꝙ pꝛedia vectigalia erant locata,⁊ ceſſat contrarium.
1 †Vel dic ꝙ etiā ipſa vectigalia,hoc eſt,pedagia,⁊ ſimilia locan
tur,vt ſ.e.l.licitatio.⁊ l.vectigalia.in fi.e j.l.pꝛoxi.§.fi.cū l.ſeq.
⁊ l.Ceſar.⁊ ſ.loca.l.cū in plures.§.pe.Nō ob.l.locare.qꝛ ſerui
tus pꝛedialis,que ſolū pdij cōmodū reſpicit,locari non pōt , vt
ibi:ſec⁹,ſi eſt aliud ius ꝑſonale,vel ꝙ cōmodū perſone reſpiciat
2 vt hic,⁊ ſ.de vſufruct.l.arboꝛibus.§.vſufructuarius.¶ †Que
ro pꝛimo,qꝛ ꝑpter maximos fructus grauat̃ cōducto,vt hic an
pꝛopter minimos,ſeu ꝑpter ſterilitatē fiat ſibi mercedis remiſ
ſio,ſicut in cōductoꝛe ſimplici:Breuiter dico ꝙ ſic.l.ſi vno.§.j.
c ſ.loc.⁊ j.de cēſi.l.foꝛma.[c] §.j.¶ †Scđo quero,[d] ꝑdicta vera in
3 cōductoꝛe,quid in emptoꝛe,qui emit pedagiū,ſeu vectigal ad tē
d pus certū,an debeat ſibi fieri remiſſio pꝛetij,ſi ꝯtingat ꝙ ꝑpter
guerrā ex pedagio nil poſſit percipi:Et vr̄ ꝙ ſic, quaſi idem ſit
dicere,emo vel cōduco,vt hoc §.dum dt,ex redēptione.⁊ tñ acce
e pit pꝛo cōductione,ſicut j.eo.l.Ceſar.⁊ C.loc.l.ſi hi qui.[e] Nō in
ſiſto.Scitis,ꝙ diſputaui vobis iſtā queſtionē,⁊ determinaui, ꝙ
qñcunq̄ ſolutio pꝛetij fit annuatim,an ſit locatio,vel ſit emptio,
iudicat̃ ſicut de locatoꝛe.vnde dicatis vt in illa diſputatione.ſꝫ
f qñ eſt vnū pꝛetiū ſemel ſoluendū:[f] tūc,qꝛ in illa diſputatione nō
† dixi,dico hic,vt perficiā vobis materiā.¶ † Quero ergo ter
4 tio loco,Pone ꝙ emi pedagiū in quinq̄ annis,vel in decē pꝛo
mille.cōtingit vno anno ꝙ ꝑpter guerrā nil eſt perceptū,an mi
g hi debeat fieri [g] excōputatio ptij:vel ſi eſſet ſolutū, an poſſet repe
ti:Ad euidentiā huius queſtionis eſt videndum de intellectu l.
nec emptio.de ꝯhen.emp.vbi dicit̃,ſi emo fructus futuros,fru
ctibus nō natis,nō eſt emptio,⁊ ſic nō debet̃ pꝛetiū.ſꝫ qñ emi.ur
captus auiū, ſeu piſciū,vr̄ emi alea,ſeu ſpes.Quid vult dicere
hoc:quare non ita in pꝛimo caſu cum emo fructus vr̄ emi ſpes,
ſicut in ſcđo:Rñ.Videtur mihi ꝙ de mēte iuris ſit hoc, ꝙ reſpi
ciamus verba ꝯctus.Nam ſi quidē emi aliqđ coꝛpus futurum,
illo coꝛpoꝛe nō dato,nec nato,nō valet emptio:vt ſi dico,emo fru
ctus futuros.Idē ſi dicerē,emo piſces, vel aues, q capient̃,⁊ ſi
milia:qꝛ piſcibus,vel auibus nō captis nō eſſet emptio,v.ibidē
dꝛ.Qñq̄ in ꝯctu deuenit ipſe actus capiēdi,ſeu percipiendi: vt
cū emo capturā piſciū,tūc vr̄ emi alea,vel ſpes.d.l.nec emptio.
Idē dico ſi emo perceptionē fructuū,tunc enim emo ipſū actu,
⁊ ſic ſpē ſeu aleā per eandē l.Pꝛo hoc induco ſpecialiter de iu
re dot.l.ſi vſufru.in fi.⁊ de peri.⁊ com.rei ven.l.neceſſario.§.fi.
cum ſua gl.¶ Hoc pmiſſo,pꝛo declaratione omniū que dicenda
ſunt,ad queſtionē poſitā venio,⁊ dico,ꝙ eſt vidēdū qđ ſit vēditū
ꝑ hec verba,vēdo pedagium. Et vr̄ ꝙ ſit venditū ipſū coꝛpus
eoꝛū q̃ percipiunt̃,qꝛ pedagiū,ſeu vectigal eſt,qđ percipit,⁊c.vt
l.j.§.j.ſ.eo.⁊ ibi no.⁊ C.eo.ſuper rub.Sed iſtud poſſet eſſe verū
niſi ciuitas ipſa percipiat,⁊ poſtq̄ eſſet perceptū,daret publica
no:ſꝫ cū ipſe publican⁹ percipit,hoc dare nō pōt,vt no.in l.ſi qs
ita.de vſufru.⁊ dicā j.cū tractabo de venditione fructus.Pꝛe
terea iſti fructus anteq̄ ſint percepti,nō poſſunt dici vēditi.d.l.
nec emptio.Poſtq̄ vero percepti ſunt,ipſa perceptione ſunt ef
fecti ipſius publicani,⁊ ſic qđ ſuū eſt nō pōt emere,vt ſ.de ꝯhē.
emp.l.ſue rei.quare poſſet dici,ꝙ ipſū ius percipiēdi pedagiū
ſit venditū.Nā hoc nomē vectigal,⁊ pedagiū accipit̃ pꝛo ipſo iu
re percipiēdi,vt ſ.l.xxi.in pꝛin.⁊ C.noua vec.in rubꝛo ⁊ nigro.
Et qđ in dubio ipſum ius pꝛeſumat̃ venditū,facit de iure do.l.
dotis fructus.§.fi.cum l.ſeq.Sed hoc nō puto verū,qꝛ ſi ciuitas
b vellet expꝛeſſe vēdere,nō poſſet, h qꝛ lex vr̄ ſibi ſolam locationē
permittere.l.fi.C.eo.Pꝛeterea ſiue dicas iſtud ius eſſe pſonale
nō poſſet in aliū trāſferri,ſicut vſufructus,vt Inſt.de vſufru.§.
finit.de iure dot.l.ſi vſufructus.Siue dicas eſſe ius reale cohe
rēs territoꝛio,vt vr̄ dicere d.l.fi.C.e.tñ non poſſet vēdi ſine au
thoꝛitate pꝛincipis,q eis cōceſſit.ar.ſ.tit.j.l.in diē.in fi.Sꝫ hoc
5 relinquo ſub dubio,tñ hoc certū eſt,†ꝙ tale ius ad tēp⁹ trāſferi
i ri nō pōt,i vt ſ.de ſerui.l.iiij.Intelligit̃ ergo hoc alio mō,⁊ con
gruo,ſi pōt.l.quoties idē ſermo.de reg.iur.⁊ ꝙ in dubio ius nō
intelligat̃ venditū ſi pōt aliter intelligi,ꝓbatur in l.pe.cum ſua
L gl.ſ.de do.pꝛele.Quid ergo dicemus:Dico ipſam ꝶ perceptio
nē,ſeu cōmoditatē percipiendi pedagiū,eſſe venditam.ar.d.l.ſi
vſufr.de iure dot.⁊ de peri.⁊ cōmo.rei ven.l.neceſſario.§.fi.cū
ſua gl.⁊ l.arboꝛibus.§.vſufructuarius.⁊ pꝛobat̃ expꝛeſſe j.ti.j.
l.Aquilius.Ita ibi intelligit glo.magna,⁊ ibidē expꝛeſſius per
Ja.de Are.⁊ in hoc vr̄ iſte emptoꝛ factus pꝛocuratoꝛ in rē ſuā.
l Facit qđ no.ſ.eod.l.j.§.j.in glo.magna.[l] Vſufructus† autem
6 iſtius pedagij non vr̄ conſtitutus,qꝛ talia iura vſumfructū non
habent.l.j.de vſufr.leg.Vel ſi diceres vſumfructū ſicut in noie
debitoꝛis.l.iij.de vſufr.ear.rer.que vſu.cōſu.cū hoc non pōt
eſſe ꝓpꝛie.l.ij.eo.tit.⁊ ideo vt ſtemus in pꝛopꝛia ſignificatiōe di
cemus ipſā perceptionē foꝛe venditā.Hoc aūt apparet,qꝛ tūc
eſt neceſſaria illa cautio,que illo caſu requirit̃,que in iſtis cōtra
ctibus regulariter non interponitur,⁊ ſic vſufructus nō poteſt
m videri vēditus.Nunc ad queſtionē[m] pꝛopoſitā,cum querit̃,[n] an
n fieri debeat excōputatio pꝛetij:dico ꝙ non:quia quando perce
ptio,ſeu percipiendi cōmoditas emitur,videt̃ emi ipſa alea,ſeu
futurus euentus.d.l.nec emptio,⁊ de actio.emp.l.ſi iactum.Sed
7 vnū tamen volo te ſollicite aduertere:†quia pꝛedicta vera pꝛe
terq̄ quando guerra non eſt pꝛopter aliquam culpā ipſius ciui
tatis,puta pꝛopter guerram,que eſt in Apulia,e qui non veniūt
ad nūdinas Peruſinas,pꝛopter quod ex tali pedagio nil perci
pitur,ſed ſi ciuitas ipſa infert guerrā alij,vel alia ciuitas infert
guerrā ſibi pꝛopter inimicitias,tenetur publicano ad intereſſe,
⁊ poſſet peti,vel fieret excomputatio pꝛetij,ſi eſſet non ſolutum.
l.ſi merces.§.culpe.ſ.loca.⁊ ſol.mat.l.pen.in pꝛin.Nec obſt.C.
de actio.emp.l.fi.qꝛ illa violentia nō infert̃ pꝛopter inimicitias
vēditoꝛis,alias ſecus,vt d.ll.ſed ſi adijcerētur iſta verba,vendo
pedagiū,⁊ fructus,⁊ redditus,⁊ pꝛouentus,qui percipiētur ex

ipſo

ipſo pedagio,ſi pceptio eſſet fienda ab ipſo publicano emptoꝛe.
idem eſſet,vt ex his,que ĩ.dicẽtur perpendi poterit. ¶ Quarto
8 quero,† emo fructus fundi in plures annos o vno ꝑtio,an ſi vno
o anno contingeret ſterilitas,deberet fieri remiſſio pꝛetij:Hic eſt
ſollicite aduertẽdũ,nã aliquãdo quis emit fructus,⁊ hoc cõſtat,
tũc omne damnũ intra tempus emergens eſt vſufructuarij,niſi
culpa domini accideret.l.neceſſario.§.fi.de peri.⁊ commo.rei
vendi.⁊ de vſuf.l.qui vſumfructũ.§.fi.⁊ l.queſitũ.eadẽ rõne que
eſt cũ emitur dominium,cum pars dominij ſit Aliquando quis
emit perceptionem fructus,⁊ tunc videtur emere incertum,ſeu
aleam,⁊ ideo periculum pertinet ad emptoꝛem d.l.nec emptio.
⁊ d.l.ſi vſuſfr.de iure do.⁊ d.l.neceſſario.§.fin.ſi bñ aduertatur,
niſi facto venditoꝛis hoc contingeret,arg.l.ſi iactũ.de ac.empt.
⁊ qđ ſ.dictũ eſt de vſuſfructu vendito.Sed cõtra hoc videtur ĩ.
tit.j.l.in edibus.verſi.ſi vero non fundum.vbi quis donãs per-
ceptionẽ.vr donare ipſos fructus,qui percipiẽtur.Rñd.ille.§.
ſm ſecundam lect.ibi poſitam,ad pꝛopoſitum nil facit,ſed ſm
pꝛimã lect.obſtat pꝛout intelligitur de perceptione fructuũ fu-
9 turoꝛu3.Sed debet ſic intelligi,† ꝙ fructus percepti veniũt in
p cõputationẽ.ſ.ſm qđ conſuetum eſt percipi,vt ipſum quod con-
ſuetu3 eſt percipi,eſtimetur.Hoc pꝛobatur expꝛeſſe C.de vſur.
l.ſi ea lege.aliter illa lec.nõ pꝛocederet.ita dico in caſu noſtro,ſi
aliquis emerit pceptionem fructuum,⁊ aliquis diceret ſe dece-
q ptum vltra dimidiã iuſti pꝛetij,non eſtimaretur fruct⁹ qui pci-
pitur,ſed eſtimaretur habito reſpectu ad id quod conſuetu3 eſt
percipi d.l.ſi ea lege.Item habito reſpectu ad id quod commu-
niter ſolet valere talis fructus,nõ ad id,quod foꝛte caſu eſtima
tio creuit.C.de vſur.l.oleo.Tẽpus enim vẽditionis ꝯcte in hoc
debet inſpici l.iij.§.diui fratres.ĩ.de iur.fiſ.⁊ C.de reſcin.ven.l.
r ſi voluntate.§.fin. Aliquando quis emit r fruct⁹ futuros pluriu3
annoꝝ.Hic eſt aduertendũ.Aut enim quis emit certam quan-
titatẽ fructuũ vt centũ coꝛbes vini,vel grani,ex tali fundo,tunc
ſi min⁹ naſcit,catenus fit remiſſio pꝛetij,vel expectatur qđ iterũ
naſcatur.l.ſi debitoꝛ.§.veriſimile de ꝯhen.empt.⁊ quod ibi no.
de verb.obliga.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.⁊ quod ibi plene
dixi,⁊ per Cynum C.de donatio.l.ſi quis argentu3.Aliquando
quis emit fructus alicuius fundi per tẽpoꝛa ſimpliciter,quanti
tate nõ adiecta,⁊ tũc ſiquidem ipſi fructus ſunt percipiendi ab
ipſo emptoꝛe,ad eũ tranſit cultura ⁊ cura.⁊ tũc ius vſuſfructus
videtur emptum.l.cu3 ita.de vſufr.leg.⁊ l.ſi quis ita.de vſufru.
vbi gl.⁊ gl.in l.idem eſt.ſ.vſufruc.quemadmo.cau.vbi no.Nec
curo ſiue dicatur percipientur,vel percipi poterunt,vel ſimilia
verba,nam l3 hec verba que percipientur ⁊c.videantur ſm pꝛo
pꝛiam ſignificationẽ referri ad ipſum coꝛpus fructuum.l.ite3 ſi
fundi.in pꝛin.ſ.de vſufru.tamen mens ꝯhentium videtur eſſe,
ꝙ ipſum ius vſuſfructus videatur emptum d.l.cũ ita.de vſufr.
leg.Pꝛo hoc facit ad Trebel.l.cogi.§.j.vbi ſi teſtatoꝛ iubet re-
ſtitui quicquid ex hereditate ꝑuenerit,intelligitur de ipſo iure
hereditario,licet pꝛopꝛia ſignificatio aliter ſe habeat.Si vero
fructus ſunt percipiendi ab ipſo venditoꝛe,⁊ tradendi ipſi em-
ptoꝛi,tunc ius vſufructuarij non videtur venditum.l.fundi.Tre
batiani.de vſufr.le.⁊ l.Gaius.de an.leg.⁊ not.in d.l.ſi quis ita.
de vſufr.⁊ l.idem eſt.vſufr.quemad.ca.tñ tunc verboꝛum con-
ceptio eſt inſpicienda.Nã aliquando dr,vendo fructus naſcitu
ros,vel fructus q in tali naſcent pꝛedio,tunc fructibus vno an-
no non natis,pꝛo illo anno non videt emptio.d.l.nec emptio.de
ꝯhen.emp.⁊ debet fieri remiſſio ꝓ rata illius anni,ſicut cum ad
ditur numerus menſurarũ fit remiſſio p rata menſure deficien
tis,ita cũ fit venditio ad numerum annoꝛũ,fit remiſſio pꝛo rata
anni deficientis d.l.ſi debitoꝛ.§.veriſimile.de contrahen.emp.
Aliqñ in contractu dr,ſi qui fructus naſcentur,ſint tibi venditi,
vel vendo tibi fructus,ſi quos percipi cõtingeret,⁊ ſimilia ver-
ba,tunc ipſum incertum ſc3 alea ſeu ſpes videtur vendita.ff.de
10 here.vel actio.vẽdi.l.ꝙ ſi in venditione.⁊ l.ſeq.† Et hoc operat
natura iſtius ꝓnominis ſi qui,qđ eſt nota cuiuſdam incertitudi-
nis,dictis legibus:ſed,quis vel qui,ſimiliter eſt relatiuũ ſubſtã-
tie,vt no.C.de ſent.que p eo.l.j.in gl.ſuper ver.ꝓferuntur,⁊ In
ſtitu.de inuti.ſtipu.§.alteri.vnde fructibus nõ natis,nõ eſt ſub-
ſtãtia in qua ſubſiſtat ẽptio.Aliqñ verba ꝯctus ſunt dubia,nec
ex eis apparet.vtrũ fructus ſint pcipiendi ab ipſo emptoꝛe vel
a vẽditoꝛe tradendi emptoꝛi,vt qꝛ ſimpliciter dicit,vendo fru-
ctus,tũc ſi pars,vel quota fructuum venditur,ab ipſo vendito-
re eſt faciẽda pceptio.l.defuncta.§.fi.ſ.de vſufruct.Si vero oẽs
fructus ſint venditi tũc ab ipſo emptoꝛe,⁊ tunc videtur vẽditus
vſuſfructus d.l.cũ ita.ſ.de vſufru.leg.⁊ l.ſi quis ita.ſ.de vſuf.⁊
qđ ibi no.Vbicũq3 aũt dixi,fructibus non perceptis,non perfi-
ci emptionẽ fructuũ,intelligo non pcipi in hac venditione ſicut
in locatione cũ ſuperuenerit ſterilitas.l.ex cõducto.§.j.⁊ fi.cũ l.
ſeq.ff.loca.⁊ qđ ibi no.qꝛ ꝯctus eiuſdem iuris regulis fulciunt.
11 l.ij.ſ.loca. ¶ † Quinto quero,ſi emo fructus vnius anni,cuius

s eſt periculũ:Reſpondeo,ſi quidẽ emo fructus pẽdẽtes,pericu
lũ eſt meũ,niſi aliud conuenerit.l.fiſtulas.in fi.de contrah.emp.
⁊ ſ.de ac.em.l.q pẽdentẽ.in fi.Si vero emo fructus futuros,vn
de ad me tranſit cultura,⁊ cura,⁊ tunc ex annua pꝛeſtatione nõ
ꝑt colligi illa pꝛeſumptio,quã dixi.ſ.in q.illa diſputata.Dico
t ꝙ ſto verbis,⁊ vbi dico,emo,fit emptio,⁊ iudicatur ſm naturam
emptionis.vbi dico,loco,fit locatio.pꝛobatur infra titu.j.l.qui
ſaxũ.ſ3 vbi eſt emptio,quid videatur emptum,ꝓbatur ex ſupꝛa
v dictis. ¶ † Sexto quero,viſta pceptio eſt empta,nõ autẽ eſt em
ptus fructus,vel vſuſfructus,vtrũ emptoꝛ poſſideat:Rñdeo.in
omnibus caſibus,in quibus vſufructuarius eſt tutus aliquo in
terdicto,talis hominis cõmoditas erit tuta officio iudicis,vt ꝓ
bat.ĩ.ti.j.l.Aquilius.Et ita no.ibi in gl.magna,⁊ glo.fin.qđ eſt
13 no.† Septimo qro,aliquis emit fructus vnius molẽdini vel al-
terius edificij,qđ eſt deſtructũ eget refectione,⁊ magna impẽſa,
pꝛopter quod fructus interim nõ percipiuntur,cuius periculo
perijt:Et certe ſi eſſet locatio,ſine dubio refectio ad dominũ per
tineret,⁊ deberet fieri mercedis remiſſio,vt ſupꝛa,loca.l.ex ꝯdu
cto.in pꝛin.⁊ l.cũ in plures.in pꝛin.e.ti.S3 ſi ponamus ꝙ ſit ven
ditio,ita ꝙ videatur vẽditus vſuſfructus.vt apꝑet ex ſupꝛadi-
ctis,⁊ tũc dico ꝙ eſt cõſiderandũ ad quẽ pertinet refectio.Dico
14 † ꝙ in refectione ſunt duo,ſc3 cura,⁊ ſollicitudo refectiõis,⁊ iſta
ſimpliciter pertinet ad vſufructuariũ,qꝛ omnem rei curam vide
tur ſuſcepiſſe,l.j.in fin.vſufru.quemadm.ca.Et ſic talis cura ad
eũ pertinet.caſus eſt in l.inter fructuariũ.in fi.ff.de dam.infect.
Nec obſtat.l.hactenus.ſ.de vſuf.vbi dicit,vſufructuariu3 non
cogi reficere,qꝛ verũ eſt,ſi vult carere vſufruc.l.cũ fructuarius.
de vſufruc.ſed qđ vertitur in refectione eſt impenſa ⁊ iſta ſi qdẽ
eſt magna,ſine dubio ꝑtinet ad pꝛopꝛietariu3,vt d.l.hactenus.
ſ.de vſuf.qđ pt3,qꝛ ſi vſufructuari⁹ fecerit,a ꝓpꝛietario repetit,
vt C.de vſuf.l.eũ.⁊ l.equiſſimũ.hodie incipit ſi vſuſfructus lega
tus ſit.§.inde queſitũ.ſ.de vſuf.⁊ ibi no.⁊ ſ.ti.ij.l.dãni.§.ei cu-
15 ius.⁊ ibi no.per gl.Secundo eſt videndum,vtrum† vſufructua-
rius petat iſtam pecuniam pꝛo impenſa antequam ipſe impen
x dat,x an vero pꝛimitus debet impendere,poſtea repetere:Et
videtur,qđ pꝛimo debet impendere,vt pꝛobatur ſ.ti.ij.l.ꝙuis.
in fi.ibi,quid pꝛeſtiterit,⁊c.⁊ e.ti.l.ſi pꝛopꝛietarius.circa pꝛinc.
Cõtrariũ dico,nã ad hanc curã,⁊ ſolicitudinem vſufructuarius
factus videt ꝓcuratoꝛ in re3,vt l.j.in fi.⁊ l.ſeq.⁊ ibi no.ſ.de no-
ope.nun.Sed ꝓcuratoꝛ ad opus faciendũ ꝑt agere,vt ſibi pecu
nia det añ opus factũ,vt ſ.mãda.l.ſi vero nõ remunerãdi.§.fi.⁊
ſi mãdato meo.in pꝛin.eo ti ergo ⁊c.Nec obſtat d.l.ꝙuis.⁊ l.ſi ꝓ
pꝛietarius,qꝛ in iſto generali mãdato,ꝙ vſufructuarius videtur
habere,veniũt multa.Pꝛimo enim operis reſtitutio.qꝛ manda
tum eſt eius nature vt ſ.dixi.Itẽ venit vt ſatiſdet de da.infect.
Sed tale mandatum de fideiubendo,ſatiſdando eſt eius nature,
vt non ante quis agat quam ſoluat,vel condemnetur regulari-
ter,vt l.Lucius.in fi.ſ.manda.⁊ l.ſi pꝛo ea.C.manda.ideo.in l.
ꝙuis.⁊ l.ſi ꝓpꝛietarius.non põt agere.niſi ſoluat ſubaudi.vel i
teruenia alia cã ex his que ponunt in d.l.Luci⁹.cũ ſimili.Et ex
16 his apparet† qualiter debeat intelligi.d.l.hactenus,q̃ dicit do
y minũ nõ cogi reficere,ſc3 quod ad opus perſonale,ſed quo ad ex
pẽſas ſic,vel alias ꝓpꝛietate pꝛiuabitur,d.l.quãuis.⁊ d.l.ſi pꝛo
pꝛietarius.His ꝓmiſſis venio ad queſtionẽ ꝓpoſitã,⁊ dico ꝙ ſi
ille emptoꝛ fructuũ ſit vſufructuari⁹,⁊ ꝓ pꝛie ad eũ ꝑtinet omne
ꝑiculu3,vt dictũ eſt,fateoꝛ ꝙ ſi dñs ceſſaret ſibi pecuniã dare ad
refectionẽ,ꝙ tñ tenet ei ad itereſſe,vt ſ.mãda.l.ſi ꝓcuratoꝛẽ de
dero.§.mãdati.vel actiõe ex empto l.fundi ꝑtẽ de cõtrah.emp.
Pꝛedicta intelligo vera,qñ molẽdina durãt,l3 in aliqua parte
deſtructa,ita ꝙ vſuſfruct⁹ integer maneat.l.ſi cui inſule de vſu-
fructu.Si vero poneres ꝙ molẽdina,ꝓpter abũdãtiã aquarum
totaliter eſſent deſtructa,tũc de refectione nõ eſſet tractandũ,qꝛ
vſuſfruct⁹ eẽt extinct⁹,nec reſtauraret,l3 res ponerent.l.repeti.
§.rei mutatiõe.⁊ l.qd tamẽ.§.nõ tãtũ.quib mod.vſuſf.amit.⁊ d.
l.ſi cui inſule.d.de vſufrct.⁊ l.q vſumfructũ.in pꝛin.e.ti.niſi po
neres dicta edificia locatiõi alterius vniuerſitatis,vel rei acce-
dere,l.quoties.§.fi.de vſufruc.⁊ d.l.qui tamẽ.quib.mo.vſuſfru.
17 amit. ¶ † Octauo ⁊ vltimo quero pone ꝙ vſufructuarius facit
dictas expenſas,⁊ vult repetere a dño qua actione repetet:Et
glo.videtur velle ꝙ actione negotioꝛũ geſtoꝛũ d.l.eũ.C.de vſu-
fru.⁊ l.damni infecti ſtipulatio competit.§.ei cuius.de damno
infec.Sed puto actione mandat.cũ ad hoc videatur conſtitutus
pꝛocuratoꝛ,vt dictũ eſt.Pꝛeterea,cũ hoc faciat ex neceſſitate,
vt dictũ,eſt,nõ poteſt venire actiõe nego.geſt.l.heredes.§.ſi vn⁹
familie eſciſcunde.Commune eñ negotiũ magis quam alteri⁹
geſſit.l.pꝛetoꝛ.§.generaliter.ĩ.d bon.auto.iud.poſſid.Et ideo
debet agi actione mãdati,vel actione in factum,vt d.§.generali
ter.Sed ſi expenſas facit voluntarie,vtiles tamen,ad quas.nõ
teneatur,tunc bene puto ꝙ repeteret actione negotioꝛum geſto
rũ.d.l.equiſſimu3.§.inde queſitum.⁊ quod ibi not.de vſufructu.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Qui maximos fruct⁹. An iſte §. ſing. habeat locū in cōductore fūdi ꝓuati, vt teneat recōducere ꝑdtū, ꝓpter maximos fructus inde perceptos, q̄n alius reperiri nō pōt: an vero ſum⁹ in reg. l. licitatio. §. j. ſ. e. vna gl. not. q̄ non eſt alibi in l. inuitos. C. de loca. hic al. in gl. iūcta cū alia gl. in l. ſi cū Hermes. hic all. in gl. dū alle. ⁊ rn̄dent ad iſtū tex. ꝓbant ꝙ ſit idez, ꝙ eſt menti tenendū ſequitur hic Ro. Et no. aliū caſum in quo eſt ſpeciale fauore Reipub. vt debitor ciuitatis, qui maximam partē ſuorum bonorū alienauit, cogatur ea que ſibi reſtant, alienare in alium, ꝙ erit iudicis arbi. Caſus eſt in l. apud eos. in verſic. ab eo autē. C. d̄ debi. ciui. li. xj. qd̄ eſt no. dignū. Et eſt ad iſtū tex. no. ꝙ etiā locator predij fiſcalis cogitur locare antiquo conductori, ſi tantum vult dare, q̄tum nouus ꝯductor. Tex. eſt in l. congruit. ⁊ in l. ſequen. ⁊ vtrobiq ꝑ Bar. C. de loc. predi. fiſc. lib. xj. facit l. cognouimus. C. de mancip. ⁊ colo. eo. lib. Adde huic vltime parti apoſtil. qd̄ conſuluit Pau. de caſt. conſi lxiiij. ⁊ Ro. conſi. xxij.

b ¶ Quarto opp. Vide Bald. in l. ſi ea lege. C. de vſur.

c ¶ Forma. Adde Bald. in l. licet. C. de loc.

d P. Pau. P. ¶ Quero. Vide An. ꝯſi. xv. inci. in dei noie. ⁊ an preſumatur conductio, vel emptio, vide Alex. conſi. cvij. vol. iij.

e Alex. ¶ Si hi qui. Tene menti, ⁊ vide que dixi. j. ea. l. ⁊ qd̄ not. Bar. j. eo. §. verſic. quinto quero. Et ſic colligit qualiter cognoſcatur emptio a ꝯductione. Adde Bar. in l. j. §. j. de ſuperfi. ⁊ in l. q ſaxū. j. ti. j. ⁊ Bar. in q. que inci. publicanus, ⁊ in l. ſi quis ante. de acqr. poſ. Gl. Bar. ⁊ oēs in l. cō dotē. C. de iu. do. ⁊ tex. in l. fi. C. de pre. curia. lib. x. Bal. in l. qui ſe patris. C. vn̄ libe. qui d̄t, ꝙ ſi Imperator recipit pretium de feudo, ⁊ in rescripto dicit, indulgemus tale feudū, ꝙ non eſt indulgentia, ſed venditio, ⁊ ſic non poterit feudo priuare vaſſallum amplius. quod no.

f And. Barb. ¶ Soluendum. Et idem voluit in l. j. §. j. de ſuperficiebus.

† Claud. de Seyſſell. ¶ Materiā. Vide per Alex. conſi. iij. vo. j. ⁊ plenius in cōſi. cxviij. vol. iij. Et ad iſtud ꝙ potius attendatur forma cōtractus, quam modus, vide Roma. conſi. v. ⁊ conſi. ix.

g Alex. ¶ Debeat fieri. An emās pedagiū, ꝓpter guerrā habeat remiſſionē vide Bal. in l. ſi ea lege. C. de vſu. ⁊ in l. lz. C. lo. in iij. iiij. ⁊ v. q. vbi alleg. Bart. hic, ⁊ an emptio fructuū dicat locatiō iuxta no. ꝑ Bar. hic, vide Bal. in l. edē. C. loc. ⁊ ibi, an qui poſſit expelli ꝑtio nō ſoluto, ſit colonus. Et ad Bar. hic, ꝙ emptio nō ſit, que requirit preſtationē annuam, adde gl. ⁊ Bar. in l. j. in j. q. ſ. C. de iur. emph. ⁊ i l. j. §. j. j. de ſuperfi. ⁊ d̄t Im. in l. .ū mulier. de dotis repetitiōe. ſ. ſol. ma. ꝙ ſi emptori gabellarū auferatur gabella ſine facto, ſuo ꝓ tpe futuro ꝙ non tenebitur ad ꝓmiſſionem factam. Ita Pe. de anc. in c. ꝓpter ſterilitatem. de loc. vbi ſequit dictū Bar. hic, ⁊ in d. l. ſtipulatio, imo ibi dicit idē ꝙ hic. ¶ Adde, an ementes datia, debeant habere propter guerras, vel peſtem, remiſſionem, Petr. de anch. conſi. ccccxv. ⁊ cciij.

h ¶ Poſſet. Idem firmat Bal. in c. j. in fi. que ſint regalie. ⁊ vide que no. Bar. in l. ſi is qui. in fi. de pi. ⁊ quod ibi dixi. ⁊ Bal. in d. l. ſi ea lege. in fin. C. de vſuris.

i ¶ Non poteſt. ad hoc facit ꝙ not. Bart. in l. ſi vſuſfructus mihi in bienniū. ſ. de vſufru. leg. ⁊ Ange. in l. ſi ſtipulatus eſſem abs te. j. de verb. ob. ⁊ qd̄ no. Bar. in l. fiſtulas. §. frumenta. de ꝯhen. em. ⁊ ad q. Bart. hic, vide qd̄ no. Bal. i d. l. ſi ea lege. C. d̄ vſuris. ⁊ in d. l. licet. C. loca. Et adde ꝙ prelatus dꝫ ſoluere decimā ⁊ taxam beneficij, etiā tempore ſterilitatis, nec fit remiſſio ſi vbertatem iam ſenſerat, gl. xij. q. ij. c. a nobis. ⁊ ita alleg. Bald. in quibuſdam ſuis queſtionibus. cclxiiij. alias, cciiij. De hac materia per Spe. in ti. de emph. §. nūc aliqua. ver. cxxxvij. ⁊ ibi Jo. and. Et vide in materia pulchre Hoſtien. in ſum. de loc. §. que actiones. verſi. propter ſterilitatem cum ſeq. ⁊ omnino Joā. Andr. de pigno. §. ſequitur. verſi. item quod vſuſfructus.

k P. Pau. P. ¶ Dico ipſam. Vide aliqd per Bar. in l. j. in j. q. C. de iure emphy. ⁊ in l. j. §. j. de ſuperfi. Bald. in l. ſi ea. C. d̄ vſuris. Pe. de anc. in c. propter ſterilitatē. extra de locat. Corneus cōſ. cxxviij. volu. ij. Jaſo. in l. ij. quam legit cum j. C. de verb. ſig.

l Alex. Loſe. ¶ Gl. magna. Aduerte ꝙ contra hāc theoricam eſt expreſſa deciſio Decij, conſi. iiij. ver. tertio probatur. volu. j. vbi poſt eos quos refert, decidit emptorem gabellarum haberi ad inſtar fructuarij. ⁊ vide de hac materia latius q̄ alibi, per excellen. dominum meum Rip. in trac. de peſte. ver. ſextus caſus.

m P. Pau. P. ¶ Nunc ad q. vide Ale. conſi. iij. volu. j. Deci. cōſil. iiij. vbi querit, an augmētum gabellarum acquiratur emptoribus an vero principi.

n Alex. ¶ Cum queritur. Vide Bal. in d. l. licet. in iij. q. ⁊ d. l. ſi ea lege. ⁊ que dixi poſt Bar. in l. ex conducto. §. j. ſ. loca.

o ¶ In plures annos. Adde vnū ſing. dictū Ange. in cōſi. ꝙ incipit, in dei nomine, ⁊c. ꝙ quoties ſolutio pretij eſt facienda ꝑ plures annos, vel menſes, ꝙ verbum, venditio impropriatur, ⁊ ad locationem reducitur, ⁊ de tali contractu iudicandum eſt, vt de locatione, qd̄ eſt no. dignum. vide Bart. in hoc §. ⁊ qd̄ idem dicit j. in verſic. quinto quero, adde tamen, ꝙ in corporalibus locatio habet vim ceſſionis iurium, not. Bald. in l. ſi ea lege. C. de vſur. ⁊ ad Bar. hic, vide Bal. in l. licet. C. loc. ⁊ Bar. in l. ſi merces. §. vis maior. ſ. loc. Pet. de anc. in capi. propter ſterilitatē. de loc. tenet opi. Barto. ⁊ ibi etiam Jmol. ſequitur. Adde ꝙ idē quod Ang. vult Pau. de caſt. hic.

p ¶ Veniunt. Adde l. ſi ea le. C. de vſur. ⁊ glo. no. ⁊ ibi Bart. in l. ſi iactum. ſ. de actio. empti.

q ¶ Deceptum vltra. Vide l. ij. C. de reſcin. vend. ⁊ no. de eſtimatione fructuum futurorum. Adde Bar. in l. ſi merces. §. vis maior. ſ. loca. ⁊ l. licet. C. locati.

r ¶ Quis emit. Vide Bal. in d. l. ſi ea lege. C. de vſur. ⁊ no. ex dictis j. proxime. ⁊ per Barto. an ⁊ quando venditor fructuum videatur vendere commoditatem percipiendi fructus, ⁊ quando videatur conſtituere vſumfructuꝫ, ⁊ vide etiam. ſ. in ij. q. ⁊ Bal. in l. edem. verſic. ſed quid de eo. C. loca. ⁊ in d. l. ſi ea lege, ⁊ in l. j. poſt glo. C. ſi pig. pigno. da. ſit.

s ¶ Si quidem. Sequitur Petr. de anch. ⁊ Inn. in c. propter ſterilitatem. de loca.

t ¶ Sto verbis. Vide Bartol. poſt gloſſ. in l. qui ſaxum. de don. ¶ P. Pau. P. Vide Alex. conſi. iij. val. j. Aret. conſil. lv. Jaſ. in l. inſulam. ſ. de preſcri. verb. Are. conſi. x. ver. Item ꝓmitto. Jaſ. in l. j. C. de iu. emp. ⁊ in l. j. ff. ſi cert. peta. ⁊ omnino Are. conſil. clx. vbi dicit quod debet potius attendi qualitas pactorum inſertorum in inſtrumento, quam nomen. ⁊ idē dicit Socy. conſil. lxxxviij. ⁊ conſi. clvj.

v Alex. ¶ Sexto quero. Per Bal. in l. licet. C. loca. vbi fortius dicit, vt ibi per eum.

x ¶ Impēdat. Adde Bar. in l. j. §. fi. ſ. de ope. not. nun. per Bal. in l. eum ad quem. C. de vſufru. Pau. de caſt. in l. hoc amplius. §. fi. de damno infecto.

y ¶ Hactenus. Ad intellectum dicte l. hactenus. vide Bart. in l. dānj. §. ei qui. ſ. de dam. infe. ⁊ vide. j. in ſeptima q̄ōne. ⁊ quomodo ſuccurrat dn̄o contra vſufructuarium non reficientem, vide Bar. in l. quāuis. ſ. de dā. infec. ⁊ quid de patre habente vſumfructum in aduentitijs, ad quas impenſas teneatur, vide omnino Bal. in authen. excipitur. C. de bon. que lib. Et dicit Raph. in l. domos. de leg. j. ꝙ impenſas quas repetit vſufruc. non repetit niſi finito vſufructu, facit d. l. domos. ⁊ ibi dicit ſe ita tenuiſſe in l. ſi proprietarius. ⁊ in l. damni. §. j. de dam. infec.

LEX XIIII.

1 ☞ Res, quando omittitur profeſſio, ⁊ vectigal non ſoluitur, incidit in commiſſum ipſo iure.

Dominium rei, licet perdatur ipſo iure, non tamen perditur poſſeſſio.

2 Res ob non ſolutionem vectigalis, quando tota, ⁊ quādo pars publicetur.

3 Jus redimendi rē, que incidit in cōmiſſum, tranſit ad heredem.

5 Fiſcus intra quinque annos poteſt vendicare rem que incidit in commiſſum.

Commiſſa. Res que incidit in commiſſum
vendicatur ab herede, prout a
1 quolibet poſſeſſore. h. d. † Not. qd̄ eo ipſo qd̄ omitti
a tur profeſſio. ⁊ nō ſolutū vectigal, incidit ipſo iure[a]
b in commiſſum, ⁊ ſic dn̄s perdit dominiū. [b]Et hic eſt vnus ex caſi
bus, quos dicam in l. Imperator. j. de iu. fiſci. vbi Dyn. tradit
doctrinam, licet autem ipſo iure perdatur dominiū, non tamen
c tranſit[c] poſſeſſio, vt hic dicit gl. Idem no. de ſacroſan. eccle. l. fi.
⁊ ſ. pro ſocio. l. cum duobus. §. idem. Quod tene menti ad mul
tas leges, ⁊ ſtatuta, que inducundūt rem ipſo iure ꝑdi, vt hoc nō
porrigat ad rei poſſeſſionez. Querit glo. quibus modis incidit
quis in cōmiſſum? Et gl. explicat vno modo per l. cotem. §. do
d minus. ſ. eo. vt in tributo non ſoluto, Oppo. eo. tit. [d]per totum.
2 vbi † non publicatur tota res ſed illa octaua que dꝫ ſolui. Solue
ſic. Quandoq quis non profitetur, ⁊ non ſoluit, tūc tota res pu
blicabitur, vt hic, ⁊ l. vlti. §. licet. j. eod. Quandoque quis profi
tetur ⁊ non ſoluit, ⁊ tunc nō tota res publicatur, ſed illa octaua
pars. Et vide glo. que incipit, pone caſuꝫ, ⁊c. ⁊ id quod in fine po
nitur, eſt verum, ſed Dyn. addit, aut quis omittit ſcienter. ⁊ ve
rum dicit gloſſ. aut ignoranter, ⁊ tunc aut deceptus a publica
no, ⁊ ſubuenitur, vt j. eod. l. fin. §. diui quoq fratres. Sed lꝫ non
a publicano decipitur, ſed errore ductus, ⁊ tunc non publicabi
tur d. l. fi. §. diui. ſcd̄m aliam lectu. Alio modo legitur in glo. ſe
3 cundum quā hoc dicit: † Jus redimēdi rē, que incidit in cōmiſ
ſum, tranſit ad heredē. h. d. Pone in terminis res incidit in cō
miſſum, data eſt dn̄o poteſtas redimendi illam rem. l. fi. in prin.
Modo querit, an illa poteſtas redimendi trāſeat ad heredem?
Reſpon. ꝙ ſic. Et vide gl. que incipit, ſcꝫ vt emāt. Intellect⁹ iſte

non

non videtur conuenire litere,licet ſit verus ĩ ſe,⁊ hoc ꝓpter fi-
4 nẽ,vbi dicit̃ prout aduerſus quẽlibet poſſeſſorem. ¶ †Quero,
c vſque ad quod tempus[c] fiſcus poteſt vendicare rem incidentẽ
in commiſſum:Et dic quod intra quinqȝ ãnos.l.ij.C.e.ti.⁊ tene
menti,propter id quod fit,tota die in ſtatutis,quod aſſignentur
bona in cataſtrum,alias habeantur ꝓ publicatis,ꝙ intra quin-
que annos fiſcus vendere poteſt,non poſt.

ADDITIONES.

a Pom. ¶ Ipſo iure.Uide tex.no.ĩ authen.de ince.nup.§.ſanci
mus.in gl.ſuper verb.mor.Et vide caſum qui ſm̃ Bar.nõ ẽ ali
bi,in l.raptores.C.de epi.⁊ cle.⁊ vide Bal.ĩ c.j.§.vel ſi cũ filia.
quib.mo.feu.amit.⁊ qđ notaui ad Bal.in l.ij.C.de ſecũ.nup.Et
ſic facit ſi eccleſie debetur fideicõmiſſum,licet tranſeat dominiũ
ſine actione,non tamẽ poſſeſſio,⁊ ſic eſt neceſſaria citatio ad poſ
ſeſſionem petendam per edictũ.l.fi.C.đ edi.diui Hadria.tol.⁊
nunc pendẽti queſtio in facto.Et an tranſeat dominiũ ipſo iure,
vide tex.ſing.ſm̃ Sal.in l.j.C.đ don.que ſub.mod.Et viđ Bal.
pro hic dictis ĩ c.cum veniſſent.đ reſtitut ſpoliat.⁊ vide Bal.in
l.fi.C.ſi ob publi.penſi.vbi allegat. Bar.hic.
b Alex. ¶ Dominium.Ad iſta vide Cy.⁊ Ang.in l.ij.C.ad legem
Juliam de vi.pub.⁊ quomodo acquiratur dominiũ fiſco ĩ iſtis
ipſo iure vide Bar.in l.facultas.C.de iure fiſci.lib.x.
c ¶ Tranſit.Facit l.cum heredes.ĩ prin.de acqui.poſ.⁊ qđ no.in
l. in ſuis.de lib.⁊ poſth.Sed an eo caſu dominium trãſferat̃,vi
de Bar.tenẽtem ꝙ non,in l.ſi ita quis.§.ea lege.de vb.obl.⁊ qđ
ibi dixi.Bene facit qđ no.Bar.ĩ l.is cõſequit̃.§.j.ſ.fa.erci.Et
iſtam glo.ſequitur Bald in l.ſi quis in tãtam.C.vnde vi.Adde
huic apoſtil.Bal.pulchre eius conſilio cliij.iij.libro vbi de ma
teria huius legis.
d P.Pau.P. ¶ Op.C.eo.tit.Uide Cuma.conſi.v.inci.No.q
dam:per totum.
e Alex. ¶ Uſqȝ ad qđ tempus.Approbat iſtđ Bal.in d.l.ij.⁊ ibi
Bar.vbi õnino vide.⁊ Bal.in l.iij.C.ſi propter pub.peñ.Adđ
Bal.conſi.cccviij.lib.iij.

LEX XV.

1 ☞ Statuta recipiunt interpretationem reſtrictiuam,ne quis
indebite damnum patiatur.
2 Portus inſule ſunt vt inſula.
3 Pacta appoſita in contractu facto ab habente poteſtatem le-
gis condende,habent vim legis.

a CEſar. [a] Inſpicitur tempus,in quo quis poſſi-
b det.nõ tempus quo quis ꝑ vim expulſ⁹
recedit,h.d. Uel dic,ꝙ ſtatuta recipiũt ĩterpretatio
nem reſtrictiuã,ne quis indebite puniat̃.h.d.No.ꝙ
1 ne†quis indebite puniatur ſtatuta recipiunt ĩterpretationẽ re
ſtrictiuam,vt hic,⁊ l.j.⁊ ij.C.de norali.⁊ plene dixi ĩ l. õnes po
2 puli.ſ.de iuſti.⁊ iur.Nota hic,†quod omnes portus[c] ĩſule ſunt
c inſula.Modo quidã ſtabant in portu ciuitatis Piſane,⁊ đpre
dabãtur,queritur an poſſint puniri in ciuitate,ſub qua eſt inſu-
3 la:Certe ſic,q2 portus inſule,ſunt vt ĩſula,vt hic.†Itẽ no.quod
d dicta[d] que apponunt̃ in cõtractibus factis ab eo qui habet po
e teſtatem[e] condendi legem,habent vim legis ad ligãdos alios,
vt hic patet in gl.que exponit legem,id eſt pactum.Et eſt text⁹
de donationibus inter virum ⁊ vxorem.l.penul.⁊ſic factũ qđ fa
cit publicanus vel alius contrahens cũ ciuitate,habet vim ſta-
tuti quoad omnes.

ADDITIONES.

a P.Pau.P. ¶ Ceſar.Uide late Fely.ĩ c.cognoſcẽtes.ad fin.
de conſtitu.
b Alex. ¶ Tempus.Uide qđ no.per hanc l.dicit Jo.And.Ant.
de bu.in c.ij.in fi.de conſtit.
c ¶ Omnes portus.Uide ad hoc que dixi poſt Barto.ĩ l.pupil
lus.§.territorium.de verborum ſignifica.Facit l.iniuriarũ.§.
ſi quis me.cũ l.ſequen.vbi Bar.de iniur.adde Bar.ĩ ſuo trac.
de alluuione.
d And.Barb. ¶ Item no.ꝙ dicta.Sic videtur qđ ciuitas pote
rit obligare ſubditos per pactum,ſicut poteſt per ſtatutũ.Uiđ
Bar.in l.iiij.§.actor.de re iud.⁊ l.pe.C.đ dona.ĩter virũ ⁊ vxo
rem.ſed an habeat vim legis quoad reuocationem,vt prĩceps
poſſit illud reuocare,dic quod non.c.j.de prob.viđ ibi.Et ĩtel
lige iſtum tex.quando cõtractus Principis erit iuris,alias ſe
cus in tit.de pace conſtan.§.pactiões.
e Ale. ¶ Poteſtatẽ.No.ꝙ ſi pactũ,vel lex tranſit in cõtractũ non
põt reuocari.Adde l.qđ ſemel.vbi Bar.ſ.de decre.ab ordi.fa-
cien.⁊ quod no.Bart.in l.ciuitas.ſ.ſi cer.pet.⁊ qđ ibi dixi.⁊ in
l.ꝓhibere.§.plane.ſ.quod vi aut clam.adde c.j.proba.c.irre
fragabili.de officio ordi.in c.j.de natu,feu.Que õnia limita ſe
cũdum Bal.in l.fi.ſ.đ ſena.niſi ex noua cauſa.Pro cui⁹ dicto
vide optimam.l.ſi hominẽ.ſ.mãda.⁊ de pac.l.ſi cũ ẽptore.§.fi.
Et adde q̃ notabiliter voluit Bar.ĩ l.ꝓuilegia.in fi.C.đ ſacr.
ſanc.eccle.⁊ adde Bal.in tit.de pace conſtan.in ver.ſi qua ve-
ro,vbi đt,hic eſt argumentũ ꝙ omnes contractus,que fiunt cũ
principe,habent naturã bonefidei contractuum,text.eſt hic quẽ
tene mẽti,ſecundum Bal.in ti.de pace cõſtan.in,ver.in nomine
Chriſti.⁊ vide Bal.eo.ti.in ver.pactiones.quod no.Adde,an
pactũ quod trãſit in cõtractũ poſſit reuocari,Roma.cclij.An-
to.de Butria conſi.ccclxviij.⁊ Bar.Salice.cõſi.ccclxix.inter
conſilia Petri de Ancharano.

LEX XVI.

1 ☞ Dictio,preter,quãdo incluſiue,⁊ quãdo excluſiue ponatur
2 Jus quid ſit.
3 Initium conſideratur.
4 Caſus fortuitus non debet eſſe dãno caſum paſſo.
5 Caſu que eueniunt,fingunt̃ nõ eueniſſe.
6 Medio tẽpore que cõtingunt nõ vident̃ cõtigiſſe.
7 Statuta recipiunt interpretationem reſtrictiuam.
8 Juris authoritate qui facit id quod lex prohibet,non dicitur ꝯ
legem facere.
Mens attenditur.
9 Uis que preceſſit non attenditur,quando poſt vim ſequitur a-
ctus voluntarius,approbans actũ,in quo fuit vis.
10 Expoſitio quã facit gl.dũ dicit legem,id eſt,pactũ,an ſit bona.
11 Debitor nouus a paſchate citra,ſi ex forma ſtatuti cõueniri po
teſt.ſi eſt antiquus ſecus,an ſi debitor antiquus de cõmiſſione
creditoris antiqui ꝑmittat alteri poſſit conueniri.
12 Debitor antiquus ſi iterato promittat creditori,an ſtante dicit
ſtatuto poterit conueniri.
13 Treuga facta inter Regem Francie,⁊ Regẽ Anglie ſi fuit fa-
ctum pactũ,quod milites Regis Francie poſſint regnum An-
glie intrare vſque ad paſca:⁊ vltra licitum eſſet vnicuiq̃,militẽ
repertum alterius Regis interficere.ſi vnus miles Francie
fuit in regno Anglie,⁊ intra paſcha rediens,mare ipſum reti-
nuit ⁊ remiſit in Angliã an poſſit impune occidi.
14 Mercator qui non vt fluminis fuit reductus in inſulam,ſed vt
inimici,an cidat in commiſſum.
15 Statuta an recipiaunt interpretationem.
16 Statutum quod portans blandum extra ciuitatem puniatur in
centum,non comprehendit portantem farinam.⁊ an compre-
hendat mulierem.
17 Lex,vt gradatim infra de mun.⁊ hon.loquitur de indefinita,q̃
ex ꝓprio ſignificato non cõprehendit particularia ſub ſe cõtẽta.
Indefinita quando comprehendat particularia ſub ſe contẽta.
18 Argumentum de contractibus ad ſtatuta non procedit,qui
in contractibus attenditur mens ſtatuto verba.
Specialiter quod in cauſam nouam non trãſfertur,iure priſti
no petitur.
Conſenſus debet eſſe in conſuetudine.
Statutum ꝙ non eſt contra ius commune trahitur de ſimilib⁹
ad ſimilia.
19 Ratio magis quam dictum attenditur in ſtatutis,quando ra-
tio eſt ſcripta.
20 Statutũ eſt ius proprium quod vnuſquiſque populus ſibi cõ-
ſtituit.
21 Statutum quod eſt contra ius commune,eſt ſtricti iuris,nõ ſta
tutum quod immutat ius commune.
Interpretatio eſt aperia verbi ſignificatio.Itẽ accipitur pro-
mente.Item pro ſententia.Item pre correctione,pro extenſio
ne,⁊ ſimilibus.
23 Argumentum a contrario ſenſu an habeat locũ in ſtatutis.
24 Statutũ nõ trahit̃ ad ſimilia,qñ eſt ꝯ diſpoſitionem.
iuris cõmunis.
25 Argumentum a maiori,vel minori an habeat locũ in ſtatutis
⁊ nume.12.
23 Statutũ an recipiant interꝑtationẽ extenſiuã,vel reſtrictiuam.
2 Portus inſule ſunt ipſius inſule.
De predãs in portu Piſano,poteſt in ciuitate Piſana puniri.
28 Pacta in contractu celebrato per habentes poteſtatem legis
condende appoſita,habent vim legis.

CEſar. Repetitur⁹ hãc legẽ more ſolito hũc ordi
nẽ obſeruabo,q2 omiſſa cõtinuatiõe ru-
quam in prin.huius tit.feci.Primo,diuidã iſtã l.ꝑ
partes.Secundo, ponã ſummariũ intellectũ ⁊ lite-
rã corrigã.Tertio,ponam caſum in terminis literam exponẽdo
Quarto colligam notabilia.Quinto cõtra l.iſtã opp.decẽ mo-
dis.Sexto,inſiſtam circa materiã legis noſtre,multipliciter in
trãdo materiã ſtatutorũ.Et de lege iſta ero breuiter expedit⁹,
⁊ ei⁹ materia q̃ eſt aurea. ¶ Redeo ad ꝓmũ.Lex noſtra diuidit̃
in quinqȝ partes.q2 in prima parte ponitur thema.Secũda ex
themate elicit̃ qđ.Tertio,qõnis ſolutio.Quarto,repetit q̃ſtio
nẽ.Quinto ⁊ vltimo ꝓbat ſol.Secunda ibi,cõſoluebat.Tertia

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ſbi reſpōdit. Quarta, tamē cū, Quinta ibi, ppterea. ¶ Uenio
ad ſecundū, ꝛ breuiter lex noſtra hoc dicit. Ex que medio tepoꝛe
cōtingunt ratione caſus foꝛtuiti in preiudicium caſu poſſ t co-
giſſe non videt, literam per te coꝛrige. ¶ Themo ad t rm ꝛ eſt
caſus i terminis talis i lege noſtra. Jn inſula Creta Ceſar loca
uit loca, vnde cotes eximebant, ꝛ iuxta locationis cōtractu talē
legē appoſuit, vt ne quis preter redēptoꝛē poſt Jdus Martias
fodito, neue auellito, neue expoꝛtato, modo cōtingit, quod qdā
mercatoꝛ qdā nauē cotib⁹ onerauit, ꝛ intra xv. dies Martij ex
tra dictum poꝛtum dicte inſule extrahi fecit, q cu tempeſtate, ꝛ
vento in poꝛtum dicte inſule dicta nauis cum cotibus eſt redu
cta, poſt xv. dies Martij, idem mercatoꝛ cum dictis cotib⁹ ex-
tra dictam inſulam eſt pꝛofectus. modo queritur an iſte merca
toꝛ incideret in legē: Ad qd reſpōdet Ulpia. alias Alphe. q. re-
petēdo qd talis mercatoꝛ non videtur cōtra legē feciſſe. ꝛ hoc p
batur ſic. Eo tempoꝛe quo pꝛimo cum cotibus exiuit poꝛtu cō
tra legē non fecit, ergo nec nuc, qꝛ cotes, que hodie vehūtur in-
initio vecte videntur. h. d. vſq; ad ſequentem l. ¶ Literā ſic ex-
pone. Ceſar cum inſula Creta locaret cotoꝛias. gloſſ. hic di. i. lo
ca vnde cotes eximunt. Sequit in tex. legē ita dixerat. ꝛ expo
nit gl. i. pactum. gloſſ. non alleg. ego allego. l. j. § ſi conuenia. ſ.
de po. ꝛ an iſta expoſitio ſit vera ſtatim videbimus per modū q
ſtionis. Sequit in tex. preter redēptoꝛem dicit gl. i. cōductoꝛe.
gl. non alle. Simile tu habes in l. in legē. ff. loca. ꝛ l. redēptoꝛes.
1 ff. de rei vē. † Jtē ſcire debes q iſta dictio preter, ponit excuſiue
l. pl. C. de ſa. ſan. eccle. Circa qd eſt ſciēdū, qd interdū pcedit diſ
po affirmatiua, ꝛ tūc aut precedit genus, ꝛ dictio preter adiūgit
ſpeciei in ſuo genere cōtente, ꝛ tunc dictio preter ponitur exclu
ſiue, vt l. nam qd liquide. § fi. ff. de penu leg. Aut non precedit
genus, ꝛ tūc ponit incluſiue, l. ſed ꝛ he. § preter. ff. de pcu. ꝛ l.
Pomponius. e. tit. ꝛ l. j. iuxta fi. ſ. de pig. actio. ꝛ l. Seio. § vxo
2 ri, de annuis l. † Seq in tex. poſt Jdus Martias. dicit gl. i. poſt
xv. dies Martij. Unde quid ſint Jdus, vide l. cum biſſextō ſ. d
verbo. ſignifica. de quo tu habes tex. i l. Jtē veniunt. § pꝛidie.
de pe. her. Sequitur in tex. cotē ex inſula Creta ne fodito neue
auellito. neue eximito. i. poꝛtato. Sequit in tex. cuiuſdā nauis
onuſta cotib⁹, ante idus Martias expone vt ſ. pꝛofecta ex poꝛ
tu Crete a vēto relata in poꝛtū erat. deinde iterū. De hac dictio
ne iterū, habes in l. veluti. § fi. ff. de edēdo. Sequitur poſt Jdus
Martias pꝛofecta erat. hucuſq; thema: Modo ſequit ſecunda
pars, ex qua elicit. q. ex themate. Conſulebat, vtrum ꝯ legē poſt
Jdus Martias ex iſula Creta cotes exiuiſſe videretur. Seqtur
tertia particula, i qua eſt ſolutio qōnis. reſpōdit, tametſi id eſt
quāuis poꝛtus quinq; q i inſula eſſent omnes eius inſule eſſe vi
derētur. Sequitur quarta pars. i. repetitio queſtionis. tamē cū
qui pꝛofectus eſſet ante Jdus Martias ex poꝛtu ꝛ relatus. ex-
pone vt gloſſa. Sequitur in tex. tēpeſtate in inſulam deduct⁹ eſ
ſet, ſi inde exijſſet non videtur contra feciſſe, imo videtur, pꝛout
dicam: Sequitur quinta poꝛs, vbi redditur ratio ſolutiōis. De
dico, qd non videtur cōtra legē feciſſe quia in intio cotes vidē-
tur eſſe nuecte, ꝛ ſic tempoꝛe non pꝛohibito. hoc eſt, ſequitur, p
3 pter ea qd iā initio ꝛ. ¶ † Uenio ad quartū, ex lege noſtra colli
ge qn initium, ex quo cotes ſunt euecte, eſt cōſiderādū. ſic ꝛ alias
ſ. de damn. infe. l. damni. § Sabini. ꝛ l. ait. ſ. ad l. Aqui. l. q bal
neū. ꝛ l. potioꝛ. § videamus. in fi. ſ. q. po. in pig. hac. ꝛ l. ſi pcura
4 toꝛē. circa pꝛin. ſ. mā. ꝛ l. ſi id qd. § ſi filiusſſ. ſ. p ſocio. ¶ † Se-
cūdo not. quod caſus foꝛtuitus non debet eſſe dāno caſu paſſo.
l. ij. § ſi quis. ſ. ſi quis cau. ꝛ l. fi. § j. ad leg. Rho. de iac. ꝛ l. q foꝛ
tuitis. C. de pignoꝛa action. ꝛ l. cum duobus. § damna. ſ. p ſocio
5 ¶ Tertio nota, quod finguntur non veniſſe, que caſu eueniunt,
facit l. ex facto. § rerum. in pꝛinci. de heredibus inſtituendis. ꝛ
l. queſitum. § idem reſpondit. de fundo inſtructo, ꝛ inſtrumē. le
6 ga. ¶ † Quarto nota quod ea que medio tēpoꝛe contingunt, non
videntur cōtige. l. j. ſ. de capiti. ꝛ poſtliminio reuer. ¶ † Quinto
7 collige ſecundum quoſdam, quod lex municipalis recipit inter
pꝛetationem reſtrictiuaꝫ. i l. ij. ꝛ C. de noxa. in l. vt gradatim. §
j. de muneri. ꝛ hono. Utrum autem iſtud ſit verum, infra ſubij-
ciam pleniſſime. ¶ Uenio ad quintum. ꝛ pꝛimo oppono contra
legem noſtram de l. in lege. ff. locati. Solu. dic quod ibi eſt alius
8 caſus, ꝛ ibi culpa poteſt imputari, vt patet in textu. † Secundo
oppo. ſic, ille dicitur facere contra legem qui facit contra id qd
lex pꝛohibet. l. contra legem. ſ. de legib. Sed iſte qui conducit
tes poſt Jdus, facit quod lex pꝛohibet fieri, ergo facit contra le
gem. Quid ergo dicemus? Solutio, dic quod textus ſoluit con
trarium, quia qui authoꝛitate iuris facit. non videtur id facere q
lex pꝛohibet. cum mens attendatur, ſecundum quod notabili-
ter habes in tex. ꝛ hoc eſt quod notabiliter dicit tex. non videri
contra legem feciſſe. Jtem dicit quod in initio cotes euecte, vi-
dentur, nam verbum videntur ſignificat fictionem, l. j. § diciſſe
de vi ꝛ vi arma. ꝛ l. pater. ff. de his que in fraud. credito. ¶ Ter
tio ſic tu habes, q in pꝛincipio cotes euecte videtur, cū ex poꝛ-
tu nauis pfecta eſt, ꝛ ſi poſtea rediuit, quod non videatur vllo tē
poꝛe cōtra feciſſe. vñ oppono d. l. ex. hoc. § ſi quis alienauerit. ff.
de aliena. iudi. mu. cau. fact. Solu. Dic quod i effectu cōcoꝛdat.
qꝛ ibi non tenetur alienās, hic ſimiliter nō tenetur mercatoꝛ iſte
Jtē ibi receptio facta fuit ex ppoſito, vnde alienaſſe nō videtur.
hic reuerſio nō fuit a pꝛopoſito: ergo nō videtur reuerſ. l. poſt
liminij ius. ff. de cap. ꝛ poſtlim. reue. Quarto opp. d. l. ſoluitur.
alias ſi ſolutū. ſupꝛa. quib. mod. pig. vel hypo. ſol. ibi poteſt de
bitoꝛi aliqd imputari. Jtē ibi ex ppoſito recipit, hic vero mer-
catoꝛi nihil poteſt imputari. ¶ Quinto opp. de l. ſi p patre fili⁹
§ verſum. ſ. de in rem verſo. vbi nos magis conſideramus euē
tum, quam quod eſt inchoatum. Jtem in alio opp. quia nō vide
tur verſum niſi duret. hic dicitur pꝛimo vertiſſe, licet non pſeue
ret. Solu. Dic quod ibi poterat imputari, hic ſecus, ſecundū q
ibi notatur. facit lex maritus. ff. locati. ad q facit lex, ſed an vl-
9 tro. § j. ſ. d neg. geſt. ¶ † Sexto oppono, ſic, quādo vis pꝛeceſſit
ꝛ ſequitur poſtea actus volūtarius, non attenditur vis que pꝛe
ceſſit, vt l. ex ea ſtipulatio. ꝛ l. ſi ob turpem. de condictio. ob tur-
pem cauſ. ꝛ l. ij. C. de quod met⁹ cauſa. Sed ita eſt in pꝛopoſito.
Naꝫ hic fuit vis fluminis, poſtea ſecutus fuit actus voluntatis
quia iterum voluntate pꝛofectus eſt, ergo vis illa non debet at-
tendi. Solutio. Dic q illud habet locum, quādo ſequens actus
voluntarius appꝛobauit illum actum in quo fuit vis ꝛ coactio:
hic ſecus. ¶ Septimo oppono ſic, ſi ſequens actus ponitur nō
habeas conſequentiā ad pꝛimum, non conſideratur pꝛincipiū.
l. Titius. ſupꝛa que res pignoꝛi obligari poſſunt. ꝛ lege. potioꝛ.
qui potioꝛes in pignoꝛe habeātur. Sed ita eſt ſecunda pfectio
non habet neceſſariam conſequentiam ad pꝛincipium: ergo pn
cipium non debet attendi. Solu. Dic, quod hoc contingit, ne ca
ſus foꝛtuiti, quos paſſus fuit mercatoꝛ, ſint ei damno. Uel pōt
dici quod conſiderata intentione iſtius mercatoꝛis, que ſemper
fuit vt ante quindecim dies pꝛoficiſceretur, iſta conſequens vo
luntas conducendo habuit conſequentiam ad pꝛimum pꝛinci-
pium, arg. l. ſi mulier. C. ad Velleia. ¶ Octauo ſic oppone, ſi ali
ter, ꝛ alter diſponeretur in diuerſis tempoꝛib⁹, ꝛ inchoatio ſit
facta, vno tempoꝛe, in quo aliquid diſponitur, ꝛ perfectio, ꝛ con-
ſummatio ſit facta alio tēpoꝛe, in quo diueſum diſponitur, ma-
gis conſideratur tempus in quo cōſummatio eſt perfecta. vt l.
iij. j. ſ. de minoꝛ. ꝛ l. qd. ſponſo. C. de dona. ante nup. ꝛ. l. in tēp⁹.
ſ. de hered. inſti. Sol. Dic, q in litera noſtra hoc ſtatuitur. ne ca
ſus foꝛtuitus iſtū illaqueatum teneāt, quod eſſe nō debet arg. le-
gis pꝛime. C. qui. ex cauſis maio. ¶ Nono oppo. ſic d pꝛimo re
ceſſu non dꝫ haberi ratio, vt l. lex Coꝛelia. § j. ſ. de iniu. ꝛ l. fi. §
fi. C. de bo. que lib. Sed in pꝛimo receſſu ſtetit p momentū, ergo
eo nō dꝫ haberi ratio. Sol. Dic, quod ſi ex ppoſito redijſſet op
poſitio haberet locū, ſed redditus fuit pter ppoſitū, ꝛ ideo redi
tionis ratio no habetur, quia illa que caſu contingunt, ꝛ ſe con
tingere, ꝛ ineſſe non videtur. l. debitoꝛ. ſ. de pig. ꝛ l. queſitum. §
fi. de le. iij. ꝛ l. ſi vxoꝛi. § j. ſ. de auro ꝛ argē. lega. ¶ Decimo op
po. quando caſus foꝛtuitus eſt commiſſus facto hominis, tunc
pꝛopter caſum nō debet eſſe excuſatus, Sed ita eſt in pꝛopoſi-
to, quia iſto caſu fuit factum voluntarium hominis, ergo pꝛo-
pter caſum non debet iſte mercatoꝛ excuſari. Solu. Dic, quod
illud eſt verum, quando in illo facto in eſt culpa. l. fluminum. §
hec ſtipulatio. ꝛ ſi ſeruus. ſ. de damno infect. ꝛ l. ſi vt certo. § ſed
interdum. commo. Sed hic nulla culpa eſt, ergo ꝛc.
10 **Expeditis.** † oppoſitiōibus, venio ad ſextum. ſ. ad
queſtiones. Et pꝛimo queritur, nūqd
expoſitio glo. ſit bona, quam facit, legem. i. pactum. ꝛ patet quod
non, quia ſi Ceſar pactum appoſuit cum conductoꝛe, cum loca-
bat, nemini venit in dubium, quod tale pactum alteri non dbet
inferre pꝛeiudicium. l. ſi vnus. § ante omnia. ſ. de pact. ꝛ l. iube
mus. C. ad Vellia. Jta in pꝛopoſito, quod iſte cotes non videan
tur in initio vecte. eſt contra legem noſtrā in fi. Quid dicemus?
Solu. quidam dicunt, quod tex. bene dicit, nec debet exponi, le
gem, id eſt, pactum, pꝛopter dictum contrarium. Et dicunt, qd
hic erat lex municipalis dicte inſule Crete. Potes ſaluare glo.
quia pactum aliud ſpeciale vnius, vel donoꝛū ſimul, ꝛ hoc mo
do non loquit hic. Aliud vniuerſitatis, ꝛ ita loquitur hic. ꝛ hec
diſtinctio pꝛobatur in l. neque ex pꝛetoꝛio. et l. neq; pignus. j. d
regu. iur. Uel potes dicere, q quemadmodum ex ſententia la-
ta per pꝛincipem in commune paratur pꝛeiudicium l. fin. C. de
leg. ita ex pacto, ꝛ ita loquitur hic. Nam quod pꝛincipi placuit
debet eſſe lex. j. ſ. de conſti. pꝛinci. et per conſequens vniuerſa-
11 lis. leges. C. de legib. † Sed pone: ſic ſtatuto cauetur, quod debi
toꝛes demum pꝛo debitis nouis factis a paſchate citra poſſint
conueniri, pꝛo antiquis ſecus. Modo contigit quod quidam
debitoꝛ antiquus, cui non poterat conueniri pꝛomiſit alteri de
volūtate creditoꝛis antiqui. Modo queritur, an poſſit.

conueniri?

conueniri: Et videtur ꝙ non, vt hic. Ad quod facit l. qui id qꝺ
ī pꝛin. ĵ. ꝺ dona. l. tutoꝛ. ĵ. de fideiuſ. l. Zenodoꝛꝰ. C. ad Maceſ.
Quid dicemus: Iſta queſtio fuit diſputata Floꝛētie, quare ſi te
neas ꝙ ſtatutū recipiat interpꝛetatiōem, ⁊ dic ꝙ ſic: niſi ille, cui
facta fuit pꝛomiſſio habet cauſam lucratiuam, tūc dterminatio
pꝛocedat. Si vero nō habuit cauſam lucratiuā, tunc dic, ꝙ male
fuit dterminatū. l. apud Celſum. §. ſi quis autem. verſi. autoꝛis
autem. de doli excep. Si vero teneamus, ꝙ ſtatutū nō recipiat
interpꝛetationem, vt ĵ. tenebo, tunc dic ꝙ male fuit iudicatū. Et
ē ratio, ſtatutū dicit, ꝙ debitoꝛes demū pꝛo nouis debilis poſ
ſint conueniri. Sed non eſt dubiū, ꝙ ſm verba iſta eſt noua obli
gatio: ⁊ nouum dbitum, ⁊ habes expꝛeſſe. ĵ. de nouatio. ergo, ⁊c.
12 ¶ †Tertio pone iuxta pꝛedictum thema, ꝙ antiquus pꝛomiſit
nuper creditoꝛi ſuo, modo quid dicemus: Sol. aut ꝓmiſit ſciēs
ſe tutum exceptiōe, ⁊ nō eſt dubium ꝙ tenetur. l. fideicōmiſſum
ſ. de cond. indeb. ⁊ qꝺ not. in l. hactenus. ſ. de cōſti. pec. ⁊ qꝺ not
in l. ij. §. circa. de doli except. Si vero pꝛomiſit ignoꝛāter, dic ꝙ
huiuſmodi debitoꝛes ſunt tuti exceptione inducta i odium cre
ditoꝛis, ⁊ tunc debet diſtingui, vt in Macedoniano: aut per er
roꝛem iuris, aut ꝑ erroꝛem facti. l. pe. ſ. ad Macedo. ⁊ l. qui ex
13 ceptionem. ſ. de cond. indeb. ¶ †Quarto foꝛmatur alia q̄ſtio:
Inter regem Francie, ⁊ regem Anglie facta fuit treuga, ⁊ fuit
factū ſtatutū, ꝙ milites regis Francie poſſint impune regnum
Anglie intrare, ⁊ hoc vſque ad Paſcha, ⁊ vltra licitū eſſet vni
cuiq; reperienti militē alterius regis interficere. Modo cōtin
git, ꝙ vnus miles regis Francie iuit in Angliā, ⁊ cum rediret ꝑ
mare Anglicū intra Paſcha mare retinuit ipſum, ⁊ remiſit eū
in regnum Anglie: modo querit, an iſte poſſit interfici: Tu dice
res, videtur hic caſus ꝙ non poſſit interfici. Unde ſi tu teneas,
ꝙ ſtatutum recipiat interpꝛetaionem, ſic dicas: aut aliquid po
teſt huic militi imputari, foꝛte qꝺ nimis ſe arctuit, ⁊ tunc poſſit
impune occidi: alias ſecꝰ. l. ij. §. ſi quis. ſ. ſi quis cau. ⁊ l. idem iu
ris. §. fi. ad leg. Aquil. ⁊ hic. Sed ego quidem dico, ꝙ ſtatutū nō
recipit interpꝛetationem, vt ĵ. dicam. Illud enim qꝺ permittit
occidi illū qui reperitur vltra Paſcha, non reſpicit modū, per
quem reperiat ibi: ergo ne nos modū attēdimus. l. ſenatoꝛis. ſ.
de ſenatoꝛib. l. j. §. occiſoꝛū. ſ. ad Sylla. ⁊ l. q̄ actiōe. §. j. ad leg.
Aquil. ⁊ l. mulier. §. fi. de condi. inſti. ⁊ l. item veniūt. §. petitā. ꝺ
pet. heꝛe. Nec obſt. iſta lex vbi videt caſus i cōtrariū: q2 hoc cō
tingit ex eo, q2 ī lege iſta huiuſmodi lex ſeu pactio fuit appoſita
iuxta cōtractū bone fidei, ſapit ergo natura eius, vt ĵ. plene
dicam. Vel dic, ꝙ hic non fuit lex municipalis, ſed fuit pactum
Pꝛincipis. qꝺ etiam de iure alias ꝓiudicat, ſm ea que ſ. dixi.
14 ¶ †Quito queritur ſic, Iuxta caſum legis noſtre, pone ꝙ iſte
mercatoꝛ no vi fluminis fuit redactus in inſulam Cretā, ſed vi
cuiuſdā ſui inimici: modo querit an diſpoſitio iſtiꝰ legis poſſit
habere locū: Dic ꝙ nō, vt ī l. ij. §. ſimilimodo. ſ. ſi quis caut. niſi
foꝛte in ſubſidiū arg. l. fi. ſ. de eo per quē fac erit. ¶ Sexto ītro
materiā aureā, ⁊ plenā denarijs, ⁊ varijs controuerſijs, ⁊ queri
mus nūquid ſtatutū recipiat interpꝛetationem: Et circa hanc
queſtionē tēebo hūc modū: quia pꝛimo recitabo opiniones do
ctoꝛū, ⁊ tenebo tenendas ⁊ repꝛobabo reꝓbandas. Poſtmodū
vero per modum cuiuſdā doctrine clariſſime, ⁊ vtiliſſime, ⁊ vl
tra dictam omnium doctoꝛū materiam iſtam expediam pauciſ
15 ſimis verbis ⁊ vtilibus. †Redeo ergo ad queſtionem nūquid
ſtatuta recipiant interpꝛetationē: Et pꝛimo arg. eſt ſm Dy. ꝙ
ſic. Nā pꝛimo videt tex. in l. vt gradatim. §. j. ĵ. ꝺ nume. ⁊ hono.
Pꝛeterea leges interpꝛetātur, vt l. ſi da interpꝛetatione. ſ. ꝺ le
gib. ergo ⁊ ſtatuta que fiūt authoꝛitate legis, vt l. ōnes populi.
ſ. ꝺ iuſti. ⁊ iur. ⁊ Inſti. de iure nat. §. j. Unde inſurgit talis regu
la, omnia merito noſtra facimus, quibus noſtra impartitur au
toꝛitas. l. j. §. omnia. C. de vetete. iur. nūc. Ex quibus videtur cō
cludendū ꝙ ſtatuta recipiant interpꝛetatiunē id eſt extenſionē
vel reſtrictionē. Sol. dicit Dy. Aut loquoꝛ de interpꝛetatione,
id eſt extenſione, vel reſtrictione, ⁊ tunc dico ꝙ talis iterꝑtatio
nō cadit in ſtatutū. l. cōſtitutionibus. ff. ad municip. Et eſt ratio
q2 quicquid eſt omiſſum ꝓ omiſſo debet haberi. l. quicquid ĵ. ꝺ
verb. obliga. Si vero loquoꝛ de interpꝛetatione, id eſt, non ꝺ ex
tenſione, ſed potius de quadā declaratione ⁊ tūc dic. ꝙ. ſic. Ita
intelligo d. l. vt gradatim. ꝺ mune. ⁊ hō. Uide ſimile, ſicut eſt in
ſtipulatione que interdū declaratur pꝛo pꝛomiſſoꝛe interdū ꝓ
ſtipulatoꝛe, d. l. quicqd. Nō obſtat alia ratio. Tu dicis, ꝙ ſi, lex
recipit interpꝛetationem, ergo ⁊ ſtatuta: quia ipſa fiūt autoꝛi
tate legis, ⁊ omnia noſtra facimus, ergo ⁊c. Dic, ꝙ illud pꝛoce
dit in caſu expꝛeſſo. qꝺ ſaluari non poteſt, niſi per interpꝛetatio
16 nē. Et per hoc dicit Dy. †ꝙ ſi ſtatuto cauetur, ꝙ qui poꝛtaue
a rit bladum a extra ciuitatem puniat in cētū. ꝙ ſi aliquis poꝛta
uerit farinam ꝙ non puniatur. vt ipſe no. in l. queſitum. ꝺ illud
de lega. iij. ad quod accedit l. lana. cod. titu. Item dicit ipſe ꝙ ſi
ſtatutū dicit, ꝙ qui poꝛtauerit bladū extra ciuitatem puniatur
in centum, ꝙ non tenetur mulier. De quo vide per eum in l. j. ĩ
fra de verbo. ſignific. Iſta eſt ſententia Dyni ⁊ Iaco. ꝺ Butrig
⁊ eſt cōmunis opinio. Sed Raynaldus nititur redarguere Dy
num: dicit ipſe, ꝙ in dicta l. vt gradatim. nō eſt interpꝛetatio ꝺ
claratiua, imo reſtrictiua. Et pꝛobat. ſic, Quando reſtringitur
ſignificatum verbi, ibi nō dicitur declaratio, quia in declaratio
ne non detrahitur, nec additur, ſed quod eſt detegitur. l. hr̄des
palam. de teſtamē. ⁊ l. adeo. §. cum quis de acquir. rerum domi.
⁊ not. in l. manumiſſiones. ſ. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ l. j. §. cum adijcit.
ꝺ verb. obliga. Sed qui declara, nihil noui facit, vel diſponit. l.
ſicuti. §. ſed ſi querat. ſ. ſi ſerui. vendi. ⁊ l. ex diuerſo. §. j. ſ. ꝺ rei
vendicatio. ⁊ l. aſſe toto. de heredib. inſtituen. Item detrahēdo
facit aliquid noui, l. ius ciuile. ſ. de iuſtitia. ⁊ iure. Ergo ille, qui
detrahit, non declarat. non ergo poteſt intelligi dictā l. vt gra
datim. in interpꝛetatione declaratiua. Nam ibi ſunt verba ge
neralia: que ſecundum ſui naturam debent intelligi generaliter
l. j. §. ⁊ generaliter. ſ. de lega. pꝛeſtan. ⁊ l. ſi fimta. §. de ceteris. ſ.
de damno infec. ⁊ ibi reſtringūtur. patet ergo, quod ib loquit ꝺ
17 interpꝛetatione reſtrictiua. Sed tu ſalua †Dynum, ⁊ deſtruas v̓
ba ſupꝛa dicta, ⁊ dic dictā l. vt gradatim. non loqui de vniuer
ſali diſpoſitione, imo loquitur de indefinita, que ex ꝓpꝛio ſigni
ficatio, non compꝛehēdit particularia ſub ſe contenta: ſed quan
do continet hoc eſt, pꝛopter identitatem rationis, que eſt inter
particularia, vt videtur innuere gloſſ. in l. vxoꝛi. in fine ſupꝛa ꝺ
legat. iij. ⁊ plene tractat Dynus extra de regulis iuris, in pꝛoe
mio ſexti libꝛi, ⁊ eſt cōmunis opinio. Item in materia contingē
ti, indefinita non equi pollet vniuerſali, vt erat in dicta l.
vt gradatim. Nam nō ſequitur, homo currit, ergo omnis homo
currit, per l. neque natales. C. de pꝛobationib. vt notatur per
Dynum in dicto pꝛoemio, de regulis iuris, libꝛo vj. Item, ſi in
definita capere omnia particularia ſub ſe contenta ex pꝛopꝛio
ſignificatio, tūc eſſet vniuerſalis: ⁊ tamen textus repugnat quia
dicit, quod equi pollet vniuerſali: ergo non videtur vniuerſalis
l. ſi pluribus. ⁊ l. ſi ita relictum. de lega. ij. ⁊ l. ſi pluribꝰ. de lega
iij. Itē indefinita de pꝛopꝛio ſuo ſignificato poteſt ſe habere ad
vniuerſalem, ⁊ particularem, ⁊ hoc deſignat verbum indefinita
Modo ſic. Quandocunque aliquid indefinite ſe habet ad vnum
extremoꝛū, vel ad aliud, ad id debet dici ſe habere quod eſt me
lius ⁊ benignius. l. benignius, de legib. l. queritur. de ſtatu ho
om. ⁊ l. ex legato. C. de lega. Sed ita erat in dicta l. vt gradatim.
q2 ibi fuit indefinita: ⁊ melius, ⁊ benegnius eſt, qꝺ intelligatur
particulariter, ⁊ referatur ad idoneos, quam vniuerſaliter, ⁊ re
feratur ad non idoneos: quia rempublicam idonei adminiſtra
re debent l. ad rempublicam. ⁊ l. honoꝛ. de mune. ⁊ honoꝛi. ⁊ l.
non tantū. de decurionibꝰ. Pꝛeterea optime facit, ꝙ indefinita
ex pꝛopꝛio ſignificato non cōpꝛehēdat omnia particularia. l. j.
coniungendo §. ait pꝛetoꝛ. cum §. de pupillo. ſ. de cōſtitu. pecu
Item indefinita pꝛopoſitio non videtur omnia particularia cō
pꝛehendere. l. ſi pluribus. in pꝛin. ſ. de lega. ij. ⁊ l. ſi is q. §. vtrū.
ſ. de reb. dub. Sed videtur denotare quādam interpꝛetationē,
l. j. §. deieciſſe. ĵ. de vi ⁊ vi arma. ⁊ l. ſi pater. ĵ. de his que in frau
credi. ergo ⁊c. Item optime videtur per ea que not. in l. ſi tibi.
legat. iij. ⁊ l. ſi ſeruitas. ſ. ꝺ ſeruitu. vꝛba. pꝛedio. Circa ꝙ eſt ſci
endum, quod indefinita indifferenter ſe poteſt habere, vt repꝛe
ſentet vniuerſalem, vel particularem, ſecūdum Logicos: quod
quod ſatis denotat eius nomen. Item pꝛo hoc eſt optimꝰ text.
in l. cum Stichus. ĵ. de ſolutionibꝰ. Hoc pꝛeſuppoſito, ſi videt
dicendum: quia aut conſidero terminū indefinitum per ſe ꝑut
eſt extractus ab omni diſpoſitione: ⁊ tunc dico ꝙ ſecundū eiꝰ
ſignificatum particularia omnia compꝛehendit. Et ita intelli
go allegata pꝛo hac parte Et pꝛo hoc eſt gloſſ. i l. j. ĵ. de reg. iur.
Aut pꝛout cadit in diſpoſitione, ⁊ tunc aut cadit ſeu accidit a
ctus, qui ſecundum naturam rei. de qua agitur, vnifoꝛmiter om
nia particularia concernit, ſiue compꝛehendit, ⁊ tunc dico idē.
l. ſi plures de legat. iij. Aut vnifoꝛmiter extremum non concer
nit, ⁊ tunc indefinita capit aliud, ſcilicet quod non compꝛehen
dat particularia vniuerſaliter, ſeu vniueſalia ſed particularia
Et ita intelligo dictam l. vt gradatim. Nam nature rei, id eſt, vo
cationis ad munera. ad que vocatur idonei, l. ad rempublicam
⁊ l. honoꝛ, de mune. ⁊ hono. l. non tantum de decu. Declarant
hanc indefinitam, vt extraneum nō capiat, patet ergo l. vt gra
datim. nil facere pꝛo opinione do. Ray. Stet ergo dictum Dy
ni pꝛedicti. Do. Iaco. Butr. tenet idem ꝙ Dynus, ⁊ eſt commu
nis opinio. Guid de Suza. tenet ꝙ ſtatuta recipiant interpꝛeta
tionem, vt l. ſi de interpꝛetatione. ſ. de legib. ⁊ l. item veniūt. §.
cū antequam. ⁊ §. aptanda. ſ. de peti. here. ⁊ l. penul. ſ. ad Ma
cedo. ⁊ l. ſed ⁊ ſi pater. §. hoc Senatus. cod. titu. Itē edicta re
cipiunt interpꝛetatione. l. ſi quis id quod. ſ. de iuriſdomn. iu
dic. ⁊ l. quamuis, de in ius vocan. ⁊ l. iiij. §. parentes. codē titu.
coniungendo l. iuriſcōſultus. §. parentes. ſupꝛa de gralib. et l.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

licet.ſ.de arbi. Itē pꝛiuilegia,⁊ beneficia recipit ,interpꝛetatio
nem,vt l.beneficium.ſ.de coſti.pꝛin.⁊ l.j.§.initio.ſ.de offi.pꝛe
fec.vꝛb. Item vltime voluntates recipiunt inter pꝛetationem,l.
libꝛoꝝū.ſ.de lega.iij.⁊ l.ſi cui vinū.de vino triti.⁊ oleo l.l.qui
penum.§.ſi.cum ſimili.de pe.leg.⁊ l.in teſtamē tis.de re iu.⁊ l.
plenū.§.ſed ſi pecoꝛis.de vſu ⁊ habi. Itē cōtractus recipiūt in
terpꝛetationē,l.veteribus.ſ.de pac.⁊ l.fundi.de act.emt. Item
cōſuetudine recipiūt interpꝛetationē.l.de quib⁹.ſ.de legib. Lū
ergo iſta recipiant interpꝛetationē,non video quare ſtatuta non
recipiant interpꝛetationē. Concludit ergo ipſe,quod ſtatuta re
cipiant interpꝛetationem. Opinio Guliel.nō placet,qꝛ argue-
re de legib⁹ ⁊ ſenatuſconſultis.ad ſtatuta,non eſt bona argumē-
tatio:qꝛ lex eſt gñeralis,q̄ id diſponit vt hoc poſſit fieri,ſcꝫ vt le
ges ⁊ huiuſmodi diſpoſitiones extendantur,l.non poſſunt.ḋ le-
gib.q̄ in ſtatutis non reperiūt. Item ſi leges non poſſent exten
di eſſet reperire caſum lege nō ḋciſum:ꝙ eſſe nō debt in ꝓemio
Digeſtoꝛum.⁊ l.j.§.ex hoc.de ventre inſpicien. Sed hec ratio
ceſſat in ſtatutis.qꝛ ille caſus ad quē ſtatutū non extenditur.re-
linquit diſpoſitiōi iuris cōmunis.l.ſi extraneus.ḋ cōdic.ob cau.
Item non bene argumentat̄ de beneficꝭs ⁊ vltimis volūtatib⁹
qꝛ illa ſunt ampliſſima,⁊ iuris ampliozis:ſtatuta ſtrictiſſimi iu
ris,vt j.plene oſtendā,in l.beneficiū.ſ.de conſti.pꝛin.coniungē
do.l.generaliter.ḋ offi.pꝛeſi.⁊ l.cum quid.ſi cer.pet.⁊ coniungē
do.l.qcquid adſtringende.ḋ ver.obli.⁊ l.iij.§.minoꝛē.ſ.de min.
18 l.cum quidā de libe.⁊ poſth. Itē non bene ꝑ argumentat̄ de con
tractibus ad ſtatuta,quia in contractibus magis cōſideramus
mentem,quam verba.l.pꝛomittendo.de iure dotium.⁊ l.in con
uentionalibus.de verboꝛum obligatio,ſed in ſtatutis conſidera
mus verba,ideo vt quod non eſt verbis expꝛeſſum relinquitur
diſpoſitioni iuris communis. Nam quod ſpecialiter in cauſam
nouam non transfertur,iure pꝛiſtino petitur.l.ſi ſtipulatus.de
vſur. Item non bene argumentatur de l.de quib⁹.vt j.clare di
cam. Concludimus ergo,quod verba Gu.nō poſſunt ſtare. Ri-
char. Malum.dicere ſic videtur, Aut ſtatutum eſt cōtra ius cō
mune,⁊ tunc non extenditur,l.quod non ratione.de legib, Nam
ibi intelligo,quod conſuetudo,erat cōtra ius commune. Et hoc
apparet,qꝛ dicitur quod erroꝛ eſt,qꝛ cōſuetudine debet eſſe cō-
ſenſus.l.de quibus.de legi. Sed intelligo erroꝛē contra ius cō
mune:quod apparet,quia illi qui veniunt contra ius commune,
videtur errare.l.ij.C.de here.⁊ ad huiuſmodi ſtatutum non ex
tendit̄ neqꝫ trahitur,l.in his.de legi. Si vero nō eſt ꝯ ius com-
mune,⁊ tunc trahit̄ ad ſimilia,d.l.de quibus,verba ſua non ſūt
perfecta,ſed ſunt ſatis bona. Et ideo cōtra huiuſmodi verba ſic
oppo.non eſt dubium qꝺ ea,que ſunt contra ius commune,extē
duntur ꝓpter identitatē rationis.l.ciuitas.ſi certum peta.⁊ ibi
nota.in l.que pꝛopter neceſſitatē.j.de regu.iur.ergo ſic dicem⁹
in ſtatutis. Quid ergo dicemus: Sol. Dic,quod contraria non
loquuntur in iure municipali. Et eſt ratio,qꝛ lex cōmunis hoc-
fieri concedit,l.non poſſunt.ſ.de legibus.hic vero lege munici
pali fieri non cōceditur. Et hoc declaratur ex eo:qꝛ ceſſat diſ-
poſitio iuris communis,⁊ ille caſus eſſet lege non deciſus,quod
abhoꝛret lex,l.j.§.ex hoc reſcripto.vent.inſpi. Sed in lege mu-
nicipali ſecus,qꝛ caſus ꝑ eā non pꝛeuiſus diſpoſitioni iuris cō
munis relinquitur.⁊ per id dicitur,l.ſi extraneus.de cōdi.ob
cau.⁊ l.commodiſſime.ſ.de lib.⁊ poſthu.⁊ l.ſi cum dotē.i pꝛin.
ſol.ma. Apparet ergo quod Richar.poteſt ſaluari. Ja.ḋ Are.
19 dicit,✝quod aut apparet ratio ſtatuti,⁊ tūc illa attēditur,alias
ſecus,vt l.j.C que ſit long.conſue. Verba ſua ſic clarius pꝛoban
tur,cum dictum eſt,⁊ apparet ḋ ratione magis attenditur ratio
quam dictum,l.adigere.§.quamuis.de iure patro.⁊ l.milites.
de re mili.⁊ l.cum pater.§.dulciſſimis.de l.ij.⁊ l.nomen.§.ſi.ḋ
lega.iij. Circa hoc attēde ſi apparet de ratiōe ſtatuti,⁊ eſt ſcrip-
ta cōfiteoꝛ vna cum Jaco.pꝛedicto. Si vero de ratione ⁊ mente
apparet,non tamen eſt ſcripta in ſtatutis,⁊ tunc non ſto cū Jac.
l.pꝛoſpexit.j.qui ⁊ a qbus.⁊ hoc tenet glo.in ſimili in l.non du-
bium.C.de legib. Nic.vero Mata.dicit ꝙ in ſtatutis habet lo
cū a maioꝛi,cū diſtinctione tali:aut eſt ſola ratio minoꝛis,⁊ ma
ioris.⁊ ſic non credit quod habeat locum locus maioꝛi vel a mi
noꝛi. Verbi gratia, Satutum dicit,quod ꝓ homicidio impona-
tur pena pecuniaria. Nū quid ergo hoc magis debebit eſſe,i fal
ſo ⁊ violentia. Certe dicit quod nō.ſed ſi nō eſt alia ratio immi-
ſta per quā apparere poſſit de mente ſtatuētiū,⁊ verba quoquo
modo poſſunt adaptari,lꝫ impꝛopꝛie,tunc dicit ipſe,ꝙ in ſtatu
tis habet locū locus a maioꝛi ⁊ minoꝛi. Verbi gratia in verbo,
⁊ ſub verbo occiſionis ſatis pōt compꝛehendi vulneratio,arg.
l.illud.ſ.ad legem Aquiliam. Unde ſi ſtatutum dicit,quod bā
nitus poſſit impune occidi habebit locū locus a maioꝛi,ſcilicet
quod poſſit vulnerari. Item ſub verbo,filie,ſatis poteſt cōpꝛe-
hendi neptis.l.liberoꝛum.⁊ filij.de verboꝛum ſingnificat. Nā ſi
ſtatutum dicat,ꝙ filia nō ſuccedat patri,multo magis habebit
locū in nepte. Videtur ergo velle,quod vbi verba poſſunt quo-
modo adaptari,licet impꝛopꝛie,⁊ ideo ſit indifferens,quod ſta-
tutum habeat locum,⁊ ad illum caſum extēdatur. Pꝛimo de-
ſtruamus eius exempla. Nā dicit ipſe ꝙ ſignificatum,filie,quo-
quo modo capit neptē nō bene dicit.imo hoc eſt de ꝓpꝛio ſigni
ficato,vt no.gloſſ.⁊ bene Inſtit.qui dari tuto.poſſunt.§.fin. Se
cundo dicit ipſe,qꝛ ſi ſtatuto cauetur,ꝙ poſſit bannitus impune
occidi,ꝙ verba huius ſtatuti quoquo mo trahunt ad vulneratū.
imo ꝓpꝛie,qꝛ ꝑmittit occidi,ergo ⁊ vulnerari ꝓpꝛie,cū occiſio
fiat ꝑ vuln⁹.⁊ ꝓbat̄ ad literā.ſ.ad le.Aql.l.ita vulnerat⁹. Pꝛeter
ea verba ei⁹ habēt locū in vltima volūtate,vbi ſi apparet de mē
te,⁊ quoquo modo v̄ba,licet impꝛopꝛie poſſint adaptari,ad mē-
tem,ille caſus compꝛehenditur in diſpoſitione legis,libꝛoꝛum
§.quod tamen Caſſius.ſ.de lega.iij.in ſolitio.cōtrarij.⁊ l.j.⁊ l.
in ambiguo.de rebus dubijs.argumentari de interpꝛetatione,
que fit in vltima volūtate,ad ſtatuta,non eſt bona argumētatio
vt dixi contra opinionē Gulie. Repꝛohemus ergo Nic.Mata
rel.⁊ Ray.Foꝛ.qui ita loquuntur. Nam cum loquimur de in-
terpꝛetatione ſtatutoꝛum,aut verba exponuntur ſecundum ꝓ-
pꝛiā ſignificationē,ſic eius declaratio nihil noui inducit,ſed ve-
tus inductum de tetigi,l.heredes palam.de teſta.⁊ l.adeo.§.cū
quis.de acquirēd.rerum domin.⁊ l.ſicuti.§.ſed ſi queratur.ſ.
ſi ſeruit.vendicetur.⁊ de rei vendicatio.l.⁊ ex diuerſo.§.j.⁊ not
in l.omnes populi.ſupꝛa de iuſti.⁊ iure,⁊ hoc tenet Dy.de ver
boꝛum ſignificatione.l.j.⁊ pꝛo hoc faciunt leges ſuperius alle-
gate,ſiue ad alium caſum extendendo ſiue reſtringēdo, Aut ra
tione abſurditatis vitande,⁊ poſſum. Verbis gratia,ſtatutū ꝙ
ꝓhibet ire de nocte cum lumine,multo foꝛtius ſine lumine,argu
l.j.§.tria lumina.ſ.de vētr.inſpicien.licet ipſe nō alleget. Itē ſi
ꝓhibet bladū poꝛtari extra ciuitatem cū aſinis,intelligā idem
de poꝛtantibus cum bobus,⁊ curribus,⁊ iumeto. Item ſi ꝓhi
bet poꝛtari frumentum,multo magis farinā,licet Dy.dicat ali
ter,⁊ male ſecundū eum,ſ.de legat.iij.l.queſitum.§.illud. Ad-
pꝛedicta facit ſ.ad Macedoniam.l.ſed Julianus.§.mutui.cū
ſemꝑ ad legē talis abſurditas ſit excluſa,⁊ ſi verbis nō expꝛi-
mat̄,vt ſ.de nego.geſt.l.Pomponi⁹.⁊ l.in ambigua voce.ſ.ḋ
legib⁹. Ad ꝙ acceda C.de conditio.inſer.l.cū patrēfami.C.de
teſtamen.l.conſulta diualia.de legatio.j.l.ſi quis a filio.ḋ fide
iuſſoꝛibus.l.ſi.de reg.iu.l.aliud.§.abſurdū.⁊ in l.noſtra, Ceſar
Et ſic intelligo l.vt gradati.j.de mune.⁊ bon.ibi,ꝙ lex munici
palis reſtringitur,licet Dy.aliter dicat ⁊ male ſecundū eum ſꝫ
bene ſecundum ea que ſ.dixi. Sic debet intelligi l.ij.C.ḋ noxa.
vbi eſt caſus,ꝙ lex municipalis recipit interpꝛetationē:⁊ id cō-
tingit ratione euitāde abſurditatis,ne innocens puniatur con-
tra iura.C.de pe.l.ſancim⁹.⁊ ſic not.C.de decr.ḋcu.ſu ꝑ rub.li.
x. Et ꝑdicta vident̄ vera,ne detur materia circūſcribēdi equita
tē. Itē aut lex municipalis ē ſcripta ꝑſonaliter.⁊ nō extēdit̄ ad
aliā ꝑſonā oīmodā rōnem habentē,l.pꝛiuilegia.⁊ l.in oibus.ḋ re
gu.iu.⁊ ꝯſti.pꝛin.l.j.⁊ Inſti.de iure natu.§.ſꝫ qꝺ pꝛincipi. Aut
nō ꝑſonaliter,⁊ tūc aut equitas mota eſt ī coꝛpoꝛe iuris ſcripta,
⁊ eā obſeruabo,ēt in alio caſu,ī quo eqtas reperit̄. Verbi gatia,
ſtatutū cōcedit immunitatē maioꝛi xv.ānis,multo magis i mi-
noꝛe locum habebit,qꝛ equitas eſt ſcripta,l.j.ff.de minoꝛ. Itē
ſi ſtatutū repellit a concilio maioꝛē xxv.annis,minoꝛē xl.multo
magis minoꝛē xxv.l.ad rem publicā.j.ḋ mune.⁊ bon. Et patet
rō,ꝙ in eius oppoſitū reſultaret abſurditas. Ad qꝺ facit qꝺ ꝓ-
xime dixi. Aut equitas mota nō eſt ſcripta i iuris coꝛpoꝛe,vt v̄
bi gratia,ſtatutū diſponit ꝙ vinum nō vendatur ſine ſolutione
vectigalis,talem ſolutionē non trahā ad frumentum,arg.l.non
aliter.ff.de leg.iij.l.ꝓſpexit.ff.qui ⁊ a quibus.⁊ l.qꝺ cōſtitutū.ḋ
teſt.mi.⁊ l.ꝯſtitutiōib⁹.ad numi.⁊ l.ſi v̄o.§.ḋ viro.ſo.ma.cū ſimi
lib. Hec ſunt v̄ba Ray. Modo aduertam⁹ ad alia dicta ꝑ ipſū
Dicit em̄,ꝙ ratiōe abſurditatis euitāde ſtatuta debent ext̄ēdi,
⁊ ponit exēplum,ſtatutum vetat bladū expoꝛtari extra ciuitatē
ſuper aſinis,multo magis dꝫ pꝛohiberi ſuꝑ curru,vt euitet ab
ſurditas. Dico,ꝙ nō eſt verum,qꝛ id non eſt abſurdū quod ius
concedit,ꝙ quilibet poſſit facere de rebus ſuis qꝺ vult,l.ſicuti.
§.Ariſto.ſ.ſi ſer.ven.⁊ l.domū.de contrah.emp.⁊ l.i rem.C.mā
⁊ l.Pꝛocul⁹.ḋ dā.infe. Pꝛeterea,dicit ipſe,ſi ſtatutū dicit ꝙ nō
ſit licitum ire per viā publicam de nocte cum lumine,multo ma
gis intelligam ſine lumine,vt abſurditas euitetur. Dico ꝙ nō
eſt verum.qꝛ non eſt abſurdum,qꝺ de iure communi eſt ſtatutū
vt ſ.dixi. Sed vnicuique ambulare ꝑ viā,ē cōceſſum,⁊ ad ſui li-
bitū,l.j.ḋ loc.⁊ itin.pub.ergo.⁊c. Et ſi tu diceres, In ſe nō ē ab
ſurdū ſed per reſpectū ad caſum in ſtatuto cōpꝛehēſum videre
tur abſurdū. Tunc dico qꝺ talis abſurditas non eſt curāda,qꝛ
ita ſcripta eſt,⁊ eſt caſus j.qui ⁊ a qui.l.ꝓſpexit.ſic ⁊ alias,qꝺ ē
durum, ſuſtinetur.l.eleganter.§.ſi qs.de condictio,in ⁊ l.vnic.
C.de plus peti. Pꝛeterea dicit ipſe i verbis ſuis,qꝺ ſi ſtatutū ē
perſonale,qꝺ non trahitur ad aliam perſonam etiam omnimo-
dam

dam rationem habentem. In hoc videtur peius dicere. ſ. tenen
do illud, qḋ ipſe tenet. qḋ ſtatuta recipiant interpretationē, poſi
to ꝙ perſona ſit adiecta, q2 videt adiecta nō vt ſit perſonale. l. iu
ra. ſ. de legi. ⁊ l. iuriſgētiū. §. pactorū. ſ. ḋ pac. imo magis exēp. i
gratia ponitur. ⁊ ꝙ exempli cā ponitur ad ſimiles caſus refert.
l. dāni. §. fi. ſ. de dā. infec. ⁊ l. ij. §. hec autē. ſ. de eo qḋ cer. lo. ⁊ l. j.
§. ꝙ vulgo. de vi ⁊ vi ar. cum ſi. Preterea. dicit ipſe, ꝙ interdū
interpretatur rōne ſuadētis equitatis, ſi illa equitas eſt ſcripta
ſalua eius reuerētia, bene cōfiteor in exemplo qḋ primo ponit,
qḋ minor habebit immunitatē, nō virtute legis municipalis, ſ. vi
gore iuris cōis. Et hoc pȝ, q2 in ſtatuto diſponit ḋ maiore xxv.
an. ⁊ nihil de minore. Caſus ergo ille relinqt diſpoſitioni iuris
cōis. l. ſi extraneꝰ. ⁊. ḋ. l. ſi vo. ⁊ eſt caſꝰ nota. tñ in l. ſi minor. j. de
verb. ob. fateor ergo qḋ huiuſmodi minor habebit immunitatē
non vigore iuris municipalis: ſed virtute legis cōmunis. Pre
terea, in alio ſecundo exemplo ſuo confiteor minores xxv. ann. ḋ
bere repelli a cōcilio, non virtute legis municipalis: quia ille ca
ſus a lege eſt omiſſus. Nā diſponebat ſtatutū, ꝙ maiores xxv.
an. minores xl. repellant a cōcilio. vñ poſito in eſſe hoc qḋ cōdē
tes ſtatutū hoc in mente gererēt, qḋ ſimiliter minores xxv. an. a
cōcilio repellerentur, q2 tū verba nullo modo poſſunt adaptari
diſpoſitio omiſſa remanet, vt habes expſſe in l. j. in l. ambiguo.
ff. de re. dub. ⁊ l. Labeo. de ſupel. lega. facit contra eū optime.
ḋ. l. ſi minor. de verb. obl. ⁊ in alio exēplo qḋ ſ. dixi. pȝ ergo ip
ſum male dicere. Et no. in exemplis, quod minor xxv. an. nō re
pellitur a cōcilio, vigore iuris municipalis, q2 ad eū caſum non
extēdit. ſed vigore iuris cōis. vt ſ. ⁊ l. nō tantū. §. fi. de decu. ⁊ l.
ad rēpublicā. de mun. ⁊ ho. ¶ Epi. doc. ſic expeditis nūc venio
20 ad materiā meliꝰ ⁊ clariꝰ expediēdā. Et primo quero † qd ſit
ſtatutum: Et dicendū eſt, quod ſtatutum eſt ius, quod ꝓprium
vnuſquiſqȝ populꝰ ſibi cōſtituit. ⁊ in ſcriptis redigit. Hoc ꝓbat
in l. omnes. de iuſti. ⁊ iu. Inſtit. de iur. na. gen. ⁊ ciui. §. j. Dico
quod i ſcriptis redigit, ꝑ hoc ſeparat a cōſuetudine. Nā ius mu
nicipale eſt duplex redactum in ſcriptis ⁊ nō redactū. Hoc ꝓ
batur in l. ſemper. §. legem. cum gloſſ. de iure immuni. l. non tā
tum. §. fi. de decurio. ⁊ l. j. de albo ſcriben. ⁊ probatur in l. magiſ
tratus. j. ad municipal. ⁊ hoc ſimiliter probatur Inſtitu. de iu
21 re natu. §. conſtat. ¶ Secundo quero. † nunquid ſtatuta ſint ſtric
ti iuris, vel non: Dicit Jaco. But. quod ſic. ⁊ probat ſic. Ex ſta
tuto oritur cōdictio ex lege. l. vnic. de condictio. ex lege. ſed con
dictio ex lege eſt ſtricti iuris quia non eſt inuenta inter bonefi
dei actiones, Inſti. de acti. §. actionū. ergo ⁊c. Sed aduerte, ar
gumento eſt nulla, Dicit ipſe ſic, Condictio que deſcendit ex ſta
tuto eſt ſtricti iuris. ergo ſtatutum. Hec cōſequētia reprobatur,
quia actiones ſunt de iure ciuili, l. ij. §. deinde. ſ. de origine iur.
⁊ tamen obligationes que inde oriuntur, ſunt, iuriſgentium, l.
ex hoc iure. de iure. Item hec cōſequētia reprobatur. l. ij. ḋ bo.
no poſſ. Dico ergo ſic, quod ſunt ſtricti iuris illa ſtatuta, que ſūt
cōtra diſpoſitionem iuris communis. Et eſt ratio, quia ea que ꝯ
diſpoſitionem iuris communis ſunt, ſtricti iuris ſunt, l. in bono
rarijs. §. ſed cum reſciſſa j. de actio. ⁊ obliga. ⁊ not. in l. ſi pro fu
re. de condi. fur. ⁊ probatur in l. in his. ſ. de legi. Sed ita eſt in ꝓ
poſito, ergo ⁊c. Sed illa ſtatuta que totaliter immuntāt ius cō
mune, regulantur ſecūdū ius commune. ⁊ ſunt ſtricti iuris: aut
ſunt ſecundū tenorem iuris cōmunis, de his diſponam ſicut de
22 de iure cōmuni. ¶ † Tertio quero, de virtute huius verbi, inter
pretari. Et ſciendum, quod interpretatio nihil aliud eſt quam a
perta verbi ſignificatio, ⁊ ita intelligitur l. fi. C. de legi. coniun
gendo cū l. ſi lenones. de epiſ. audien. ⁊ ita intelligatur l. Gallꝰ.
§. videndū de libe. ⁊ poſth. ⁊ l. iuſta. de verbo. ſigni. Secundo in
terpretatio. accipitur pro mente l. iij. circa prin. ff. de legi. tut.
⁊ Inſtit. de legi. patro. tu. in prin. Tertio accipitur interpreta
tio, pro ſententia l. gallus. §. quid enim. ⁊ §. quid ſi is. de liber.
⁊ poſthu. Quarto accipitur interpretatio pro correctione l. j. §. q
operas. ſ. ad Tertul. Item quinto accipitur pro extenſione, re
ſtrictione, ⁊ argumentis de ſimilibus ad ſimilia. vt ſ. de origine
iuris. l. ij. §. eodem. ⁊ l. iiij. ſ. de iureiuran. cōiungendo. §. aptā
do. l. itē veniunt. ſ. de petiti. hered. ⁊ l. Iuriſconſultus. §. parē
tes. ſ. de gradi. ⁊ l. Gallus. §. videndum, ſ. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ l.
itē veniunt. §. licet autem. cōiungendo. §. aptanda. ⁊ §. in priuato
rum. ⁊ §. petitam ead. l. ⁊ l. ſed ⁊ ſi lege. §. ſed ⁊ fructus. ſ. de pe
23 tition. hrd. His ergo ita poſitis, † primo quero. nunquid in ſta
tutis habeat locum argumentatio a contrario ſenſu: Et videt
quod ſic, vt qui teſtamēto. §. mulier. ſ. de teſta. ⁊ l. ex eo. ſ. ḋ teſti.
Preterea in reſcripto. quod eſt ſtricti. iuris hȝ locum argumē
tatio a contrario ſenſu, vt l. generaliter. de offic. preſidis. ⁊ l. ſi
ꝓcuratorē. §. ſi ignorātes. ſ. manda. Quid ergo dicemus: Sol.
dic quod nō hȝ locum q2 a verbis ſtatuti nō eſt recedendum, l.
ꝙ cōſtitutum. de teſta. mili. cum ſimi. ⁊ j. pleniꝰ dicā. Preterea
hoc videt expſſe tenere Spe. in tit. de iudi. dele. §. reſtat. vſi. qd

ſi in ſtatuto. Non obſtant in cōtrariū allegata: q2 i lege, cōfiteor
quod habet locū argumētatio a cōtrario ſenſu ne caſus ſit inde
ciſus, vt ſ. dixi. Sed ille caſus i ſtatuto, qui venit a cōtrario ſen
ſu, nō erit indeciſus, ſed relinquitur diſpoſitiōi iuris cōmunis,
vt ſ. plene dixi. Nec obſtat, qḋ dicis de reſcripto, q2 reſcriptū
eſt redactū ad formā iuris cōmunis, ⁊ iḋ de eo vt ḋ iure cōmuni
ḋȝ diſponi. ſimile ſolet dici de ſententia interlocutoria, vt l. me
24 tū. §. ſed qḋ prętor. ſ. quod metus cā. ¶ † Secūdo quero nūquid
ſtatutū trahitur ad ſimilia: Solu. Dico quod aut ſtatutū ē con
tra diſpoſitionē iuris communis, ⁊ non trahitur, l. quod non ra
tione. ſ. de legi. ⁊ l. in his. ⁊ q2 caſus omiſſus debet relinqui di
25 ſpoſitioni iuris communis, vt dixi. ſ. ⁊ dicā. j. ¶ † Tertio que
ro nūquid locus a minori, vel a maiori habeat locū in ſtatutis:
Circa qḋ dic breuiter ſic, Aut ſtatutū omnino eſt ſecundū diſ
poſitionē iuris, ⁊ tunc dico quod regulatur ſecundū illam. ⁊ ſa
pit eius naturā, vt j. plene probabo. Aut ſtatutū eſt cōtra diſpo
ſitionē iuris communis, ⁊ tunc dic, quod nō habet locum. Et eſt
ratio, quia ſi ſtatutum eſt cōtra ius cōmune, in caſu expreſſo cor
rigit ius cōmune, l. nō ē nouum. ſ. de legib. ⁊ in materia l. cōſue
tudinis. C. que ſit longa conſuetu. ergo non corrigit in alio caſu
non expreſſo in ſtatuto, poſito quod ibi ſit eadē ratio, vel minor,
vt nota. in gloſſ. in authen. quas actiones. C. de ſacro ſanc. ecl.
ꝑterea hoc eſt lege expreſſum, qc quid enim nō eſt ſpecialiter ex
preſſum, id veterum legum cōſtitutionumqȝ regulis omnes re
lictum intelligunt. l. precipimus. C. de appellationibus. ⁊ l. ſin.
C. de edific. priua. ⁊ l. ſanciñꝰ. C. de teſtamē. ⁊ in Authe. ḋ admi
niſtrat. §. fin. Concludamus ergo, quod ſi ſtatutum eſt contra
ius, quod licet corrigat ius commune in caſu expreſſo, non ta
men in omiſſo, ſed ille caſus tāquam omiſſus relinquitur diſpo
ſitioni iuris communis, l. tabernam. de fund. inſtr. ⁊ inſtrume. le
ga. ⁊ lege, ſi ſtipulatus. de vſur. ⁊ per conſequens dicimus quod
26 ceſſat i ſtatuto locus a maiori ⁊ minori. ¶ † Quarto quero, nū
quid ſtatuta recipiant interpretationem extenſiuam vel reſtri
ctiuā: Et primo videtur quod ſic. Nā leges ⁊ huiuſmodi diſpo
ſitiones, de quibus. dictū eſt ſupra i opinio. Sulic. recipiunt in
terpretationeȝ, ergo ⁊ ſtatuta. Preterea, videtur caſus in lege
vt gradatim. de mune. ⁊ hono. Itē videtur caſus. C. de noxa. in
lege ſecunda. Pretera videtur caſus in lege iſta. Preterea vi
detur caſus in l. in lege cenſoria. de verborū ſignificatio. Pre
terea poſito bene quod ſtatutū ſit ſtricti iuris, ⁊ ea que ſunt ſtri
cti iuris recipiūt iterptatonē, l. ſi ſtipulatus. de verborū obli.
⁊ l. ſemper. de regu. iur. preterea ea, que ſunt cōtra ius, extēdū
tur, l. que ꝓpter. ḋ re. iur. ⁊ l. ciuitas. ⁊ quod ibi not. ſi certu pet.
optime facit l. j. C. de inter. ¶ Ex quibus omnibus videtur con
cludendum: ꝙ ſtatuta recipiāt interpretationē. Pro quorū de
claratione ad euidentiam dicendorum eſt ſciendū quod inter
dum eſt aliquid approbatū l. generali, ſed ſpāli eſt reprobatum
vt patet in l. paciſci. ſ. de pact. Nā pactum in illa. lege, eſt cōtra
diſpoſitionem edilium, l. j. C. de edil. edi. ſed lege generali ap
probatur: l. iuriſge. §. pretor ait. ſ. ḋ pactis. Simile habes in
l. j. §. fi. cū. l. ſeq. ſ. de fer. Nam illi caſus nō habēt legem ſpālē
in qua diponitur quod nō reddat ius tēpore meſſiuȝ, ſed habet,
legem generalem. ſ. l. omnes. C. de fer. Interdum diſpoſitio hȝ
generalē legē ⁊ ſpecialem. vt l. iuriſgentiū. §. dolo. ſ. ḋ pac. l. ſi
plagij. ⁊ l. ſtipulatio. de ver. ob. ⁊ l. nō dubiū. C. ḋ legi. Sic ergo
in propoſito, aut ſtatutum eſt nulla lege armatū, ⁊ hoc cōtingit
quando eſt reprobatū a iure, ⁊ tunc no vȝ in caſu expreſſo, l. eos
C. de vſur. ⁊ in authen. caſſa. C. de ſacroſanct. eccle. ⁊ i authent.
oēs peregrini ⁊ aduene. C. cōmun. de ſuc. ⁊ in corpo. vt nulli iu
dicū ⁊ authent. de ſtatutis ꝯ lib. eccle. aut ſtatutū eſt cōi lege ar
matū, ⁊ eſt omnino ſcḋm diſpoſitionē iuris. ⁊ tūc ſerua de ſtatuto,
quod ſeruares de iure cōmuni. ⁊ hoc probatur ſic, quādo diſpo
ſitio ſtricti iuris accumulat alteri, que eſt magis latiga, vere illa
ſapit naturā illius, ⁊ quemadmodū per omnia interpretatur, ⁊
illi aſſimilat. poſito qḋ ſit ſtrictiſſime nature ita habes in l. tri
ticu de ver. ob. ꝑterea, diſpoſitio accumulata ſapit primā natu
rā Probatur in l. j. §. § ſi qs. vt leg. no. ca. Preterea, quādo ali
qua ſunt paria, ⁊ parificant in diſpoſitiōe, illa debent eſſe paria
in effectu, l. iā hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ l. quis. C. eo. tit. ⁊ l.
in teſtamento. C. de teſt. mil. ⁊ l. eandem. ḋ duo. reis. Preterea,
qñ vna diſpoſitio eſt alteri ſimilis debet regulari ſecūdū eā, vt
l. ij. ſi ſeru. ven. ⁊ l. naturalis. §. j. de ꝑſcr. ver. Preterea optime
facit quod no. ḋ. Jac. But. in l. generaliter. ſ. ḋ offic. preſi. Aut
ſtatutum lege generali. armatū. ſ. per l. omnes. ḋ iuſti ⁊ iu. ⁊ In
ſti. de iure natu. circa princi. ſed non ſpeciali: q2 eſt cōtra iuris
cōmunis diſpoſitioneȝ, vt dicebam in ſimili de l. paciſci. ḋ pac.
⁊ tunc dic ſic, Aut in ſtatuto eſt ſcripta ratio, ⁊ tunc ſto rationi
nec per hoc a verbis recedo, cū ſit ſcripta, ⁊ ita loquitur l. j. C.
que ſit lon. cōſue. Si vero nō eſt ſcripta in ſtatuto, poſito qḋ mil
lies appareat de mente, non recedā a verbis. nec extēdam, nec

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

reſtringam ad mentum. hoc diſtincto probatur in l. nõ dubiũ.
C. de legi. Et quod hoc ſit verũ, probatur ſic, nunquã extrinſe-
ci intellectus debet ratio haberi. l. ſeciendum. de verb. obli. ⁊ l.
j. in princi. verſi. certũ de his que in teſt. dele. ⁊ l. ſed ⁊ ſi pupill⁹
§. proſcribere. de inſtito. Preterea, a verbis legis nõ eſt recedẽ
dum. Nam verbis ſtatuti eſt ſeruiendum. l. quod cõſtitutum. ꝺ
teſta. milit. ⁊ verbis edictis, l. idemque. ſ. reme. amota. ⁊ vẽtri. ꝺ
tuto. ⁊ curato. dat. ab his. Preterea forme ſtatuti eſt deſeruien
dum, l. certa forma. de iure fiſci. C. li. x. conſtitutionibus ad mu-
ni. Preterea caſus verbis non expreſſus eſt pro omiſſo haben
dus l. quicquid de verbo. obli. Preterea caſus omiſſus a ſtatu
to, debet relinqui diſpoſitioni iuris communis, l. commodiſſi-
me, de lib. ⁊ poſthu. ⁊ l. ſi cum dotem. ſecundum vnã lectu. ff. ſol.
matri. ⁊ l. ſi extraneus. de cõd. ob cau. Preterea, que ſpeciali-
ter non ſunt remota, veterib⁹ legibus comprehẽduntur, l. cum
dubitatur. C. de edifi. priua. ⁊ l. precipimus. C. de app. ⁊ l. ſaci-
mus. de teſta. ⁊ l. ſi ſtipulatus. de vſur. ⁊ l. tabernam. de fund. i-
ſtru. ⁊ inſtrum. lega. Preterea nõ eſt extẽdẽda diſpoſitio ad ea,
de quib⁹ cogitatũ nõ daretur, l. cũ Aquiliana. ⁊ l. q cũ tutorib⁹.
ſ. de trãſa. Sed non videtur cogitatã dũ eo, ꝙ non eſt verbis ex
preſſum, l. Labeo. ꝺ ſup. leg. ergo, ⁊c. Preterea noſtrũ nõ eſt le
gem extendere, l. ſi vero negotium. §. de viro. ſ. ſolu. ma. Nã ſo
lius principis eſt legẽ condere, d. l. ſi vero negotiũ. §. de viro. ſol
ma. no. C. de leg. l. fi. Item ꝙ lege municipali non eſt expreſſũ,
hoc dicere non debemus, l. illam. C. de colla. in aut. de tri. ⁊ ſe-
miſ. §. conſideremus. Preterea que difficultas ꝯdẽtib⁹ ſtatutũ
fuiſſet addere caſum omiſſum ſi voluiſſent l. vnica. §. fi. de cadu.
tollen. Ex quibus concludendum eſt, qꝺ ſtatuta que ſunt contra
diſpoſitionem iuris, non recipiant interpretationẽ extenſiuam
vel reſtrictiuam quod eſt verum. Nec obſtãt in cõtrarium alle.
Et primo, non obſtat qꝺ dicitur leges huiuſmodi diſpoſitiones
interpretantur, quia ſolue vt dicebam in opinio. Guid. de ſu. a.
Non obſtat d. l. vt gratum. §. j. quia illa loquitur de clara inter
pretatione, ſecundum quod ſupra pleniſſime oſtendi. Nec ob. l.
ij. C. de noxa quia ſecũdum vnam lecturam nihil facit, q: ibi nõ
loquitur de lege municipali, ſed loquitur ꝺ iure communi, l. fur
tum. §. penulti. ĵ. arb. fur. ce. Preterea, ſecundum aliã lec. non
obſtat poſito qꝺ d. l. loquaꝛ de iure municipali, q: nõ eſt dicẽdũ
qꝺ dñs puniaꝛ noxaliter ex virtute legis municipalis, ⁊ ſic lex
municipalis reſtringitur. ſed venit dominus punied⁹ ex virtu-
te legis cõmunis. Et hoc eſt illud qꝺ decipit in cõtrarium dicẽ
tes. Non oſtat lex iſta, quia loquitur de iure communi, ꝙ poteſt
interpretari, l. veteribus. ſ. ꝺ pactis. Preterea poſito ꝙ loqua
tur de iure municipali, non obſtat quod ſic probatur: huiuſmo-
di lex fuit appoſita iuxta contractum bone fidei, vt ibi patet in-
tex. ergo ſapit ei⁹ naturam. Nã quotieſcũque vna diſpoſitio po
nitur iuxta aliam, ſapit eius naturã, vt l. ſi vnus. §. pactus. ſ. de
pac. ⁊ l. lecta. ſ. ſi cer. pe. ⁊ virtus pme attribuiꝛ ſecũde. l. fundi,
excep. ⁊ l. triticũ. de verb. oblig. ⁊ l. C. de pac. cõuen. ⁊ no. in d. l.
lecta. ſed ita erat in propoſito, q: erat appoſita iuxta cõtractum
bone fidei qui habet largam naturam, vt Inſti. ꝺ actio. §. actio
num. ⁊ no. in l. pe. ſ. de cõdictio. ob tur. cau. ⁊ no. in l. in bone fi-
dei. de eo ꝙ cer. loco. Nõ ergo mireris ſi lex municipalis ab a-
lio cõtractu formã capiat. Nõ obſt. l. in lege cẽſoria. q: ibi loqꝛ
de leg cõmuni. Nõ obſt. l. ſi ſtipulat⁹. de ver. obl. ſemper. de re.
iur. q: ille loquunꝛ de his que ſunt ſtricti iuris de iure cõmuni.
⁊ ideo ꝑ rõnem iuris cõmunis. ⁊ ideo caſus omiſſus relinqꝛ diſ
poſitioni iuris cõis. Nõ obſtãt ea q̃ not. in l. que ꝓter neceſſitatẽ
ĵ. ꝺ reg. iur. ⁊ que no. in l. ciuitas. ſi cer. pe. q: loquũtur in his, q̃
ſunt de iure communi, hic ſecus. Et de hoc plene dic vt ſ. dixi i
opi. Richar. Nõ ob. l. j. C. de interdi. q: illa lex loquiꝛ i l. cõmu
ni. Nos vero loquimur in l. municipali. Rationẽ differẽtie vi-
diſtis in ſ. notatis. Gia ſunt nũc expedita de hac materia ſtatu
torum. De iure cano. plene no. per do. Jo. aud. extra ꝺ reg. iur.
c. pro poſſeſſore. in nouella ſexti libri. Habes ergo ꝙ iſpiciꝛ tẽ
pus, quo quis decedit, nõ tẽpus, quo quis ꝑ vim impulſus, ſiue
27 repulſ⁹ retrocedit. h. d. ⁊ † ꝙ oẽs portus inſule ſunt inſule. Mo
do quidã ſtabat in portu inſule ciuitatis Piſane. ⁊ ꝺ predabaꝛ
queriꝛ an poſſit puniri in ciuitate, ſub qua eſt inſula. Certe ſic,
28 q: portus inſule inſule ſunt: vt hic. No. etiã † ꝙ pene q̃ apponũ
tur in contractibus factis ob eo qui hꝫ poteſtatẽ cõdendi legẽ
habẽt vim legis ad ligandum alios, vt pꝫ in iſta gl. que expõit
legem. i. pactum. ⁊ eſt tex. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. pe. Et ſi plꝫ
vt ꝙ facit publicanus, vel alius contrahens cum ciuitate, ha-
beat vim ſtatuti quo ad oẽs. ⁊ ſic expedita eſt l. Ceſar. ⁊ ei⁹ mate

ADDITIO.

a Alex Loſeus, ¶ Stante ſtatuto, ꝙ non liceat exportare bladũ
an intelligaꝛ etiã de farina: ⁊ quid de leguminibus, ordeo ſpelta
⁊, auena, ⁊ de multis ſimilibus queſtio. vide latiſſime ꝑ dñm meũ
Ripã intrac. de peſte. parte vltima, verſic. ſed quia ſuper.

LEX XVI.

1 ☞ Judex dicitur bonus vir.
2 Procuratore damnato, executio differtur, vt rationes reddat

Interdum nec vẽdendus. Propter rationes reddẽdas dꝫ ſeruus reuẽdi dño.
h. d. No. aliud pro ſocio ſolui. Opp. de l. ij. §. j. ſ. ſi cer
tũ petat. Sol. hic fallit. Quero, qualiter incidit cõmiſſum: Et dic
1 vt in gl. Quero, † quis eſt bonus vir: Dic iudex. l. ſed ⁊ ſi vni⁹.
§. ait pretor. de iniur. ⁊ l. ſocietatẽ. §. arbitrorũ. ſ. pro ſocio. ⁊ l.
2 cõmu⁹ §. cũ ita ĵ. ꝺ ver. obl. Querit Cy. † ſi ꝓcurator eſt dãna-
a t⁹, an executio differatur[a] vt reddat rõnẽ: Et eſt hic arg. ꝙ ſic, l. j.
b C. de bon. ꝓſcr. ⁊ ibi Cy. ⁊ Dy. ponit in l. ſeruus vni⁹ ſ. de leg. j.
Alij habent ꝑ Dy. in l. ſeruo legato. §. ſeruus. eo. titu.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Executio differatur. Adde Cy. Bar. ⁊ Bald. in l. j. C. ꝺ
bonis proſcriptorum.
b ¶ Seruus vni. Et ibi Bal dicit ſingulariter notandũ, q: dilata
executiõe interim poſſet haberi gratia a principe. Hic eſt opti-
mus tex. in l. j. §. ſin autẽ ſeruus. C. de cõmuni ſer. man. iũctis ibi
no. per Bal. Et no. ꝙ iudex ſtatuet terminum, intra quem poſſit
reddere rationes per illum tex. in d. §. ſin autem.

1 ☞ Remiſſio cum ſit iudex debeat cognoſcere de cauſa.

§. **Jidem autem.** Propter penã inferẽdã ſeru⁹ dꝫ reddi dño iuſta eſtimatiõe rece
pta. h. d. Nota, ꝙ ſeruus grauius q̃ corrũpere vxorẽ dñi põt cõ
mittere. Contrariũ dicit tex. q: illud grauius homicidio. l. codi
1 cillis. §. matre. ſ. de le. ij. Ja. de aren. inducit ad queſtio. † remiſ-
ſio in delictis debet fieri, vt in aut. vt nulli iud. §. ſi vero quis cõ
prehenſorũ. poſita. C. de adul. aut. ſi vero criminis. ⁊ l. ſicui. ĵ. ꝺ
ꝺ accuſ. ⁊ ſi iudex dꝫ cognoſcere de cã quare remittit. arg. hui⁹
a §. Jac. de aren[a]. ⁊ Pe. dicunt cõtrariũ, in leg. properandũ. §. ſin
autẽ reus. C. de iu. ⁊ in auth. qua in prouincia. vbi de crimi. agi
opor. ⁊ l. ſi cui. in fi. ꝺ accuſ. q: eſt mer⁹ executor. ideo nõ cogno
ſcit de cauſa. l. ſi vt proponis. C. de execu. rei iudic. Et ad iſtam
l. nõ reſpondet. Sed dic, ꝙ hic in caſu propoſito redditur, iudici
priuato: q: maior eſt iſto iudice, licet ſit par. ⁊ hoc eſt per iura al
legata, ⁊ q: poteſt petere ſcilicet vt remittatur.

ADDITIO.

a ¶ Jac. de Are. Adde gl. ij. q. vj. c. j. in j. gl. ⁊ ꝑ glo. in cle. paſto.
de re iu. per do. Ant. in c. ſi. de foro compe.

1 ☞ Publicata domo, non publicantur res in eã exiſtentes.
2 Publicatis bonis delinquẽti hic, an publicent bona alibi ſita.

§. **Jdẽ diui Seuerus.** Ad publicationem ſerui nõ ſequit pu-
blicatio peculij. h. d. Facit qꝺ ad publicationẽ fundi nõ ſeqꝛ
1 publicatio inſtrumẽti. † Jdẽ publicata domo ex forma ſtatuti,
q: in ea aliquid prohibitũ exercebatur, non ſequitur publicatio
inſtrumẽti domus, ꝙ puto verũ. Si enim legato fundo. qꝺ eſt ia
norabile, nõ cedit inſtrumẽtũ: vt ſ. de vſufru. l. ſed ⁊ ſi quid iedi
ficauerit. §. proprietatis. ⁊ de fun. inſtr. l. ij. ergo multo minus in
penis, l. interpretatione. de penis. § alit ſi alliter exprimat. vt.
2 C. de ince. nu. l. cũ ancillis. Jac. de are. in ar. inducit ad q. qdam
hic deliqt, ⁊ hic per formã ſtatuti debẽt bona publicari, an bona
alibi poſita publicentur: ⁊ hic eſt arge. qꝺ nõ. facit l. relegatorũ
§. interdicere. de interdi. ⁊ rele. ⁊ l. cũ vnus. §. pe. ĵ. de bo. auth.
iud. poſſi. Gul. de Cu. ponit iſtam queſtio. in l. tutelas. ſ. de ca.
dominu, Nic. de matarel. iſtam queſtio. diſputauit, ego, pono eã
in l. cunctos populos. in vlt. q. C. de ſum. tri.

1 ☞ Nouitus dicitur qui non ſtetit, anno.
2 Veteranus nõ dicitur, qui anno continuo non ſtetit.
3 Veteranus non dicitur qui portauit habitum per annum, ſed in
ordine non ſtetit.
4 Soluens pro parte vectigal. non tenetur ſepius ſoluere.
5 Statutum ꝙ de omnibus redditibus ſoluatur gabella, non com
prehendit eum, qui locauit fundum pro centum, ſi colonus ſol
uit pro frumento.

§. **Quoties quis mãcipia.** Pro noui-
tijs manci-
1 pijs dꝫ ſolui vectigal, nõ ꝑ veteranis. h. d. † Jſte §. ponit, qs ẽ no
a uiti⁹[a]. Et ſi de hoc fieret ſtatutũ. ꝙ null⁹ nouiti⁹ ſolueret gabel-
lã. tunc diceret nouitius, qui non anno ſtetit vt hic. ⁊ gl. dicit in
2 l. ſine hereditaria. de nego. geſt. † Quero, vnus[b] intrauit in ordi
b nẽ Minorum, ⁊ ſtetit per ſex mẽſes, deinde exiuit ⁊ poſtea rein
trauit, ⁊ ſtetit ꝑ ſex menſes, an dicaꝛ nouitius: Et iſta lex facit, ꝙ
nouiti⁹ ſit, non veteranus. Jlli autem ſunt veterani qui anno cõ
tinuo, ⁊c. ſed in propoſito nõ fuit annus cõtinuus, ergo nõ eſt ve
teranus, ſed diciꝛ nouitius. Spe. ponit in ti. de ſtatu mo. §. j. verſi
3 xxx. ⁊ Gu. in l. nec non. §. ſi quis. ſ. ex quib. cau. maio. Jtem † qui
dam portauit habitum per annũ, ſed nõ ſtetit in ordine, an dica
tur

tur veteran⁹: Et certe nõ, q2 debet ſtare ĩ ordine, vt hic q2 dicit,
† continue† in vrbe. † Et iſta lex facit in argumentum^e, ꝙ qui pro
4 parte ſemel ſoluit vectigal, nõ teneatur ſepius ſoluere, vt hic, cũ
e gl. ſua, que incipit, pro quib⁹. † Unde forma queſtionẽ, ſtatutũ^d
5 eſt hic, ꝙ ð omnibus redditibus ſoluaꝛ gabella cõtingit ꝙ quis
d locauit fundum pro centũ florenis, colonus percepit frumentũ
⁊ de eo ſoluit gabellam, an ego dñs tenear ſoluere de florenis: Certe non q2 ſoluta eſt pro fructibus, quorũ cõtẽplatiõe habeo florenos, ⁊ ꝓpter gabellã minori ꝑtio locaui. Hoc ponit Inn. extra de deci. c. fi. Itẽ facit, ꝙ ſi ꝓmiſiſti rẽ vẽdere, ⁊ de ꝓmiſſione ſoluta eſt gabella, nunquid debeat ſolui de venditione, ⁊c.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Nouitius. Facit qð no. Bar. ĩ l. ij. C. ne ſan. bap. reite. ⁊ in ſimili Bar. in l. ſenat⁹. in fin. ad Turpi. Imo. ĩ l. quoties ĩ ſtipulatiõib⁹. de verb. obl. ⁊ ibi Ang. ⁊ Ang. in l. ſi idẽ. ð iuriſd. nõ iu. ⁊ ibi Pau. ⁊ no. gl. in c. eũ qui certus. ð reg. iur. in vj. Ang. in §. fi. in proe. digeſtorum. Bal. in l. non ſolũ. in prin. ð excu. tu. p illum tex. in §. ãnus. Adde ꝙ Pau. de ca. hũc tex. hic alleg. ad plures queſtiones, de quibus vide per eum.

b P. Pau. P. ¶ Quero vnus. Uide Alex. cõſi. liiij. vol. iiij.

† Clau. de Seyſſel. ¶ Continue. Adde Areti. in l. ſi ita ſtipulatus eſſem abs te. ĩ. de verb. obligatio.

c Alex. ¶ Facit. in arg. Facit qð no. Bal. in l. ſi dotẽ. C. de iur. do. ⁊ in l. cũ ꝓpria. C. ſi quis alteri, vel ſibi. in l. penul. C. de iur. emphyt. text. ⁊ Bart. in l. ſancimus. C. de conſu. lib. xij. ⁊ ꝙ dixi i l. ſi pupillus. ad legem Falci, vbi vide.

d ¶ Statutũ. Opi. Bar. hic ad literã ſequitur Bal. in ſuo Spe. in ver. gabella. ⁊ Pet. de anc. in cle. preſenti. de cenſi. ⁊ facit ꝙ ſemel decimat⁹, nõ debet amplius ðcimari. Quod dic, vt not. in c. fi. de deci. facit qð no. Bar. ð collecta. in l. priuate rei. ð excu. mu. lib. x. ⁊ hic adde Bal. de gabella, ⁊ collecta, in l. j. §. quibus. ſ. qð cuiuſq; vni. in ij. q. prin.

1 ☞ Mulus qui trãſiuit terminos non incidit in cõmiſſum, niſi probetur ꝙ dominus eum duxit.

§. Serui qui in fuga.

Serui fugitiui nõ incidũt in commiſſum.

1 h. d. † Iſta ciuitas, ⁊ alia habẽt cõfines determinatos, vltra quos inuẽtus dicitur protare deuetum cõtra formam ſtatuti, modo ſi mulus, vel ſomarius vltra terminum inuenitur, niſi probareꝛ dominũ duxiſſe, nõ incidit in cõmiſſum, nec publicaꝛ, q2 potuit eſſe ꝙ mulus, vel ſomarius fugerit. Oportet ergo ꝙ formãs proceſſum dicat, ꝙ dominus duxit: alias nõ ſequitur ſi inuenit mulum ergo dominus duxit, arg. huius legis.

1 ☞ Forenſis, qui portat arma, vel extrahit blada extra territorium in quo erat ſtatutum prohibens, non excuſatur.

§. Licet quis ſe ignoraſſe.

Opp. ð iur. ⁊ fac. igno. l. error. in fi. Sol. gl. multis modis. Tu bene hic, ꝙ fuit ſupina ignorãtia. Ad id ꝙ ðt gl. ꝙ illud fuit ius naturale. dic ius naturale. i. diuinũ, l. j. ĩ. de fur. ⁊ Inſti. de obli. que ex delic. §. j. ⁊ ideo de iure diuino loquiꝛ, q2 dixit Chriſtus in Euãgelio interrogatus, ſi liceret tributũ dare Ceſari, Date q̃ ſunt Dei, Deo, ⁊ que ſunt Ceſaris, Ceſari. Marci. xij. B. Sed nõ credo iſtos Iuriſcõſultos habuiſſe reſpectũ ad euãgeliũ, q2 tũc nõ erat. Tene ergo ꝙ ſupina fuit ignorantia. † Op. aliĳs modis vt in gl. Ego allego iſtam l. in l. cũctos populos. q2 ſunt cõmuniter ꝑ oẽs ciuitates Italie ſtatuta de armis non portandis, ⁊ de frumento nõ extrahendo, an forenſis excuſetur: Certe non. quia ſupina ignorantia eſt argumento huius §.

a
§. Diui.

No. ꝙ publicanus nõ ðbet dicere^a trãſeũti, ſolue ꝙ eſt nota.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Dicere. Sequitur Petr. de anc. in cle. preſenti. de cẽſi.

§. Species.

No. ꝙ appellatiõe lapidis nõ venit margarita. Item non contineꝛ lapides pretioſi. Probatur in l. ſi nõ ſint. §. perueniamus. de aur. ⁊ arg. le.

a
Si propter neceſſitatem.

No. ſtatutũ eſt hic ꝙ equus nõ moueaꝛ ꝑ plateã, qd ſi equus cucurrerit violẽter. Certe nõ teneꝛ equitãs, vt hoc §. niſi ꝓceſſerit culpa. Facit. ſ. eod. l. Ceſar.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Si propter. Uide in materia quod not. Bar. in l. j. C. ð naufra. lib. x.

1 ☞ Res debet denuntiari, licet de ea non debeat ſolui gabella alius incidit in commiſſum.

2 Apodiſſa gabellario peti nõ debet ab eo qui nũquã ſoluit ſi hoc liquet publicano. ſec⁹ ſi nõ liquet, lʒ ð ea nõ ſit ſoluẽda gabella.

3 Syndicus qui ex forma ſtatuti tenetur denunciare maleficium, an teneatur denuntiare interficientem bannitum, qui poterat impune occidi.

1
§. Diuus quoque.

† Licet de re ſolui non debeat gabella, tñ dʒ aſſignari, alias ĩcidit in cõmiſſum, ſ; minori ſuccurrit. h. d. Et ꝙ nõ de-
a beat ſolui, ꝓbaꝛ ex tex. ibi. vſus ſui cauſa^a. ⁊ in l. in lege cẽſoria. de ver. ſig. Iſte §. eſt notabilis. Sed gl. op. de l. Imperator. §. j.
2 ð. eo. So. intra xxx. dies ꝑ in integ. reſtitutionem†. Iſte §. facit
b ſcholaris nõ dʒ^b ſoluere de libris gabellaʒ, vadit ſine apodiſſa, an incidat in cõmiſſum. Et iſte §. facit ꝙ ſic: q2 dʒ peti. In cõtrariũ facit ſ. ea. l. §. quoties. Sol. quedã ſunt de qb⁹ liquet publicano ꝙ nõ dʒ ſolui, vt q2 nunꝗ ſoluit, ⁊ tũc non dʒ peti apodiſſa. vt ibi. Quãq; publicano nõ liquet ꝙ quis ducat cauſa vſus ſui, tunc dʒ peti apodiſſa, vt hic: vñ cũ nõ liqueat an ſit ſcholaris, petat apo-
† diſſam; ſec⁹ ſi eſſet res, ex qua nõ deberet ſolui ex forma ſtatuti†
3 ¶ † Itẽ facit in arg.^c ſtatutũ eſt, ꝙ ſyndicus comitatus dʒ denũ-
c tiare maleficium; modo quidã interfecit bãnitũ qui poterat impune decidi, an debeat denuntiare interficientẽ: Et iſta queſtio fuit diſputata Bononie: ⁊ hic videtur caſus, quod debeat denũtiare, licet factũ non ſit punibile; ſicut dʒ profiteri, lʒ non debeat ſolui gabella. Preterea, probatur ꝙ nõ pertineat ad ſyndicum an ille debeat puniri: an non, cum non ſit niſi mer⁹ executor, l. ſi vt proponis. C. de executio. rei iudic. ⁊ ita fuit determinatũ, ſed
† non fuit allegata iſta lex. † Contra id videꝛ caſ⁹ ad Syllania. l. ſi quis in graui. §. ſi maritus. que etiã non fuit allega. Sol denunciatio de qua loquitur queſtio noſtra: fit per cognitioneʒ, vñ cum cognitio habeat fieri a iudice, merito debet denũtiari, ſiue maleficium ſit punibile, ſiue non, arg. ſ. de ope. no. nun. l. de pupillo §. meminiſſe. verſi. toties. ſʒ in d. §. ſi marit⁹. illa defenſio debebat fieri ad executionẽ maleficĳ ĩpediendã. Et iõ puto ſi ſtatuto dicaꝛ, ꝙ ruſtici teneant caperẽ malefactorẽ, ꝙ ſi aliqs occiderit ex bãnitũ. ruſtici ſi nõ capiũt, nõ teneꝛ. Nã captura fit ad ĩpediendũ ne fiat maleficiũ, vel eo facto ad executionẽ pene, non ad cognitionem, q2 etiam abſentibus, vel non captis eis poſſet cognoſci, arg. d. §. ſi maritus.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Sui cauſa. De his q̃ ſunt ſui vſus cã non ſolui gabellã, adde Bart. per d. l. in lege cenſoria. in l. ij. §. cũ in eadem. ſ. ad l. Rho. de iac. ⁊ adde l. ſed ⁊ ipſi. §. Julian⁹, ⁊ ibi Bar. ſ. nau. cau. ſtab. ibi idem dixit de veſtibus que ſuper dorſo portãtur. ⁊ hoc tenet Pe. de anc. in cle. preſenti. de cenſi. in his que portantur ſui vſus cauſa, ⁊ in his que portant Rectores in officio. ⁊ vide in l. ſi publicanus. ſ. e. Idem de his que pro vſu familie. no. glo. in l. vniuerſi. C. de vecti. ⁊ Bal. in l. ij. C. de nau. venere.

b ¶ Non debet. Sequitur ad literam Pe. de anc. in d. cle. preſenti. de cenſi. Adde, an excepti a datĳs teneantur oſtendere res quas conducunt. Bal. conſt. ccxlv. ij. lib.

† Clan. de Seyſſel. Forma ſtatuti. Iſto caſu ꝑt ſe preſentare gabellarius an iſte portet res vetitas: ⁊ ſibi reſiſtat, incurrit magnam penam. l. euictiões. ⁊ ibi Bar. C. de curſ. pub. li. xij. Adde cõcord. adductas per Alex. in l. inſula. §. vſuras. ſ. ſolut. matri.

† Non fuit allegata iſta lex. Uide Bal. in cap; ſuper literis. extra de reſcript.

c P. Pau. P. ¶ Item facit in arg. vide Pau. de ca. conſi. xxiij.

d Alex. ¶ Maleficium. Uide ꝙ not. Barto. in l. cum quidam. §. ꝙ dicitur. ff. de acqui. here. ⁊ ibi Mod. ⁊ in l. diu⁹. de cuſto. reo. Adde Bar. in l. j. §. accuſationem ĩ. ad Turpilli. Et cum Bartol. hic ad literam tranſit Pet. de ancha. in d. cle. preſenti. Adde ſi ex forma ſtatuti Syndicus tenetur denuntiare maleficia, an teneatur denunciare ſeipſum, ſi commiſit maleficium. Pau. de caſt. hic, ꝙ non.

§. Diui quoque.

Legitur pluribus modis, prima lectura eſt not. ideo tene cãmenti.

§. Si quis profeſſus fuerit.

Remiſſio publi-
a cani excuſat quem a pena^a. h. d. Uideꝛ ꝙ publicanus poſſit vectigal remittere. Cõtra. ĩ. de ver. obl. l. q Rome. §. Callimach⁹. vbi poſitus ad ſolutionem recipiendã nõ poteſt prorogare terminũ. So. Potes intelligere de publicano conducẽte a cõmuni. ⁊ ſic p ſe exigebat ⁊ fiſco dabat certã quãtitatẽ. ⁊ ñ obſtat cõtrium. Sed ſi vis intelligere de publicano, qui cepit vectigal pro communi, vt l. j. §. j. ſ. eodem. Solu. ꝙ ſi hic poſitus erat ad vniuerſalem ſolutionem faciendam ⁊ recipiendam exactionem, ibi habebat ſpeciale mandatuʒ ad vnam tantum ſolutionem recipiendã. ar. l. j. §. magiſtrũ. ſ. de exer. ⁊ l. mãdato generali ſ. de procu.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ A pena. Sequitur Pet. de anc. in cle. preſenti. de cenſi. trãſeũdo cũ Bar. hic per Bal. in l. pactũ curatoris. in fi. C. de pac. Et an publicanus poſſit remittere, vide tex. ⁊ gl. de anno. ⁊

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tribu. in l. oēs, ⁊ in l. preſes. C. de tranſ. ⁊ qd no. Bal. in d. l. pact.
curatoris. contra hoc facit l. Imperatores. ſ. de pac. cū ibi no.
niſi diceres ꝙ ibi loquitur in remiſſione debiti contracti ante
ſuū officiū, hic ſecus ꝑ iſtū tex, dicit tamē Bal. in l. data opera.
qd ſi quis eſt condemnatus in x. ⁊ ſi nō ſoluat, ſoluat in manu, ꝙ
ſi in vltima hora non reperitur theſaurarius, non incidit in pe-
nam manus. ⁊ dicit gl. in d. l. omnes. ⁊ Bartol, ꝙ poteſt pauperi
remitere. Adde, an tabellari, ſiue publicani poſſint remittere
vectigal, vt quis non incidat in penā Bal. pulchre conſi. cccci.
i. lib. ⁊ conſi. proxi. allegato.

a De donatibus.[a] Titul. v.

ADDITIO.

a Alex. ¶ De donationibus. Quot modis fiat donatio, vide per
Bart. in l. ſi ſponſus. §. ſi vxor. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorē.

LEX I.

1 ☞ Donatio ob cauſam eſt inproprie donatio.
2 Solutio indebiti quando eſt indebitū omni iure, ⁊ eſt facta vtro-
que ſciente, dicitur propria donatio, ⁊ requirit inſinuationem.
3 Solutio indebiti ciuiliter ſed naturaliter debiti, nō eſt donatio.
Solutio indebiti ciuiliter, ⁊ naturaliter, videtur donatio.
4 Soluens indebitum vtroque iure, etiam ſi habet exceptionem
eſt ſimilis donanti.
5 Donatio pura ſub conditione reſoluenda, non eſt proprie dona-
tio, ⁊ qua actione repetatur donatum.
6 Conditio ob cauſam habet locum in contractibus quādo cauſa,
que deficit, fuit finalis.
7 Actio preſcriptis verbis ad quid detur, ⁊ in quo differat a con-
dictione ob cauſam, ⁊ qñ cū ea cōcurrat.
8 Actio, preſcriptis verbis oritur ex pacto quod eſt bonefidei.
9 Rei vendicatio, ⁊ condictio concurrunt fauore alimentorum.
10 Pactum l. commiſſorie, vel addictionis in diem quando reſol-
uat contractum etiam in alijs.
11 Res ſi eſt tradita cōditiōe pēdēte, animo trāſferendi dominium,
videtur tacite actum quod conditione deficiente reddatur.
12 Verbum, pertinere, ⁊ verbum, reuertatur, nō ſunt directa.
13 Statutum loquens de donatione, intelligitur de propria.

Donationes. Iſta eſt ſubtilis lex, ⁊ etiam ſubtilis ti-
tulus, quia ſapit naturam tituli de verborū ob-
ligatio. hoc dicit. Donatio propria eſt que fit ex
a liberalitate, ⁊ irreuocabiliter;[a] ſed que ſub cōdi-
tione fit, vel pure, ſed ſub conditione reſoluen-
da, donatio impropria appellatur. hoc dicit. Et primo proce-
b dando[b] ponit de donatione pura. Secundo de donatione con-
ditionali. Tertio de donatione pura reſoluenda ſub conditio-
ne. Quarto ex predictis docet ſoluere vnam contrarietatem.
Secunda ibi, dat aliquis vt tunc. Tertia ibi. item cum quis.
Quarta ibi, igitur cum dicimus. ¶ Opp. de l. vlti. C. de reuoc.
do. vbi ſimplex. donatio reuocatur. Solu. Illud eſt verū ex di-
ſpoſitione legis. Op. de l. ſi tibi. in fi. ſ. ſi cer. pe. Sol. ibi fuit de
1 equitate, vel † ⁊ melius ibi fuit datio ob cauſam, que eſt impro-
c pria donatio[c]: hic propria. Op. quod aliter appellatur. j. tit. j. l.
ſenatus. §. j. Gl. dicit. verū eſt, q̄r iſta donatio ꝓpria habet iſta
nomina. Et vide iſtam gl. in verb. liberalitatem. que incipit. i. a-
nimi voluntatem. Et not. omnia iſta nomina, ponunt ſimul, pu-
re, libere, ⁊ abſolute, inter viuos, ⁊c. Oppon. de l. ſi ſeruus ſeruū
§. ſi oliuam. ff. ad. l. Aqui. ⁊ l. cuius per errorem. j. de regu. iur.
Gloſſ. dicit. quod fallit ibi. Et vide gloſſ. ibi, quandoque tamen
que non habent, ⁊c. Et inquantū dicit glo. iſta, qd in §. ſi oliuā.
non fuit donatio propria, fateor. Facit quod not. in l. donari. de
regu. iuris. Sed inquātum allegat, l. cuius per errorem, vbi di-
d citur qd ſciens[d] ſoluens indebitum[e] donat vbi dicitur. hic dicit
e gloſſam. quod eſt impropria donatio, ibi dicit glo. ꝙ irreuoca-
2 bilis donatio. Idem in l. ſi cum auru n. de ſol. Et ob hoc† dicit
Jacob. de aret. ſi ſoluitur indebitum, an egeat inſinuatione, vt
donatio: Et per iſtas gloſſ. doc. dicunt qd non quia ex cauſa pu-
tatiua transfertur dominium, nō ex cauſa donationis: ⁊ ideo nō
eſt proprie donatio. allegat Ja. de are. alias Rar. l. ſi teſtamen-
to. §. j. j. de fideiuſ. vbi dicitur qd ſi eſt indebitum ſolutum non
poſſet repetere, ſed ſi eſſet donatū, ſic. Sed nō eſt verum, q̄r etiā
non poſſet repetere, cum ad antidora teneretur. igitur de illa le-
ge nō curo. Ego ſi dico: quandoque ſoluit indebitum omni iure
vtroq; ſciente, ⁊ tunc eum ſit donatio requirit inſinuationē l. ſi
donationis. C. de contrahen. emp. ⁊ l. nuda. ſ. de cōh. emp. ⁊ l. ima-
ginaria. j. de reg. iur. vbi inſpicitur cauſa tacita ab vtroque ſub
f intellecta. i. C. de iur. do[f]. l. ſi in prin. per locū a ſpeciali. Sed qñ
ſubeſſet cā putatiua ex parte recipientis, lz dās ſciat cāz nō ſub
g eſſe, nō poteſt dici donatio, cū accipiēs non conſentiat, qd opz.

l. abſenti. j. eo. facit in argumentum l. liberi, hois. de contrahē.
3 emp. ¶ † Quero, quid ſi ſoluo indebitū[h] ciuiliter, ſz naturaliter
h debitū, an tunc ſit donatio: Rñd. non, l. hoc iure. j. eod. ⁊ no. ſ. de
pet. her. l. ſz ⁊ ſi lege. §. cōſuluit. ⁊ l. ſi qd ver. ſinge cū. ⁊ j. de reg.
iur. l. donari. ⁊ l. cuius per errorē. Sz quid ſi eſt indebitum natu-
i raliter[i] ⁊ ciuiliter, habebit ne locū pdicta diſtinctio. Gl. in l. do-
4 nari. j. de re. iur. dicit, qd videtur donatio. ¶ † Quero, quid ſi eſt
debitū vtroq; iure, ſz hz exceptionē: Et certe tex. dicit j. de dona.
l. ſi qs delegauerit. ꝙ eſt ſimilis donāti. ¶ Venio ad ſecūdā par-
tē op. de l. ſi donatio. C. e. Sol. vt gl. ¶ Venio ad tertiā particu-
lā q̄ eſt multum ſubtilis, ⁊ dicit qd donatio pura ſub cōditiōe re-
ſoluēda, nō eſt ꝓprie donatio. Et iſta gl. hic eſt multū notabilis
5 ⁊ ſingularis, ⁊ magnā gl. intro. Quero, † qua actiōe[k] repetat: Et
k gl. dicit, qd erit actio perſonalis. ſ. cōdictio ob cām. ⁊ preſcriptis
verbis, ⁊ ex ſtipulatu, ſi interceſſit ſtipulatio, ⁊ non eſt rei vēdica-
tio. Et vide gl. q̄ incipit, vt ⁊ j. ti. j. l. ſenatus, ⁊c. Dicit glo. quod
erit cōdictio ob cauſam, ⁊ bene probatur ꝑ legē allegatā ꝑ glo.
Sed opp. de l. fi. ſ. de cōdictio. ob cau. vbi in nominatis cōtracti-
bus nō hz locū cōdictio ob cauſam: ſed donatio eſt contractus
l nominatus, l. ſi quis argentū. C. de do. ⁊ glo. ſolēt Inotare in l. fi.
ſ. de cond. ob cau. ⁊ l. pacta. ſ. cōtrahen. emp. dū dicit, fallit in
cōtractu donationis. Et ſi vultis. ſuſtinere gl. poteſtis, q̄r foue-
re liberalitatem, exercētis eſt. Vel aliter non eſt mera ⁊ ſimplex
donatio, ſed ob cauſam datio. Et vide hoc in l. ij. C. de condi. ob
6 cau. † Poſſum dicere tertio, ꝙ cōdictio ob cauſam hz locum in
m contractib. nominatis, quando illa cauſa fuit finalis[m] que defi-
cit, ⁊ propter eam contractus factus fuit, l. cum te. ⁊ ibi doc. C.
de pact. inter emp. Sequitur ī glo. ⁊ actio ex ſtipulatu. De hoc
n nō eſt dubium. ¶ Sequitur ī gl. quod datur pſcriptis[n] verbis
7 Duo dubia inſurgūt. † Primo ad quid dtur actio preſcriptis
verbis, pōt dari ad id quod cōuenit vt ipleat, l. hereditate. j. e.
⁊ l. naturalis. §. i. ⁊ §. ſeq. ſ. de preſcr. ver. Item poteſt dari ad rē
repetendā, ſi de re reddēda cōuenit, quia ſemper ad implenduz
quod cōuenit dat actio preſcriptis verbis. Et iſta eſt differētia
inter preſcriptis verbis actionē, ⁊ cōductionē ob cauſaz. lz. ſi is
qui. i fine. ſ. cōmodati, q̄r cōdictio naſcit extra id quod agit. Sz
qūo pt habere locū cōdictio ob cāz, ⁊ pſcriptis verbis, l. quoties.
ſ. de pſc. v. Dic, ꝙ pt ꝯcurrere pſcriptis vbis. cū cōdictiōe ob cāz
que ſumpſit originem ex alio fonte, vt dicitur in l. in bonefidei.
8 C. de pac. ¶ † Quero, vnde condictio[o] oritur. Reſpōd ex pacto
o qd eſt bonefidei. Sed glo. videtur velle in l. iuriſgentiū. §. qui-
mo. ſ. de pact. ꝙ pactum nō pariat actionem, niſi pro eo quo in-
terponitur nec veſtitur coherētia cōtractus, ⁊ ſic erit hic. Sed
dic, ꝙ glo. ille loquuntur ꝙ non veſtitur pactum coherētia cōtra-
ctus, verum eſt vt veterem informet, q̄r non informat, ſed parit
9 nouum. ¶ Dicitur in gl. † quod non datur rei vendicatio. gloſſā.
p op. P de l. j. C. de donat. que ſub modo. gl. dicit fauore alimento-
rū ſpeciale, ⁊ bene. Sed quero, quomodo concurrant ibi rei ven-
dicatio ⁊ condictio, contra l. fi. ſ. vſuf. quemad. caue. Reſ. ꝙ non
concurrit ibi rei vendicatio directa, ſed vtilis, q̄r ſpeciale bene-
ficium. ideo non tollit condictionem, que eſt generale, l. in bello.
§. ſi quis ſeruum. j. de cap. ⁊ poſtli. reuer. ¶ Opp. de. l. cōmiſſo-
q rie. q† C. de pac. inter emp. Glo. noſta ſoluit, ꝙ aliud ī pacto ad-
10 dictionis in diē, ⁊ aliud in pacto legis cōmiſſorie, aliud in puro
pacto ſed dz fieri differētia,[r] que verba opponūtur. Nā ſi verba
directa, vt res ſit inēpta, ⁊c. vt in gl. ⁊ vide ibi, itē no. ⁊c. ⁊ ibi arg
s cōtra. ⁊ tene menti iſtam gl. Et Dy. ſignat[s] rationem iſtam hic,
quia quādo dico, res ſit inempta, tunc totus contractus ſoluitur
⁊ ideo nō eſt habilis in alijs adiacētib. alleg. l. nūquā. j. de acqui.
rerū dño. ⁊ arg. l. Vranni9. §. ſed cū duo. reis. j. de fideiuſ. Pet.
in l. cōmiſſorie. C. de pac. inter emp. dt. ꝙ illa verba, ſit īempta,
habēt fictienē retro. ſed illa, reuertat, vel ꝑtineat, nō. Iſte ratio-
nes Pe. vel Dyni nō ſunt vere, q̄r iſta vba nō. pariūt iſtū effec-
tū, niſi in pac. legis cōmiſſorie, ⁊ addictionis in diē. l. penult. C.
de edil. actiōe. eſt ergo ratio, forte frequētia pactorū, ⁊ iō lex ha-
t buit de eis ſpecialē curā ponēdo v titulos ſpeciales. ¶ Quero.
v † qd ſi pēdēte cōditiōe tibi tradidi animo trāſferēdi dñiū, an vi-
11 deat tacite agi, ꝙ deficiēte cōditiōe res inempta ſit, an vero ꝙ red-
dat: Et iſtud videt verū. vt ſ. de iure dotiū. l. dotis fruct9. §. fi. cū
l. ſeq. ¶ Alteri9 no. † ꝙ allegaui tibi gl. in l. precib. C. de impu.
⁊ alijs ſubſtitut. ꝙ verbū ꝑtineat x ⁊ verbū reuertatur, nō ſūt vba
x directa. Vide gl. iſtā ī fine, que ſignat argumēta cōtraria. Et dic
vt ibi no. ¶ Venio ad vltimā partē, ⁊ lex iſta ponit differentiā,
⁊c. Op. de l. cū veterū. C. de do. ante nuptias. Sol. ibi iteruenit oſ-
13 culū. Vltimo no. † iſtā legez qñ dicit, ꝓprie, imꝓprie, ꝙ ſi ſtatu-
y tū[z] de donationib9 diſponit, intelligit de ꝓprijs.

ADDITIONES.

a Pom. ¶ Et irreuocabiliter. Vid. ꝑ declaratiōe Ol. cōſi. cxxxix.
Alex. cōſi. xliij. vo. iiij. ⁊ cxxv. vol. j. ⁊. xij. vol. ij. ⁊ liij. vol. iij. vbi
hoc in